

ZAKON O DRŽAVNEM ODVETNIŠTVU (ZDOrdv)

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

1.1 Ocena stanja

Državno pravobranilstvo v Republiki Sloveniji ni ustavna kategorija. Položaj, pravice in dolžnosti državnih pravobranilcev, ki jih poznamo danes, ureja Zakon o državnem pravobranilstvu (ZDPra)¹, ki je bil sprejet leta 1997. Državno pravobranilstvo je v skladu s pravno tradicijo bivših jugoslovanskih držav umeščeno v izvršilno vejo oblasti s poudarjeno zastopniško in svetovalno funkcijo ter ohranja ločitev pravobranilske in tožilske funkcije. Eden temeljnih razlogov, ki so tekom postopka sprejemanja ZDPra vodili k odločitvi za tako ureditev je bil tudi ta, da se uveljavi ureditev, po kateri Državno pravobranilstvo postane organ, ki varuje premoženjske pravice in koristi države z ex lege zastopanjem. Poleg temeljne zastopniške funkcije je državno pravobranilstvo prevzelo tudi funkcijo svetovanja za državo, njene organe in upravne organizacije v sestavi, ki so pravne osebe.

Glede organizacije Državnega pravobranilstva je ZDPra uveljavil rešitev, po kateri Državno pravobranilstvo deluje na ozemlju celotne države. Veliko število zadev in njihova razpršenost po sodiščih in upravnih organih je narekovala uveljavitev dekoncentrirane organizacije. Delo Državnega pravobranilstva je bilo poleg sedeža v Ljubljani tako določeno za osem zunanjih oddelkov, v krajih, kjer je bil sedež okrožnih sodišč (Maribor, Celje, Koper, Kranj, Murska Sobota, Nova Gorica, Novo mesto in Ptuj).

Naloge Državnega pravobranilstva opravljajo generalni državni pravobranilec, državni pravobranilci in pomočniki državnega pravobranilca. Generalnega državnega pravobranilca za dobo šestih let imenuje Državni zbor Republike Slovenije izmed državnih pravobranilcev. V pristojnost generalnega državnega pravobranilca sodijo zadeve pravobranilske uprave, gre za odločanje in druga opravila, s katerimi se zagotavljajo pogoji za redno in učinkovito delo tega organa.

Državne pravobranilce in pomočnike državnih pravobranilcev na predlog ministra, pristojnega za pravosodje, po predhodnem mnenju generalnega državnega pravobranilca, imenuje Vlada Republike Slovenije za dobo osmih let z možnostjo ponovnega imenovanja.

Osnovni ZDPra je bil od svoje uveljavitve (25. 4. 1997) do danes štirikrat dopolnjen, vendar nikoli s temeljitimi vsebinskimi posegi. Prva novela leta 2006 (ZDPra-A)² je bila potrebna zaradi celovite reforme na področju plač državnih pravobranilcev in javnih uslužbencev. V letu 2002 je bil namreč sprejet Zakon o sistemu plač v javnem sektorju (ZSPJS)³, ki je vzpostavil novo normativno podlago za ureditev plač v

¹ Uradni list RS, št. 94/07 – UPB, 77/09, 46/13 in 95/14 – ZUPPJS15.

² Uradni list RS, št. 17/06.

³ Uradni list RS, št. 108/09 – UPB, 13/10, 59/10, 85/10, 107/10, 35/11 – ORZSPJS49a, 27/12 – odl. US, 40/12 – ZUJF, 46/13, 25/14 – ZFU, 50/14, 95/14 – ZUPPJS15 in 82/15).

javnem sektorju. Z njegovo uveljavitvijo se je pričela priprava novega plačnega sistema v javnem sektorju, katerega ključni cilj je bil vzpostavitev skupnega plačnega sistema za funkcionarje in javne uslužbenke. Ostale spremembe in dopolnitve zakona pa so omogočile učinkovitejšo in preglednejšo organizacijo dela.

Druga novela (ZDPra-B)⁴ je bila posledica odprave ugotovljenega neskladja z Ustavo Republike Slovenije (Ustava RS)⁵. V postopku za oceno ustavnosti, začetem na pobudo sodnikov, državnih tožilcev in državnih pravobranilcev, je namreč Ustavno sodišče Republike Slovenije odločilo, da so posamezne izpodbijane določbe predpisov, ki urejajo plače funkcionarjev, med njimi tudi prva alineja 35. člena ZDPra-A, kolikor se nanaša na državne pravobranilce, ki so bili na funkcijo imenovani pred začetkom uporabe nove plačne ureditve, v neskladju z Ustavo RS⁶. Ustavno sodišče je Državnemu zboru Republike Slovenije naložilo, da neskladnosti z Ustavo odpravi v roku enega leta po objavi odločbe v Uradnem listu. Osnovna plača državnega pravobranilca je bila določena ustrezno plačnemu razredu, ki je bil predpisan v ZSPJS. Pogoji za redno delovno uspešnost in delovno uspešnost iz naslova povečanega obsega dela kot dela plače ter višina le-teh je bila urejena v ZSPJS, prav tako pa tudi vrste, pogoji in višina dodatkov do katerih je upravičen državni pravobranilec oziroma pomočnik državnega pravobranilca. Poleg navedenih sprememb in dopolnitev je bil ZDPra dopolnjen z določbo, ki je državnemu pravobranilstvu omogočila učinkovitejši neposreden elektronski dostop do podatkov v informatiziranih vpisnikih sodišč, do registrov in drugih uradnih evidenc državnih organov.

Poglavitni razlog za sprejem tretje novele (ZDPra-C)⁷ je bila uskladitev posamičnih rešitev z odločbo Ustavnega sodišča RS⁸, ki je ocenilo (ne)ustavnost zakonske ureditve, ki ureja sodniške plače in tako položaj sodstva kot tretje, enakovredne veje oblasti. Tudi za državne pravobranilce se namreč glede posameznih pravic, vezanih na plače, smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja pravice in dolžnosti sodnikov, posledično je bilo treba uskladiti plače državnih funkcionarjev s plačami funkcionarjev drugih vej oblasti.

Četrta novela (ZDPra –D)⁹ je uveljavila novo XII.a poglavje (Posebna določba) in novi 68.a člen, ki določa, da se pri določanju osnovnih plač pomočnikov državnih pravobranilcev in državnih pravobranilcev uporabljajo določbe o plačni lestvici in določbe, v skladu s katerimi se uskladijo vrednosti plačnih razredov.

Po določbah Zakona o državni upravi (ZDU-1)¹⁰ v delovno področje Ministrstva za pravosodje sodi tudi opravljanje nalog na področju državnega pravobranilstva, zato je ministrstvo v lanskem letu intenzivno pristopilo k analizi veljavnega stanja s ciljem, da se naloge, ki jih Državnemu pravobranilstvu nalagajo različni zakoni, opravljajo bolj učinkovito ter bolj transparentno.

Ker Ustava RS ne vsebuje posebnih določb glede organa, ki državo in njene organe zastopa pred domačimi in mednarodnimi sodišči in drugimi organi, je zakonodajalcu prepuščena odločitev, kako bo področje uredil oziroma kako bo tak organ poimenoval in kakšne bodo njegove pristojnosti. Za opravljanje specializiranih strokovnih nalog se pri ministrstvu lahko ustanovi organ v sestavi ministrstva,

⁴ Uradni list RS, št. 57/07.

⁵ Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148 in 47/13 – UZ90,97,99.

⁶ Odločbe Ustavnega sodišča RS št. U-I-60/06-200, U-I-214/06-22 in U-I-228/06-16.

⁷ Uradni list RS, št. 77/09.

⁸ Ugotovitevna odločba št. U-I-159/08 z dne 11.12.2008.

⁹ Uradni list RS, št. 46/13.

¹⁰ Uradni list RS, št. 113/05 – UPB, 89/07 – odl. US, 126/07 – ZUP-E, 48/09, 8/10 – ZUP-G, 8/12 – ZVRS-F, 21/12, 47/13, 12/14 in 90/14).

če se s tem zagotovi večja učinkovitost in kakovost pri opravljanju nalog oziroma če je zaradi narave nalog ali delovnega področja potrebno zagotoviti večjo stopnjo strokovne samostojnosti pri opravljanju nalog.

Opravljen je bila tudi analiza glede odprtih sodnih, izvensodnih, arbitražnih in drugih postopkov v vrednosti nad en milijon evrov, v katerih je Republika Slovenija udeležena kot stranka postopka¹¹. Ugotovljeno je bilo, da je naša država izpostavljena postopkom, katerih vrednost skupaj presega milijardo evrov, kar je predlagatelja zakona dodatno prepričalo k nujnosti oblikovanja ustreznih normativnih podlag, ki bodo omogočile čim bolj učinkovito zastopanje premoženjskih in drugih interesov države.

ZDPra določa tudi zastopanje Republike Slovenije pred tujimi in mednarodnimi sodišči. Pravno podlago za tovrstno delovanje predstavlja veljavni 11. člen ZDPra, ki določa, da Državno pravobranilstvo zastopa Republiko Slovenijo pred tujimi in mednarodnimi sodišči, Vlada RS pa lahko na predlog generalnega državnega pravobranilca za zastopanje pred tujimi in mednarodnimi sodišči pooblasti drugo strokovno usposobljeno domačo ali tujo osebo. Glede zastopanja Republike Slovenije pred mednarodnimi sodišči predlagatelj zakona meni, da je po več kot 18 letih zastopanja Republike Slovenije s strani Državnega pravobranilstva jasno izkazana potreba po analizi in ovrednotenju obstoječega modela zastopanja, kar je smotno in odgovorno za pravno državo (2. člen Ustave RS).

Slovenija je s tem, ko je postala pogodbenica Konvencije o varstvu človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah s protokoli ter priznala prisojnost Evropskega sodišča za človekove pravice (ESČP) prevzela veliko obveznost. Naloga Državnega pravobranilstva v teh postopkih je izredno odgovorna in zahtevna. Uspešna oziroma neuspešna predstavitev in zastopanje države lahko pomembno vplivata na mednarodni ugled naše države. Vlada Republike Slovenije je decembra 2015 zato sprejela sklep, naj se preuči ukrepe za učinkovitejše zastopanje pred ESČP s ciljem preučiti potrebo po (postopni) centralizaciji aktivnosti izvršilne veje oblasti glede zastopanje Republike Slovenije pred ESČP in glede izvrševanja sodb tega sodišča. Sklep vlade je izrecno določil, naj Ministrstvo za pravosodje po predhodnem posvetovanju z Državnim pravobranilstvom preuči potrebne ukrepe, ki bodo okrepili učinkovitost zastopanja Republike Slovenije pred ESČP.

Izhodišča za nadgradnjo obstoječe strukture zastopanja pred Evropskim sodiščem za človekove pravice (ESČP) je predlagatelj zakona iskal predvsem v dobri praksi drugih držav članic Sveta Evrope in v različnih priporočilih, sprejetih s strani Odbora ministrov in Parlamentarne skupščine Sveta Evrope¹².

Izvrševanje sodb mednarodnih sodišč je temelj vladavine prava na državni in mednarodni ravni. Z dopolnitvijo ZDU-1 leta 2014¹³ je bila med nalogami Ministrstva za pravosodje na novo določena tudi pristojnost za usmerjanje ministrstev glede izvrševanja sodb mednarodnih sodišč. Ob tem je treba poudariti, da s strani Sveta Evrope izvrševanje sodb sicer ni izpostavljeno kot problematično vprašanje v Republiki Sloveniji. Nasprotno, Slovenija je med državami, ki spoštujejo in implementirajo sodbe

¹¹ Sklep Vlade Republike Slovenije št. 41003-1/2016/2 z dne 7. 1. 2016, s katerim je bilo Ministrstvu za pravosodje in Ministrstvu za finance naloženo spremljanje odprtih sodnih, izvensodnih, arbitražnih in drugih postopkov v vrednosti nad 1 milijon evrov.

¹² Glej, *inter alia*, Recommendation No. R /2000 on the re-examination or reopening of certain cases at domestic level following judgements of the European Court of Human Rights, Recommendation Rec (2002) 13 on the publication and dissemination in the member states of the text of the European Convention of Human Rights, Recommendation Rec (2004) 4 on the European Convention on Human Rights in university education and professional training, Recommendation Rec (2004) 6 on the improvement of domestic remedies, Recommendation CM/Rec (2008) 2 on efficient domestic capacity for rapid execution of judgments of the European Court of Human Rights, Recommendation CM/Rec (2010) 3 on effective remedies for excessive length of proceedings.

¹³ Uradni list RS, št. 90/14.

ESČP, vključno pol-pilotske in pilotske sodbe ESČP, ki zahtevajo sprejem splošnih (sistemskih) ukrepov. Kljub temu pa je mogoče in smiselno nadgraditi obstoječ pristop z namenom zagotavljanja še učinkovitejšega in bolj koordiniranega izvrševanja sodb ESČP.

1.2 Položaj in pristojnosti državnega pravobranilstva

- Položaj državnega pravobranilstva

V sistemu delitve oblasti na zakonodajno, sodno in izvršilno oblast se pravobranilstvo uvršča v izvršilno vejo oblasti. Ustavno sodišče RS je v svojih odločbah že večkrat jasno povedalo, da sodno oblast v Republiki Sloveniji izvršuje le sodišče.¹⁴ Jasno je treba razlikovati med sodno oblastjo in med pravosodnimi organi, kamor kot del pravosodja v širšem smislu sodi tudi Državno pravobranilstvo. Iz navedenega izhaja, da je pravobranilstvo nosilec določenega dela izvršilne državne funkcije, hkrati pa tudi pravosodni organ, podobno kot državno tožilstvo, odvetništvo in notariat.

Državno pravobranilstvo je danes organizirano kot enoten organ, ki opravlja naloge na sedežu v Ljubljani in na zunanjih oddelkih, ki so organizacijske enote Državnega pravobranilstva. Z letnim razporedom dela se delo znotraj Državnega pravobranilstva deli na več področij: civilnopravno in gospodarsko, delovnopravno in socialnopravno, nepravdno ter na evropske zadeve.

Po podatkih iz Letnega poročila o delu Državnega pravobranilstva za leto 2015 je imelo Državno pravobranilstvo ob koncu leta 2015 155 zaposlenih, od tega 60 funkcionarjev (51 državnih pravobranilcev in devet pomočnikov državnih pravobranilcev) in 95 javnih uslužbencev (88 za nedoločen čas in sedem za določen čas). Število funkcionarjev se leta 2015 ni bistveno spreminjalo, v tem obdobju so se upokojile tri državne pravobranilke, na novo so bili imenovali trije državni pravobranilci in en pomočnik državnega pravobranilca¹⁵.

Državno pravobranilstvo je leta 2015 prejelo 40.986 zadev, skupno je imelo v delu 84.756 zadev. Leta 2015 je Državno pravobranilstvo zaključilo 43.092 zadev¹⁶.

- Pristojnosti državnega pravobranilstva

Po veljavni ureditvi je Državno pravobranilstvo zastopnik Republike Slovenije in drugih subjektov, določenih z ZDPra, pred domačimi, tujimi in mednarodnimi sodišči. Subjektom, katere zastopa, tudi pravno svetuje.

V teoriji na splošno velja, da naj bi imele vse pristojnosti državnega pravobranilstva (državnega odvetništva) cilj uresničevanja in varstva premoženjskih pravic in interesov države. Poleg zastopanja države in dajanja pravnih mnenj državi so lahko državnemu odvetništvu zaupane še razne druge naloge, vendar le, če je njihov cilj pravno varstvo premoženjskih pravic in interesov države.

Funkcijska analiza veljavne ureditve glede posameznih pristojnosti Državnega pravobranilstva je pokazala, da je v slovenskem pravnem sistemu izrazito poudarjena zastopniška funkcija državnega pravobranilstva (to na podlagi usmeritvenih navodil zastopanega pred sodišči zastopa državo, njene

¹⁴ Glej, *inter alia*, Odl. US RS, št. U-I-42/12-15, z dne 7. 2. 2013, 21. odstavek.

¹⁵ Poročilo o delu Državnega pravobranilstva za leto 2015, str. 26, dostopno na spletnem naslovu: http://www.dp-rs.si/fileadmin/dp.gov.si/pageuploads/LETNO_POROCILO/Letno_porocilo_2015_za_splet.pdf

¹⁶ Poročilo o delu Državnega pravobranilstva za leto 2015, str. 29, dostopno na spletnem naslovu: http://www.dp-rs.si/fileadmin/dp.gov.si/pageuploads/LETNO_POROCILO/Letno_porocilo_2015_za_splet.pdf

organe in upravne organizacije v sestavi, ki so pravne osebe, poleg tega Državno pravobranilstvo zastopa državo pred tujimi in mednarodnimi sodišči). Manj poudarjena oziroma v praksi manj pogosto izvajana je svetovalna funkcija (subjektom, ki jih zastopa, državno pravobranilstvo na njihovo zahtevo poroča v zadevah njihovega zastopanja ter pravno svetuje pri sklepanju pogodb, s katerimi za te subjekte nastajajo premoženjske pravice in obveznosti, pri sklepanju pogodb, s katerimi se ustanavljajo, spreminjajo ali ukinjajo stvarne pravice na nepremičninah ter pri reševanju drugih premoženjskih vprašanj).

Še manj pogosto pa se v praksi izvajata posredniška oziroma pogajalska funkcija (predhodni postopki) in institucionalna funkcija (zastopanje javnega interesa). Npr. iz podatkov posameznih letnih poročil Državnega pravobranilstva izhaja, da je predhodnih postopkov po veljavnem 14. členu ZDPra približno 300 na leto¹⁷, kar je ob letnem pripadu več deset tisoč zadev po oceni predlagatelja zakona relativno malo.

Navedeno izhaja tudi iz analize vrste letnih poročil Državnega pravobranilstva ter nekaterih objavljenih strokovnih prispevkov.¹⁸

1.3 Razlogi za sprejem predloga zakona

Kot je bilo že uvodoma navedeno, institucijo državnega pravobranilstva, njegove pristojnosti in status državnih pravobranilcev ureja ZDPra, ki vse od leta 1997 ni bil deležen (pre)potrebnih sprememb in dopolnitev, na katere že vrsto let opozarja pravna stroka. Prav tako je Vlada RS seznanjena z vsakoletnim porastom števila sporov z državo, ki je razviden iz letnih poročil Državnega pravobranilstva.

Zaradi navedenega je predlagatelj zakona pristopil k temeljiti prenovi institucije, da bi oblikovali organ, ki se bo v praksi sposoben spopasti s stalnim naraščanjem zadev.

Po mnenju številnih avtorjev v praksi primerjalnopravno čedalje bolj prihaja v ospredje preventivno delovanje državnih pravobranilcev in dajanje pravnih mnenj subjektom, ki jih zastopajo. Pri preventivnem delovanju ima posebno mesto tudi pravno-svetovalna vloga in državno pravobranilstvo se v večini pravnih ureditev iz izrazito zastopniškega organa vse bolj transformira v organ s širokim področjem delovanja, ki daleč presega klasično zastopanje. Predlagatelj zakona je pri oblikovanju rešitev zato izhajal iz ideje, da bi z večjim poudarkom na svetovalni in pogajalski funkciji lahko bistveno prispevali k razjasnitvi pravno konfliktnih situacij še pred začetkom sodnih postopkov.

Statistični podatki kažejo, da so mehanizmi predhodnega reševanja spornih razmerij izredno koristni, saj veliko zahtevkov zaradi predhodne sklenitve poravnave ali umika zahtevka po prejemu odgovora državnega pravobranilstva ne pride v sodne dvorane. Njihov namen je tako v razbremenitvi sodišč, predvsem pa v razbremenitvi države kot potencialnega dolžnika.

Enega pomembnejših razlogov za oblikovanje predlaganega zakona predstavlja tudi analiza izpostavljenosti države pred sodnimi in drugimi postopki, ki kaže, da je Republika Slovenija izpostavljena postopkom, katerih vrednost skupaj presega milijardo eurov.

2. CILJI, NAČELA IN POGLATIVNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

¹⁷ Npr. Državno pravobranilstvo je leta 2015 v predhodnem postopku po 14. členu ZDPra prejelo 397 zadev.

¹⁸ dr. B. Tratar, Državno pravobranilstvo kot pravosodni državni organ, Pravosodni bilten, letnik XXXV, št. 3, Ljubljana 2014, str. 93 - 118.

2.1 Cilji

Predlog zakona zasleduje naslednje cilje:

- bolj učinkovito izvajanje pristojnosti,
- optimizacija poslovanja,
- večja fleksibilnost pri opravljanju dela,
- večja transparentnost poslovanja,
- ustrežnejši karierni sistem zaposlitve za mlade in uspešne pravnike,
- preprečitev političnega kadrovanja.

2.2 Načela

Predlog zakona temelji na naslednjih načelih:

- načelo krepitve zaupanja v pravosodje,
- načelo učinkovitejšega opravljanja pristojnosti,
- načelo strokovnosti in kakovosti opravljanja dela,
- načelo sporazumnega reševanja sporov z državo,
- načelo odgovornosti državnih odvetnikov,
- načelo preglednosti delovanja državnih odvetnikov,
- načelo učinkovitejšega zastopanja države pred mednarodnimi in tujimi sodišči ter mednarodnimi in tujimi arbitražami,
- načelo krepitve sodelovanja različnih organov pri izvrševanje sodb ESČP,
- načelo notranjega in zunanjega nadzora poslovanja državnega odvetništva in dela državnega odvetnika.

2.3 Poglavitne rešitve

Pregled temeljnih rešitev povzemamo po naslednjih vsebinskih sklopih:

- Ustanovitev državnega odvetništva kot posebnega organa v sestavi Ministrstva za pravosodje

Predlog zakona uvaja izraz »državno odvetništvo« pri čemer gre za nov pojem v slovenskem pravnem redu, ki predstavlja izhodišče predloga zakona.

S predlogom zakona se ustanavlja državno odvetništvo kot poseben organ v sestavi ministrstva, pristojnega za pravosodje. S tem se zasleduje cilj zagotovitve čim bolj optimalnih možnosti delovanja državnega odvetništva, da bo lahko kljub povečanju števila zadev še naprej opravljalo svoje delo skladno z načeli strokovnosti in kakovosti.

Državno odvetništvo bo pri izvajanju strokovnih nalog s področja varstva premoženjskih in drugih pravic in interesov države avtonomno, Ministrstvo za pravosodje pa bo zanj opravljalo strokovne naloge s področja upravljanja s kadrovske, finančne, informacijske in drugimi viri.

- Preimenovanje državnih pravobranilcev v državne odvetnike, ki bodo javni uslužbenci

Skladno z uvedbo novega izraza »državno odvetništvo« predlog zakona predvideva, da bodo pri državnem odvetništvu delovali generalni državni odvetnik in njegova namestnika kot funkcionarji ter višji

državni odvetniki, državni odvetniki, kandidati za državne odvetnike, pripravniki in strokovno tehnično osebje kot javni uslužbenci. Število in vrste teh delovnih mest bodo določeni v skladu s predpisi, ki urejajo kadrovske načrte upravnih organov.

V sistem javnih uslužbencev (Zakon o javnih uslužbencih; ZJU)¹⁹ so vgrajene ustrezne varovalke, ki zagotavljajo njihovo strokovno in neodvisno delovanje. Npr. javni uslužbenec izvršuje javne naloge na podlagi in v mejah ustave, ratificiranih in objavljenih mednarodnih pogodb, zakonov in podzakonskih predpisov (8. člen ZJU), javne naloge izvršuje strokovno, vestno in pravočasno, pri svojem delu ravna po pravilih stroke in se v ta namen stalno usposablja in izpopolnjuje, pri čemer pogoje za strokovno izpopolnjevanje in usposabljanje zagotavlja delodajalec (9. člen ZJU), pri izvrševanju javnih nalog ravna častno v skladu s pravili poklicne etike (10. člen ZJU), odgovarja za kvalitetno, hitro in učinkovito izvrševanje zaupanih javnih nalog (13. člen ZJU), javne naloge izvršuje v javno korist, politično nevtralnno in nepristransko (28. člen ZJU).

- Ustanovitev neodvisne komisije za presojo ustreznosti kandidatov

V postopku izbire najustrežnejših kandidatov za mesto generalnega državnega odvetnika, višjih državnih odvetnikov ter državnih odvetnikov je predvideno mnenje t. i. komisije za presojo ustreznosti kandidatov oziroma komisije iz vrste neodvisnih strokovnjakov (komisijo bodo sestavljali višji ali vrhovni sodnik, višji ali vrhovni državni tožilec, višji državni odvetnik in pravni strokovnjak), saj je bil predlagatelj zakona v preteklosti večkrat pozvan (tudi s strani Državnega pravobranilstva) k vnosu varovalk pred zlorabami politične oblasti, ki so se dogajale v preteklosti pri imenovanju državnih pravobranilcev.

- Ustreznjša določitev subjektov zastopanja

Predlagatelj ocenjuje, da je veljavna določba ZDPra glede določitve subjektov zastopanja, po kateri državno pravobranilstvo zastopa državo, njene organe in upravne organizacije v sestavi, ki so pravne osebe, zastarela. Predlog zakona zato določa, da državno odvetništvo pred sodišči v Republiki Sloveniji zastopa državo in državne organe.

Z namenom učinkovitejšega zastopanja premoženjskih koristi države pa se dodatno določa, da bodo javne agencije, javni skladi, javni zavodi, javni gospodarski zavodi, samoupravne lokalne skupnosti, javna podjetja ali gospodarske družbe, v katerih ima država ali lokalna skupnost večinski delež ali prevladujoč vpliv, lahko predlagale, da jih v posameznem postopku pred sodišči v Republiki Sloveniji, ki je zanje ali za Republiko Slovenijo izjemnega pomena, izjemoma zastopa državno odvetništvo. Vendar pa bo generalni državni odvetnik prevzem zastopanja navedenih subjektov lahko z obrazloženim mnenjem odklonil.

Do zastopanja posameznega od navedenih subjektov s strani državnega odvetništva bo torej lahko prišlo le ob izpolnitvi dveh kumulativno izpolnjenih pogojev: da gre za zastopanje v posameznem primeru in da gre za postopek, ki je za navedene subjekte ali za Republiko Slovenijo izjemnega pomena.

- Prenos pooblastila za zastopanje

Možnost prenosa pooblastila za zastopanje je v predlaganem zakonu urejena bolj podrobno in po mnenju predlagatelja bolj transparentno, kot v veljavni zakonodaji. Državno odvetništvo bo *ex lege* pred sodišči v Republiki Sloveniji zastopalo državo in državne organe, ki pa bodo iz razlogov smotrnosti,

¹⁹ Uradni list RS, št. 63/07 – UPB, 65/08, 69/08 – ZTFI-A, 69/08 – ZZavar-E in 40/12 – ZUJF.

učinkovitosti, ekonomičnosti ali specialnih pravnih znanj lahko predlagali, da jih v posameznem sodnem ali drugem postopku zastopa odvetnik ali odvetniška družba. O prenosu pooblastila za zastopanje bo odločil generalni državni odvetnik.

Po mnenju predlagatelja je ustrezno, da bo prenos pooblastila v premoženjskih zadevah z vrednostjo nad 100.000 eurov možen le ob soglasju Vlade RS.

Z namenom večje transparentnosti je s predlogom zakona tudi določeno, da državno odvetništvo vodi in na svoji spletni strani redno objavlja evidenco tovrstnih prenosov pooblastila za zastopanje.

- Krepitev svetovalne funkcije

S predlogom zakona se svetovalni funkciji namenja več poudarka kot v veljavni zakonodaji, saj bo ta bistveno prispevala k preprečitvi določenih konfliktnih situacij še pred uvedbo sodnih in drugih postopkov.

Predvidena je tudi proaktivnost Vlade RS, v vseh zadevah, ki so povezane z varstvom premoženjskih pravic in interesov Republike Slovenije z vrednostjo predmeta nad 100.000 EUR in v zadevah, ki vsebujejo zahtevnejša pravna vprašanja pomembna za sodno prakso. V teh zadevah bo morala Vlada RS pridobiti predhodno mnenje državnega odvetništva, razen če bi bilo nevarno odlašati.

- Podrobnejša opredelitev postopka mirne rešitve spora

V veljavni ureditvi je predhodni postopek v 14. členu ZDPra nezadostno urejen, zato je bil z razlogom razbremenitve državnih odvetnikov pomemben poudarek v predlagani ureditvi namenjen iskanju rešitev spornih razmerij pred uvedbo pravnega ali drugega postopka.

S predlogom tega zakona se zato jasno določa, da je poskus mirne rešitve spora v predhodnem postopku pogoj za uvedbo pravnega ali drugega postopka, sicer se tožba, predlog oziroma vloga s sklepom zavrže.

- Ustreznejša ureditev zastopanja pred mednarodnimi in tujimi sodišči ter mednarodnimi in tujimi arbitražami

S predlogom zakona se natančneje kot doslej ureja pristojnost za zastopanje pred mednarodnimi in tujimi sodišči ter mednarodnimi in tujimi arbitražami, sodelovanje pri zastopanju in sodelovanje v postopku izvrševanja sodb Evropskega sodišča za človekove pravice.

- Prenos pristojnosti za zastopanje javnega interesa

S predlogom zakona se v zasledovanju cilja omogočiti čim bolj učinkovitega zastopanja javnega interesa določa, da se z dnem uveljavitve tega zakona pristojnost za zastopanje javnega interesa prenese na Vrhovno državno tožilstvo.

- Krepitev avtonomije državnih odvetnikov

Predlagatelj zakona izhaja iz okrepljene vloge državnega odvetnika, zato se s predlogom zakona predlaga odklop od uveljavljenih usmeritvenih navodil, na podlagi katerih zastopajo državni pravobranilci

po veljavni ureditvi (7. člen ZDPra). Po predlagani ureditvi bodo državni odvetniki od zastopanih strank predvidoma prejeli vse razpoložljive podatke o zadevi, vendar zastopani subjekti ne bodo več dolžni podati usmeritvenih navodil.

Ustrezneje kot doslej se določa, da bo potrebno soglasje državnega odvetnika in zastopane stranke glede posameznih ključnih procesnih dejanj, kot je npr. začetek postopka ali umik tožbe. S tem se ustrezno zagotavlja strokovna samostojnost državnega odvetnika in njegovo varstvo pravne države v primeru prevlade morebitnih interesnih razlogov.

Poleg navedenega predlog zakona z namenom krepite avtonomije državnih odvetnikov določa še, da bodo državni odvetniki v zvezi z opravljanjem pristojnosti državnega odvetništva lahko dostopali do tajnih podatkov brez posebnega dovoljenja.

- Zagotavljanje javnosti dela

Bistven doprinos k večji transparentnosti izvajanja pristojnosti državnega odvetništva po oceni predlagatelja predstavlja določba, po kateri bo državno odvetništvo vodilo in na svoji spletni strani javno objavljalo in redno posodabljal podatke o številu zadev v delu, številu rešenih zadev in načinu njihove rešitve, sklenjenih poravnava ter odločitvah pristojnih organov, brez objave osebnih in drugih varovanih podatkov.

Druga pomembnejša novost predlaganega zakona glede zagotavljanja javnosti dela je uvajanje natančnejših določb glede letnih poročil, saj dosedanja letna poročila Državnega pravobranilstva kljub pomembnosti in uporabnosti svojih podatkov po ocenah predlagatelja niso imela prave teže. Odslej bo letno poročilo državnega odvetništva poleg statističnih podatkov vsebovalo tudi analize in ocene zahtevnejših primerov ter strateške usmeritve za nadaljnje delo. Podrobnejšo obliko letnega poročila o poslovanju državnega odvetništva bo po predhodnem mnenju generalnega državnega odvetnika določil minister s podzakonskim predpisom.

- Možnost začasne premestitve državnega odvetnika v drug državni organ

Predlog zakona z namenom učinkovitejšega zastopanja koristi države predvideva možnost začasne premestitve državnega odvetnika v drug organ (npr. na določeno ministrstvo), kjer bo v daljšem časovnem obdobju opravljal zahtevnejše strokovne naloge.

- Disciplinska odgovornost državnih odvetnikov

Predlog zakona celoviteje kot doslej ZDPra za državne pravobranilce ureja disciplinsko odgovornost državnih odvetnikov. S predlogom zakona se taksativno določajo dejanja, ki pomenijo kršitev službenih dolžnosti državnega odvetnika. Gre za 23 vrst kršitev norm o službenih dolžnostih, od katerih jih je 13 (+1) vrst opredeljenih kot hujših. Predlog zakona loči med disciplinskimi sankcijami za lažje disciplinske kršitve (pisni opomin in denarna kazen v višini največ 50% plače za polni delovni čas) in disciplinskimi sankcijami za težje disciplinske kršitve (denarna kazen v višini največ 80% plače za polni delovni čas, odvzem položaja oziroma razrešitev s položaja, razrešitev naziva in imenovanje v eno stopnjo nižji naziv ali odpoved pogodbe o zaposlitvi), poleg tega so jasno opredeljeni disciplinski organi (disciplinski tožilec in njegov namestnik, disciplinsko komisija prve stopnje in disciplinska komisija druge stopnje) in disciplinski postopek.

- Ustreznejša določitev nadzora nad delovanjem državnega odvetništva

Področje strokovnega nadzora nad delom državnega pravobranilstva doslej zakonsko ni bilo posebej urejeno. V zvezi z nadzorom ministrstva veljavni ZDPRa v drugem odstavku 5. člena določa le, da Ministrstvo za pravosodje nadzoruje opravljanje zadev pravobranilske uprave. Glede na navedeno torej ministrstvo ne opravlja strokovnega (vsebinskega) nadzora, temveč le nadzor nad odločitvami in drugimi opravili, s katerimi se zagotavljajo pogoji za redno opravljanje nalog državnega pravobranilstva.

V nasprotju z dosedanjo ureditvijo pa predlagana določba uvaja strokovni nadzor ministrstva nad izvajanjem pristojnosti državnega odvetništva. Gre za praktično udejanjanje razmerja med ministrstvom in njegovim organom v sestavi. Predlog zakona določa, da nadzor z odredbo odredi minister, ki pri tem določi vodjo nadzora in druge uslužbence ministrstva, ki bodo sodelovali pri nadzoru. Po končanem nadzoru se bo izdelalo poročilo o ugotovitvah, ki bo v primeru ugotovljenih nepravilnosti vsebovalo tudi predloge za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti in rok za njihovo izvedbo.

S predlogom zakona se poleg strokovnega nadzora ministrstva nad delom državnega odvetništva uvaja tudi ustrezen notranji nadzorni mehanizem nad delom državnih odvetnikov in višjih državnih odvetnikov, ki ga bo izvajal generalni državni odvetnik s splošnim, delnim ali posamičnim strokovnim pregledom njihovega dela ter nadzorom dela drugih javnih uslužbencev s pregledovanjem spisov, vpisnikov in druge dokumentacije ter na drug primeren način.

3. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

3.1 Španija

V Španiji državno pravobranilstvo ni ustavna kategorija, temveč zgolj zakonska. Abogacia General del Estado deluje kot poseben organ pri ministrstvu za pravosodje (Ministero de Justicia) in državo zastopa pred civilnimi sodišči, upravnimi sodišči in Evropskim sodiščem za človekove pravice.

Gre za organ v katerem delujejo pravni uradniki, ki zagotavljajo pravne storitve kot so svetovanje in zastopanje države in drugih javnih institucij. Pristojnosti in dolžnosti Urada državnega pravobranilstva so določene v zakonu št. 52/1997 o pravni pomoči državi in javnim institucijam ter uredbi o državnih pravnih storitvah, odobreni s kraljevim odlokom št. 997/2003 z dne 25. julija 2003. O svojem delu neposredno poroča ministru, pristojnemu za pravosodje.

Državno pravobranilstvo vodi generalni državni pravobranilec, direktor državne pravne službe, ki je državni funkcionar v rangu pomočnika ministra.

Državni pravobranilci morajo pred nastopom službe opraviti zahteven izpit, ki je organiziran s strani Ministrstva za pravosodje. Izpitno komisijo sestavljajo višji sodniki, notarji, doktorji prava in višji državno pravobranilci, ki kandidate ocenjujejo na ustnem preverjanju znanja glede posameznih pravnih vprašanj iz vseh področij prava, na dveh pisnih preverjanjih znanja s področja civilnega prava in pravnega svetovanja ter na koncu pri preverjanju znanja tujega jezika.

Skladno s špansko zakonodajo državni pravobranilci za najvišje državne organe pripravljajo pravna stališča s področja nacionalnega prava, prava Evropske unije in mednarodnega prava, oblikujejo osnutke predpisov in skrbijo, da so administrativni postopki skladni z ustavo in zakoni.

3.2 Kosovo

Državno pravobranilstvo na Kosovu ureja Zakon o državnem pravobranilstvu iz leta 2013 (Ligji për advokaturën shtetërore, številka zakona 04/4-157).

Zakon ustanavlja urad državnega pravobranilstva Republike Kosovo kot neodvisni in trajnostni mehanizem pravnega zastopanja javnih organov Republike Kosovo v sodnih, arbitražnih in upravnih postopkih. Urad državnega pravobranilstva, ki je centralni organ znotraj Ministrstva za pravosodje in ima status pravne osebe s sedežem v Prištini, opravlja svoje naloge v skladu z ustavo, zakoni in podzakonskimi akti.

Pristojnosti urada državnega pravobranilstva izvajajo glavni državni pravobranilec, ki vodi urad, in državni pravobranilci. Glavni državni pravobranilec in državni pravobranilci so pri opravljanju svojih pristojnosti neodvisni in samostojni. Število državnih pravobranilcev in organizacijska struktura urada je določena s podzakonskim aktom, ki ga odobri Ministrstvo za pravosodje.

Glavni državni pravobranilec predstavlja in vodi urad državnega pravobranilstva, opravlja naloge v skladu s tem in drugimi zakoni in je za svoje delo odgovoren ministru za pravosodje. Glavni državni pravobranilec dodeljuje naloge in daje državnim pravobranilcem splošna navodila za delo, v skladu s pravili notranje organizacije urada državnega pravobranilstva in sistemizacije delovnih mest. Navodila državnim pravobranilcem vključujejo splošna navodila za delo ter usmeritve za delovanje v konkretnih primerih. Glavni državni pravobranilec lahko pooblasti osebo s pravniškim državnim izpitom, ki je zaposlena v uradu državnega pravobranilstva, da nastopa pred sodišči in drugimi organi.

Državni pravobranilci odgovarjajo glavnemu državnemu pravobranilcu za svoje delo. Državni pravobranilec obvešča glavnega državnega pravobranilca o stanju posamezne zadeve. Nihče nima pravice na kakršenkoli način vplivati na opravljanje funkcij urada.

V postopku zastopanja urad glavnega državnega pravobranilca lahko izvede vse ukrepe, ki so skladni z zakonodajo Republike Kosovo.

Glavni državni pravobranilec in državni pravobranilci so imenovani na podlagi javnega razpisa, skladno s pravili za imenovanje višjih uradnikov Republike Kosovo. Profesionalno komisijo za presojo ustreznosti kandidatov sestavljajo predstavnik Ministrstva za pravosodje, sodnik apelacijskega sodišča, državni tožilec, predstavnik civilne družbe in profesor pravne fakultete.

Vsak državljan Republike Kosovo, ki izpolnjuje naslednje kriterije, je lahko imenovan za glavnega državnega pravobranilca ali državnega pravobranilca:

- državljan Republike Kosovo;
- diplomirani pravnik;
- opravljen pravniški državni izpit;
- visoka moralna integriteta in izkušnje s področja prava;
- ni pravnomočno obsojen za kaznivo dejanje;

- ni razrešen s funkcije državnega uradnika ali druge javne funkcije v Republiki Kosovo zaradi kršitve dolžnosti ali nesposobnosti za opravljanje dolžnosti;

Oseba je lahko imenovana za glavnega državnega pravobranilca, če ima poleg izpolnjevanja osnovnih pogojev vsaj 10 let izkušenj z delom v pravosodnem organu, odvetniški pisarni ali drugih institucijah.

Oseba je lahko imenovana za državnega pravobranilca, če ima poleg izpolnjevanja osnovnih pogojev vsaj 5 let izkušenj z delom v pravosodnem organu, odvetniški pisarni ali drugih institucijah.

3.3 Francija

Splošni organ za zastopanje države v premoženjskopравnih zadevah se od leta 2012 imenuje Pravosodni zastopnik države (L'Agent Judiciaire de l'Etat), ki je upravni organ in spada pod ministrstvo za finance in gospodarstvo. Pravosodni zastopnik države je pristojen za zastopanje države v civilnih in gospodarskih zadevah pred vsemi domačimi rednimi sodišči in sodišči Evropske Unije. Pred Evropskim sodiščem za človekove pravice in drugimi mednarodnimi sodišči in arbitražami pa Francijo zastopa direktor za pravne zadeve na ministrstvu za zunanje zadeve.

Zadeve iz pristojnosti Pravosodnega zastopnika države se opravljajo v Direktoratu za pravne zadeve ministrstva, pristojnega za zadeve državnega proračuna. Direktor tega direktorata je hkrati nosilec funkcije, pravosodni zastopnik države.

Pri delu pravosodnega zastopnika države je posebej poudarjena njegova obveznost, da spore rešuje po mirni poti s ciljem zaščite prizadetih strank, varovanja ugleda države, zmanjšanja stroškov postopka in preprečevanja obremenjevanja sodišč z nepotrebnimi stroški pravljanja.

BESEDILO ČLENOV:

I. poglavje SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen (vsebina zakona)

Ta zakon ureja položaj, pristojnosti in organizacijo državnega odvetništva, pristojnosti ter posebnosti delovno-pravnih razmerij državnih odvetnikov in druga vprašanja, povezana z delovanjem državnega odvetništva.

2. člen (Državno odvetništvo Republike Slovenije)

(1) S tem zakonom se ustanavlja Državno odvetništvo Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: državno odvetništvo) kot poseben organ v sestavi ministrstva, pristojnega za pravosodje (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), ki je pri opravljanju svojih nalog in pristojnosti samostojno in avtonomno v skladu z določbami tega zakona.

(2) Državno odvetništvo opravlja strokovne naloge na področju varstva premoženjskih in drugih pravic in interesov države prek pravnega zastopanja pred sodišči v Republiki Sloveniji, v postopkih mediacije in arbitraže, pred upravnimi organi, in v drugih postopkih pred organi v Republiki Sloveniji, pred tujimi sodišči in arbitražami, ter pred mednarodnimi sodišči in mednarodnimi arbitražami. Državno odvetništvo opravlja tudi naloge pravnega svetovanja in druge naloge, določene s tem ali z drugimi zakoni.

(3) V državnem odvetništvu delujejo generalni državni odvetnik, namestnika generalnega državnega odvetnika, višji državni odvetniki, državni odvetniki, kandidati za državne odvetnike, pripravniki in strokovno tehnično osebje. Navedeni izrazi so uporabljeni kot nevtralni za moške in ženske.

3. člen (načela delovanja državnega odvetništva)

(1) Temeljno poslanstvo državnega odvetništva je zaščita premoženjskih in drugih pravic in interesov Republike Slovenije in s tem krepitev delovanja pravne države.

(2) Državno odvetništvo deluje strokovno, nepristransko, po pravilih pravne stroke ter ob upoštevanju interesov stranke, ki jo zastopa, v skladu z načelom medsebojnega zaupanja.

(3) Državno odvetništvo se z namenom razbremenitve dela sodišč zavzema za mirno reševanje sporov v predhodnem postopku.

(4) Državno odvetništvo z ustrežno teritorialno organizacijo zunanjih oddelkov zagotavlja enakomerno izvajanje pristojnosti na celotnem ozemlju Republike Slovenije.

4. člen (vodenje državnega odvetništva)

Predstojnik državnega odvetništva je generalni državni odvetnik, ki je za svoje delo in za delo državnega odvetništva odgovoren ministru, pristojnemu za pravosodje (v nadaljnjem besedilu: minister).

5. člen **(poslovanje državnega odvetništva)**

Poslovanje državnega odvetništva ureja podzakonski predpis, ki ga na predlog generalnega državnega odvetnika sprejme minister.

6. člen **(javnost dela)**

(1) Državno odvetništvo obvešča javnost o svojem delu. Obvestila javnosti morajo biti sestavljena tako, da varujejo ugled, zasebnost, tajnost in druge zakonite interese strank ter drugih udeležencev v postopku oziroma da ne škodujejo interesom postopka.

(2) Državno odvetništvo vodi in na svoji spletni strani javno objavlja in redno posodablja podatke o številu zadev v delu, številu rešenih zadev in načinu njihove rešitve, vključno s sklenjenimi poravnanimi ter odločitvami pristojnih organov, brez objave osebnih in drugih varovanih podatkov.

(3) Podrobnejša pravila o obveščanju javnosti so vsebovana v podzakonskem predpisu, ki ureja poslovanje državnega odvetništva.

7. člen **(nasprotje interesov)**

Če bi moralo državno odvetništvo v določeni zadevi opravljati strokovne naloge po določbah tega zakona za subjekte, katerih koristi in interesi si nasprotujejo, deluje v interesu Republike Slovenije.

8. člen **(jezik poslovanja)**

(1) Državno odvetništvo posluje v slovenskem jeziku.

(2) Na območju, kjer živita avtohtoni italijanska in madžarska narodna skupnost državno odvetništvo posluje tudi v italijanskem oziroma madžarskem jeziku, če stranka, ki živi na tem območju, pri poslovanju z državnim odvetništvom uporablja ta jezik.

(3) Pri zunanjih oddelkih državnega odvetništva, ki poslujejo tudi v italijanskem oziroma madžarskem jeziku, se posebej določi število mest državnih odvetnikov in višjih državnih odvetnikov, za katere se zahteva izkaz višje ravni znanja teh jezikov.

(4) Stroški, povezani z uporabo jezika pripadnikov italijanske in madžarske narodnosti pri poslovanju državnega odvetništva, se izplačajo iz sredstev za delo državnega odvetništva.

9. člen **(stroški zastopanja)**

(1) Stroški zastopanja državnega odvetništva se v postopkih pred sodišči in drugimi organi obračunavajo po tarifi, ki ureja odvetniške storitve.

(2) Sredstva iz prejšnjega odstavka so prihodek proračuna Republike Slovenije.

10. člen (sredstva za delo)

Sredstva za delo državnega odvetništva se zagotavljajo v proračunu ministrstva.

II. poglavje PRISTOJNOSTI DRŽAVNEGA ODVETNIŠTVA

1. oddelek

Zastopanje pred sodišči, pred upravnimi organi in drugimi organi v Republiki Sloveniji

11. člen (zastopanje pred sodišči v Republiki Sloveniji)

(1) Državno pravobranilstvo pred sodišči v Republiki Sloveniji zastopa državo in državne organe.

(2) Javna agencija, javni sklad, javni zavod, javni gospodarski zavod, samoupravna lokalna skupnost, javno podjetje ali gospodarska družba, v kateri ima večinski delež oziroma prevladujoč vpliv država ali lokalna skupnost, lahko predlaga, da jo v posameznem postopku pred sodišči v Republiki Sloveniji, ki je zanjo ali za Republiko Slovenijo izjemnega pomena, izjemoma zastopa državno odvetništvo. Zastopanje navedenih subjektov državno odvetništvo lahko iz razlogov nesmotrnosti, neučinkovitosti ali neekonomičnosti odkloni z obrazloženim mnenjem generalnega državnega odvetnika.

(3) Pri zastopanju subjektov iz tega člena državni odvetnik opravlja vsa procesna dejanja, kot jih je v postopku opravičena opravljati stranka ali udeleženec.

12. člen (zastopanje pred upravnimi in drugimi organi v Republiki Sloveniji)

(1) Pred upravnimi organi, v postopkih mediacije in arbitraže in v drugih postopkih pred organi v Republiki Sloveniji državno odvetništvo zastopa subjekte iz prejšnjega člena na podlagi pooblastila za zastopanje.

(2) Državno odvetništvo mora sprejeti pooblastilo za zastopanje države in državnih organov pred upravnimi organi.

(3) V primerih zastopanja pred drugimi organi državno odvetništvo lahko sprejem pooblastila za zastopanje odkloni z obrazloženim mnenjem generalnega državnega odvetnika. V primeru spora o prevzemu zastopanja generalni državni odvetnik lahko zahteva, da o tem odloči Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada).

13. člen

(spor o prevzemu zastopanja)

V primeru spora med državnim odvetništvom in subjektom iz 11. ali 12. člena tega zakona glede vprašanja, ali naj državno odvetništvo prevzame zastopanje posameznega pravnega subjekta (spor o prevzemu zastopanja), odloči vlada na predlog predstojnika organa ali generalnega državnega odvetnika, po prejemu njunih obrazloženih mnenj.

14. člen (prenos pooblastila za zastopanje)

(1) Država in državni organi lahko iz razlogov smotrnosti, učinkovitosti, ekonomičnosti ali specialnih pravnih znanj obrazloženo predlagajo, da jih v posameznem sodnem ali drugem postopku pred organi v Republiki Sloveniji zastopa odvetnik ali odvetniška družba.

(2) Prenos pooblastila za zastopanje subjektov iz prejšnjega odstavka pred tujimi sodišči ali arbitražami lahko iz razlogov iz prejšnjega odstavka predlaga tudi državni odvetnik, ki mu je zadeva dodeljena v delo skladno z letnim razporedom dela.

(3) O prenosu pooblastila za zastopanje iz prvih dveh odstavkov tega člena odloči generalni državni odvetnik.

(4) Prenos pooblastila za zastopanje iz prvih dveh odstavkov tega člena je v premoženjskih zadevah z vrednostjo nad 100.000 eurov možen le ob soglasju vlade po predhodnem mnenju generalnega državnega odvetnika.

(5) Kljub prenosu pooblastila za zastopanje posamezna zadeva skladno z letnim razporedom ostane dodeljena državnemu odvetniku, ki je z njenim potekom seznanjen na podlagi rednih poročil domačega ali tujega odvetnika ali odvetniške družbe, ki je prevzela zastopanje. Državni odvetnik kljub prenosu pooblastila za zastopanje še naprej aktivno sodeluje pri zastopanju varstva premoženjskih in drugih pravic in interesov zastopanelega subjekta.

(6) Za druga strokovna dejanja in vprašanja v postopku sme državni pravobranilec pritegniti k sodelovanju tudi druge strokovnjake, če to prispeva k hitrejši razjasnitvi zadeve.

(7) Državno odvetništvo vodi in na svoji spletni strani redno objavlja evidenco prenosa pooblastil za zastopanje pravnih subjektov po tem zakonu.

15. člen (dostop do zbirk osebnih podatkov, evidenc in registrov)

(1) Državni organi, organi lokalnih skupnosti in nosilci javnih pooblastil morajo dajati državnemu odvetništvu na njegovo zahtevo uradne podatke in obvestila, potrebna za zastopanje v posamezni zadevi. V ta namen lahko državno odvetništvo zahteva od pristojnega organa na vpogled spis o posamezni zadevi.

(2) Državno odvetništvo ima na podlagi tega zakona ali drugih zakonov, ki določajo njegove pristojnosti, zaradi obravnavanja in reševanja posamezne zadeve, pravico do brezplačnega dostopa oziroma do brezplačnega neposrednega elektronskega dostopa do informatiziranih vpisnikov sodišč in vseh javnih

knjig, registrov in drugih uradnih evidenc, ki jih upravljajo organi javnega sektorja v informatizirani obliki. V navedene zbirke podatkov dostopa z navedbo osebnega imena in naslova prebivališča obdolženca, obtoženca ali stranke sodnega ali drugega postopka, navedbo namena dostopa ter opravilne številke zadeve državnega pravobranilstva. Državno odvetništvo lahko v podatke iz zbirk podatkov vpogleda, jih kopira, prepíše ali izpiše ter nadalje obdeluje v postopkih, kjer izvršuje svoje zakonsko določene pristojnosti.

(3) Pri dostopu do zbirk osebnih podatkov, evidenc ali registrov, ki vsebujejo občutljive osebne podatke, se način dostopa in sistem zavarovanja osebnih podatkov določi v podzakonskem predpisu, ki ureja poslovanje državnega odvetništva, po pridobitvi predhodnega soglasja informacijskega pooblaščenca.

16. člen **(posredovanje podatkov o zadevi in splošne usmeritve zastopane stranke)**

(1) Državni odvetnik je pri opravljanju nalog pravnega zastopanja v posamezni zadevi samostojen in vezan na pravila pravne stroke.

(2) Zastopani subjekti državnemu odvetniku nemudoma posredujejo informacije o zadevi, s katerimi razpolagajo, zlasti poročila, pojasnila in ostale podatke po kronološkem vrstnem redu nastanka.

(3) Za začetek postopka ali vključitev v postopek, umik tožbe ali drugega začetnega procesnega akta, za pripoznanje zahtevka, za odpoved zahtevku, za poravnavo, za vložitev, odpoved ali umik pravnega sredstva je potrebno soglasje državnega odvetnika in zastopane subjekta.

(4) Če državni odvetnik in zastopani subjekt ne dosežeta soglasja glede procesnih dejanj iz prejšnjega odstavka, državni odvetnik zastopanemu subjektu poda obrazloženo pisno mnenje, po prejemu katerega zastopani subjekt lahko zahteva obrazloženo mnenje vlade, na katero je državni odvetnik vezan.

17. člen **(poročanje v zadevah zastopanja)**

Državno odvetništvo zastopanim subjektom redno in na njihovo zahtevo ustno ali pisno poroča v zadevah njihovega zastopanja.

18. člen **(vročanje)**

(1) Sodišča in drugi organi, pred katerimi državno odvetništvo zastopa po določbah tega zakona, vročajo vsa pisanja sedežu ali zunanjemu oddelku državnega odvetništva, ki je v obravnavanem primeru pristojen za zastopanje.

(2) Vročitev, ki ni opravljena po prejšnjem odstavku, nima pravnega učinka.

19. člen

(zastopanje pred mednarodnimi in tujimi sodišči ter mednarodnimi in tujimi arbitražami)

(1) Državni odvetnik zastopa Republiko Slovenijo pred tujimi in mednarodnimi sodišči ter tujimi in mednarodnimi arbitražami.

(2) Vodja mednarodnega oddelka skrbi za strokovnost dela oddelka, pravočasnost procesnih dejanj in za enotnost zastopanja Republike Slovenije pred tujimi in mednarodnimi sodišči ter tujimi in mednarodnimi arbitražami.

(3) Vlada lahko po predhodnem mnenju generalnega državnega odvetnika v posamezni zadevi pred mednarodnimi sodišči in mednarodnimi arbitražami za zastopanje pooblasti drugo strokovno usposobljeno osebo, ki je državljan Republike Slovenije. Za zastopanje pred tujimi sodišči in tujimi arbitražami lahko vlada po predhodnem mnenju generalnega državnega odvetnika pooblasti domačo ali tujo pravno ali fizično osebo. Druga strokovno usposobljena oseba državnega odvetnika redno obvešča o poteku postopka.

(4) Vlada lahko po predhodnem mnenju zastopnika države v posamezni zadevi pred sodišči in arbitražami iz prvega odstavka tega člena na predlog ministra oziroma drugega resorno pristojnega ministra za pomoč pri zastopanju pred mednarodnimi sodišči ali mednarodnimi arbitražami pooblasti domače ali tuje odvetnike ali odvetniške družbe.

20. člen

(sodelovanje v postopku izvrševanja sodb Evropskega sodišča za človekove pravice)

(1) Državni odvetnik sodeluje z ministrstvom, pristojnim za usmerjanje ministrstev glede izvrševanja sodb Evropskega sodišča za človekove pravice.

(2) Sodelovanje iz prejšnjega odstavka vključuje zlasti sodelovanje pri pripravi akcijskih načrtov in poročil, svetovanje glede zagotavljanja skladnosti zakonodaje ter prakse organov s sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice, zagotavljanje prevodov odločitev tega sodišča proti Republiki Slovenije in njegovih vodilnih sodb v slovenski jezik ter sodelovanje pri objavljanju in razširjanju sodne prakse tega sodišča.

21. člen

(sodelovanje pri zastopanju in izvrševanju sodb Evropskega sodišča za človekove pravice)

(1) Pravni svetovalec na stalnem predstavništvu Republike Slovenije, akreditiranem pri Svetu Evrope, kot sozastopnik sodeluje pri zastopanju pred Evropskim sodiščem za človekove pravice ter pri izvrševanju sodb tega sodišča. Pri svojem delu se usklajuje z državnim odvetnikom, ki opravlja naloge zastopanja.

(2) Sodelovanje iz prejšnjega odstavka vključuje zlasti pomoč pri izmenjavi informacij z Evropskim sodiščem za človekove pravice, diplomatskimi predstavniki drugih držav, Svetom Evrope in Evropskim sodiščem za človekove pravice ter drugo pomoč pri izvrševanju sodb Evropskega sodišča za človekove pravice.

Pravno svetovanje

22. člen (splošno)

Državno odvetništvo subjektom, ki jih zastopa po določbah tega zakona, na njihovo zahtevo pravno svetuje glede sklepanja pogodb, s katerimi za te subjekte nastajajo premoženjske pravice in obveznosti, s katerimi se ustanovljajo, spreminjajo ali ukinjajo stvarne pravice teh subjektov na nepremičninah ter pri reševanju drugih premoženjskih vprašanj.

23. člen (oblikovanje pravnega mnenja na zahtevo vlade)

(1) Na zahtevo vlade državno odvetništvo oblikuje pravno mnenje, povezano z varstvom premoženjskih in drugih pravic in interesov Republike Slovenije ter s skladnostjo predpisov in ravnanja organov, s sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice, Sodišča Evropske unije in drugih mednarodnih sodišč in mednarodnih arbitraž.

(2) V zadevah, ki so povezane z varstvom premoženjskih pravic in interesov Republike Slovenije, z vrednostjo predmeta nad 100.000 eurov in v zadevah ki vsebujejo zahtevnejša pravna vprašanja, pomembna za sodno prakso v Republiki Sloveniji, mora vlada pridobiti predhodno mnenje državnega odvetništva, razen če bi bilo nevarno odlašati.

(3) Iz razlogov smotrnosti, ekonomičnosti ali boljše usposobljenosti za določeno področje lahko vlada po predhodnem mnenju generalnega državnega odvetnika za oblikovanje posameznega mnenja v zadevah iz prejšnjega odstavka pooblasti drugo strokovno usposobljeno osebo.

24. člen (oblikovanje pravnega mnenja na predlog drugih subjektov)

(1) Drugi državni organi, javne agencije, javni skladi, javni zavodi, javni gospodarski zavodi, lokalne skupnosti, javna podjetja ali gospodarske družbe, v katerih ima večinski delež oziroma prevladujoč vpliv država ali lokalna skupnost, lahko predlagajo, da državno odvetništvo oblikuje posamezno pravno mnenje, povezano z varstvom njihovih premoženjskih in drugih pravic in interesov.

(2) Državno odvetništvo z obrazloženim mnenjem generalnega državnega odvetnika lahko odkloni oblikovanje pravnega mnenja iz prvega odstavka, če oceni, da bi bilo to nepotrebno oziroma neekonomično.

(3) V primeru spora o oblikovanju pravnega mnenja na predlog subjektov iz prvega odstavka tega člena generalni državni odvetnik ali predstojnik organa iz prvega odstavka lahko zahtevata, da o tem odloči vlada.

4. oddelek

Predhodni postopek poskusa mirne rešitve spora

25. člen (uvodna določba)

(1) Kdor namerava začeti pravdni ali drug postopek proti subjektu, ki ga zastopa državno odvetništvo, mora predhodno državnemu odvetništvu predlagati, da se sporno razmerje na miren način reši pred uvedbo pravnega ali drugega postopka.

(2) Poskus mirne rešitve spora v predhodnem postopku je pogoj za uvedbo pravnega ali drugega postopka, sicer se tožba, predlog oziroma vloga s sklepom zavrže.

(3) Državno odvetništvo vodi evidenco o številu vloženih predlogov za mirno rešitev spora in sklenjenih sporazumov v predhodnem postopku.

(4) Določbe prejšnjih odstavkov tega člena ne veljajo za upravne postopke, postopke motenja posesti, postopke izvršbe na podlagi izvršilnega naslova, postopke uveljavljanja pravic iz delovnega razmerja, postopke uveljavljanja socialnovarstvenih pravic ter nepravdne postopke za določitev odškodnine ali če drug zakon določa predhodni postopek pred začetkom sodnega postopka kot procesno predpostavko.

(5) Minister po predhodnem mnenju generalnega državnega odvetnika sprejme podzakonski predpis o osnovnih izhodiščih, enotnih usmeritvah in postopku poskusa mirne rešitve spora v predhodnem postopku v zadevah iz pristojnosti državnega odvetništva.

26. člen **(predhodni postopek)**

(1) Predhodni postopek mirne rešitve spora v posamezni zadevi skladno z letnim razporedom dela vodi državni odvetnik, ki v isti zadevi ne more opravljati drugih nalog po tem zakonu.

(2) Stranke predhodnega postopka poskusa mirne rešitve spora so se dolžne vestno in pošteno udeleževati postopka.

(3) Šteje se, da je bil predhodni postopek poskusa mirne rešitve spora neuspešno zaključen, če mirna rešitev spora ni bila dosežena v roku šestih mesecev od začetka postopka.

27. člen **(učinek predhodnega postopka na zastaralne in prekluzivne roke)**

(1) Zastaranje zahtevka, ki je predmet predhodnega postopka, med trajanjem predhodnega postopka ne teče.

(2) Če se predhodni postopek konča brez sporazuma o rešitvi spora, se zastaranje nadaljuje od trenutka, ko je postopek končan. Čas, ki je pretekel pred začetkom predhodnega postopka, se všteje v zastaralni rok, ki ga določa zakon.

(3) Če je s posebnim predpisom določen rok za vložitev tožbe, se ta rok v zvezi z zahtevkom, ki je predmet predhodnega postopka, ne izteče prej kot 15 dni po koncu predhodnega postopka.

28. člen **(svet vlade za poravnave)**

(1) V primeru spora o sklenitvi sporazuma v predhodnem postopku med državnim odvetništvom in zastopanim subjektom odloči svet vlade za poravnave (v nadaljnjem besedilo: svet), ki z dvotretjinsko večino glasov sprejme obrazloženo pisno mnenje.

(2) Svet z odločbo ustanovi vlada za dobo petih let, sestavljen pa je iz predstavnika državnega odvetništva, predstavnika ministrstva, pristojnega za pravosodje, in predstavnika ministrstva, pristojnega za finance.

(3) Generalni državni odvetnik in predstojnik zastopanega subjekta imata pravico udeležiti se sej sveta in podati svoja stališča in predloge o obravnavnih zadevah.

(4) Zoper odločitev sveta v pomembnejših zadevah ali zadevah z vrednostjo predmeta nad 100.000 eurov lahko generalni državni odvetnik ali predstojnik zastopanega subjekta zahteva, da o sklenitvi sporazuma odloči vlada.

(5) Določbe tega člena se smiselno uporabljajo tudi za postopke pred mednarodnimi sodišči in mednarodnimi arbitražami.

29. člen **(izvršilni naslov)**

Sporazum, sklenjen v predhodnem postopku, je izvršilni naslov, če je terjatev iz sporazuma zapadla.

III. poglavje

ORGANIZIRANOST, SISTEMIZACIJA DELOVNIH MEST IN ZAGOTAVLJANJE JAVNOSTI DELA

1. oddelek

Organiziranost državnega odvetništva

30. člen **(zagotavljanje splošnih pogojev)**

(1) Ministrstvo v razmerju do državnega odvetništva zagotavlja splošne pogoje za uspešno izvajanje njegovih pristojnosti, zlasti:

- pripravlja zakone in druge predpise s področja organizacije in poslovanja državnega odvetništva ter položaja, pravic in obveznosti uslužbencev državnega odvetništva,
- določa razvojne usmeritve za delo državnega odvetništva,
- izvaja strokovne naloge na področju upravljanja kadrovskih, finančno-računovodskih in logistično-podpornih virov,
- zagotavlja kadrovske, materialne in tehnične pogoje,
- izvaja strokovne naloge ravnanja s stvarnim premoženjem državnega odvetništva, upravljanja dokumentarnega gradiva državnega odvetništva in izvaja posamične strokovne naloge na področju drugih splošnih zadev državnega odvetništva,
- skrbi za izobraževanje in strokovno usposabljanje državnih odvetnikov,
- opravlja statistična in druga raziskovanja o poslovanju državnega odvetništva, ter
- opravlja druge naloge v skladu z zakonom.

(2) S posebnim sporazumom med državnim odvetništvom in ministrstvom se posamezne naloge, s katerimi se zagotavljajo splošni pogoji za delovanje državnega odvetništva, lahko prenesejo na državno odvetništvo ali ministrstvo.

31. člen **(generalni sekretar državnega odvetništva)**

(1) Državno odvetništvo ima generalnega sekretarja, ki je položajno uradniško delovno mesto.

(2) Generalnega sekretarja državnega odvetništva imenuje in razrešuje minister na predlog generalnega državnega odvetnika. Položaj se pridobi z odločbo o imenovanju za pet let z možnostjo ponovnega imenovanja.

(3) Generalni sekretar državnega odvetništva samostojno opravlja naloge, ki se nanašajo na:

- organizacijo poslovanja državnega odvetništva,
- pripravo strokovnih gradiv in pravnih podlag za delo državnega odvetništva,
- vpisovanje, evidentiranje in statistično spremljanje zadev,
- pisarniško in tehnično poslovanje, ter
- druge naloge, ki jih nanj prenese minister.

32. člen **(organiziranost državnega odvetništva)**

(1) Državno odvetništvo opravlja naloge iz svoje pristojnosti na sedežu in zunanjih oddelkih.

(2) Sedež državnega odvetništva je v Ljubljani. Delo na sedežu se organizira v oddelkih, ki so notranje organizacijske enote. Mednarodni oddelek je stalni specializirani oddelek državnega odvetništva.

(3) Zunanji oddelki so zunanje organizacijske enote, ki jih s podzakonskim predpisom ustanovi minister na predlog generalnega državnega odvetnika.

(4) Stvarno in krajevno pristojnost sedeža in zunanjih oddelkov državnega odvetništva določi minister s podzakonskim predpisom.

33. člen **(izključna pristojnost sedeža)**

Sedež državnega odvetništva je izključno pristojen za:

- zastopanje pred Vrhovnim sodiščem Republike Slovenije, Ustavnim sodiščem Republike Slovenije, tujimi sodišči in arbitražami ter pred mednarodnimi sodišči in mednarodnimi arbitražami,
- zastopanje samostojnih in neodvisnih državnih organov,
- zastopanje v postopkih za povrnitev škode, rehabilitacijo in uveljavitev drugih pravic oseb, ki so bile neupravičeno obsojene ali jim je bila neutemeljeno vzeta prostost po zakonu, ki ureja kazenski postopek, oziroma so jim bile neopravičeno izrečene sankcije ali jim je bila neutemeljeno vzeta prostost po zakonu, ki ureja prekrške,
- zastopanje v postopkih za revizijo postopkov javnega naročanja, ter
- opravljanje nalog, ki jih iz razlogov smotrnosti ali boljše usposobljenosti sedeža državnega odvetništva določi generalni državni odvetnik po predhodnem soglasju ministra.

34. člen
(zastopanje pred upravnimi organi)

V upravnih postopkih je za zastopanje subjektov po tem zakonu pristojen sedež ali zunanji oddelek, ki na območju, kjer odloča upravni organ, zastopa te subjekte pred sodišči.

2. oddelek
Sistemizacija delovnih mest pri državnem odvetništvu

35. člen
(akt o notranji organizaciji in sistemizaciji)

(1) Minister na predlog generalnega državnega odvetnika sprejme akt o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest pri državnem odvetništvu (v nadaljnjem besedilu: akt), v katerem so v skladu z notranjo organizacijo določena delovna mesta, potrebna za izvajanje nalog.

(2) Akt ureja:

- notranjo organizacijo državnega odvetništva,
- sistemizacijo uradniških in strokovno-tehničnih delovnih mest, s katero so določeni opisi nalog na posameznih delovnih mestih,
- pogoje za zasedbo delovnih mest ter strukturo vseh uradniških in strokovno-tehničnih delovnih mest po organizacijskih enotah, ter
- druge pravice in obveznosti javnih uslužbencev državnega odvetništva.

36. člen
(letni raspored)

(1) Generalni državni odvetnik z letnim rasporedom dela določi rasporeditev državnih odvetnikov v oddelke oziroma notranje organizacijske enote, njihovo pravno področje dela, vodje oddelkov oziroma notranjih organizacijskih enot, nadomeščanje in čas izrabe letnih dopustov.

(2) Zoper rasporeditev na določeno pravno področje dela lahko razporejeni državni odvetnik v treh dneh po objavi letnega rasporeda na oglasni deski napove pritožbo generalnemu državnemu odvetniku, ta pa mora v nadaljnjih treh dneh svojo odločitev obrazložiti. Državni odvetnik lahko v osmih dneh od prejema obrazložitve vloži pritožbo, ki ne zadrži izvršitve. O pritožbi v 30 dneh odloči minister.

(3) Letni raspored mora biti določen in objavljen najpozneje do 15. decembra za naslednje koledarsko leto.

37. člen
(spremembe letnega rasporeda)

(1) Spremembe letnega rasporeda med letom so dovoljene, če se pri državnem odvetništvu izprazni ali zasede eno ali več delovnih mest, če jih narekujejo spremembe v pripadu zadev in v drugih primerih, ki jih predvidi podzakonski akt, ki ureja poslovanje državnega odvetništva.

(2) Spremembe iz prejšnjega odstavka ne morejo začeti veljati prej kakor v petih dneh po njihovi objavi. Za te spremembe se smiselno uporablja določba prejšnjega člena.

3. oddelek
Zagotavljanje javnosti dela

38. člen
(letno poročilo)

(1) Do konca februarja tekočega koledarskega leta državno odvetništvo predloži ministrstvu predlog poročila o svojem delu za preteklo koledarsko leto. Minister lahko po prejemu predloga letnega poročila zahteva, da generalni državni odvetnik najkasneje v 15 dneh v letnem poročilu navede dodatne podatke, pojasnila ali oceno stanja.

(2) Letno poročilo vsebuje zlasti podatke o številu državnih odvetnikov in drugih uslužbencev državnega odvetništva, ki so dejansko opravljali delo v preteklem letu, o številu prenesenih nerešenih zadev iz prejšnjih let, o številu zadev, ki predstavljajo letni pripad, o skupnem številu zadev v delu, o številu rešenih zadev in načinu rešitve, o številu nerešenih zadev, o udeležbi državnih odvetnikov na narokih, o opravljenih procesnih dejanjih in vloženi predlogih, ki niso zajeti med rešenimi zadevami, o številu zadev, v katerih je bilo vloženo pravno sredstvo in odločitev o pravnem sredstvu. V letnem poročilu se navedejo tudi analize in ocene zahtevnejših primerov ter strateške usmeritve za nadaljnje delo državnega odvetništva.

(3) Minister na predlog generalnega državnega odvetnika sprejme podzakonski predpis o podrobnejši obliki letnega poročila.

(4) Vlada letno poročilo obravnava najpozneje do konca maja tekočega koledarskega leta in na predlog ministra lahko poda obvezne usmeritve za prihodnje delo državnega odvetništva.

(5) Po obravnavi na vladi se letno poročilo objavi na spletni strani državnega odvetništva.

39. člen
(obveščanje ministrstva)

(1) Državno odvetništvo z navedbo izvršenih in načrtovanih ukrepov redno obvešča ministrstvo o zadevah, v katerih opravlja naloge zastopanja pred mednarodnimi sodišči ter v zadevah pred sodišči v Republiki Sloveniji ali pred tujimi sodišči, v katerih vrednost predmeta presega 100.000 eurov.

(2) Državno odvetništvo ministrstvo nemudoma obvesti o:

- izdani odločbi mednarodnega sodišča, s katero se je končal postopek pred mednarodnim sodiščem, v katerem državno odvetništvo zastopa Republiko Slovenijo;
- izdani odločbi sodišča v Republiki Sloveniji ali tujega sodišča, s katero se je končal postopek pred tem sodiščem, v katerem državno odvetništvo zastopa subjekte po tem zakonu in vrednost zadeve presega 100.000 eurov;
- izdani odločbi sodišča v Republiki Sloveniji, tujega ali mednarodnega sodišča, s katero je bil postopek končan zaradi očitnih postopkovnih napak državnega odvetnika ali drugega javnega uslužbenca državnega odvetništva.

(3) Podrobnejša pravila glede obveščanja v zadevah iz prvega odstavka tega člena se predpišejo s splošnimi navodili in podzakonskim aktom, ki ureja poslovanje državnega odvetništva.

40. člen

(posvetovanja s posameznim ministrstvom)

(1) Ob zaznavi večjih težav v zvezi z opravljanjem pristojnosti in nalog po tem zakonu lahko generalni državni odvetnik na posameznem ministrstvu ali ministrstvih izvede področno predstavitev dela državnega odvetništva in v tem okviru predstavi predloge glede možnih ukrepov na določenem delovnem področju.

(2) Resorni minister ali ministri, katerim je generalni državni odvetnik predstavil predloge možnih ukrepov, najpozneje v enem mesecu od izvedbe posvetovanja posreduje vladi in generalnemu državnemu odvetniku povzetek poročila o izvedbi posvetovanja.

IV. poglavje GENERALNI DRŽAVNI ODVETNIK

1. oddelek

Generalni državni odvetnik in namestnika generalnega državnega namestnika

41. člen (generalni državni odvetnik)

(1) Generalni državni odvetnik je funkcionar, ki vodi in predstavlja državno odvetništvo, organizira in usklajuje delo državnih odvetnikov ter odgovarja za zakonitost, kakovost in učinkovitost dela državnega odvetništva.

(2) Za zagotovitev enotne uporabe predpisov in enotnega opravljanja nalog generalni državni odvetnik daje splošna navodila za delo z delovnega področja državnega odvetništva.

(3) Generalni državni odvetnik redno spremlja poslovanje državnega odvetništva in na tej podlagi sprejema ukrepe za obvladovanje pripada zadev. Če pride do povečanega števila nerešenih zadev, generalni državni odvetnik skladno s pravili podzakonskega akta, ki ureja poslovanje državnega odvetništva, sprejme program reševanja teh zadev.

(4) Generalni državni odvetnik določi vodje oddelkov na sedežu in vodje zunanjih oddelkov.

(5) Generalni državni odvetnik ministru redno in na njegovo zahtevo ustno ali pisno poroča o izvrševanju pristojnosti in o vseh pomembnejših vprašanjih z delovnega področja državnega odvetništva.

(6) Glede vprašanj, povezanih z izvrševanjem pristojnosti državnega odvetništva, lahko generalni državni odvetnik sodeluje na sejah vlade in njenih delovnih teles. O obravnavnih zadevah lahko poda svoja stališča in predloge.

42. člen (namestnika generalnega državnega odvetnika)

(1) Generalni državni odvetnik ima dva namestnika, ki sta funkcionarja in ju na predlog generalnega državnega odvetnika s soglasjem ministra imenuje vlada. Prvega namestnika generalnega državnega

odvetnika se imenuje izmed višjih državnih odvetnikov, drugega namestnika pa izmed pravnih strokovnjakov, ki izpolnjujejo zakonske pogoje za višjega državnega odvetnika.

(2) V primeru odsotnosti generalnega državnega odvetnika opravlja naloge iz njegove pristojnosti prvi namestnik generalnega državnega odvetnika. Če je odsoten tudi prvi namestnik generalnega državnega odvetnika, opravlja naloge iz pristojnosti generalnega državnega odvetnika drugi namestnik generalnega državnega odvetnika.

(3) V drugih primerih lahko namestnika generalnega državnega odvetnika opravljata naloge iz pristojnosti generalnega državnega odvetnika na podlagi in v okviru pooblastila, ki ga za obravnavanje posameznih zadev izda generalni državni odvetnik.

(4) Določbe tega zakona, ki se nanašajo na generalnega državnega odvetnika, se smiselno uporabljajo za njegova namestnika, razen če ta zakon določa drugače.

2. oddelek

Pogoji za imenovanje in postopek imenovanja

43. člen **(pogoji za imenovanje)**

Za generalnega državnega odvetnika je lahko imenovan, kdor izpolnjuje pogoje za izvolitev na sodniško mesto na višjem sodišču po zakonu, ki ureja sodniško službo.

44. člen **(razpis)**

(1) Prosto mesto generalnega državnega odvetnika razpiše ministrstvo po uradni dolžnosti najkasneje tri mesece pred potekom obdobja imenovanja generalnega državnega odvetnika.

(2) Razpis se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, razpisni rok za prijave ne sme biti krajši od 15 dni.

45. člen **(prijava na razpis)**

(1) Kandidati morajo prijavi priložiti dokazila o izpolnjevanje pogojev, življenjepis z opisom svoje strokovne dejavnosti ter šestletni strateški program dela državnega odvetništva.

(2) Šestletni strateški program dela državnega odvetništva mora vsebovati zlasti oceno stanja, oceno tveganj in priložnosti za izboljšanje delovanja, način zagotavljanja javnosti in preglednosti dela ter navedbo ukrepov in rokov za doseg zastavljenih ciljev.

46. člen **(komisija za presojo ustreznosti kandidatov)**

(1) Generalnega državnega odvetnika imenuje vlada na obrazložen predlog ministra po predhodni pridobitvi mnenja komisije za presojo ustreznosti kandidatov (v nadaljnjem besedilu: komisija) za šest let z možnostjo ponovnega imenovanja.

(2) Komisijo sestavljajo predsednik in trije člani. Predsednik komisije je višji ali vrhovni sodnik, ki ga z njegovim soglasjem imenuje Sodni svet. Člani komisije so višji ali vrhovni državni tožilec, ki ga z njegovim soglasjem imenuje Državnotožilski svet, višji državni odvetnik, ki ga z njegovim soglasjem imenuje generalni državni odvetnik, ter pravni strokovnjak, ki ga z njegovim soglasjem imenuje minister.

(3) Komisijo z odločbo ustanovi minister za dobo petih let.

47. člen **(postopek izbire kandidata)**

(1) Po obravnavanju vseh kandidatur in po opravljenem razgovoru s kandidati minister izbere kandidata, ki je po njegovi presoji najprimernejši, in njegovo izbiro predloži v mnenje komisiji, ki s predlaganim kandidatom opravi razgovor in poda oceno o njegovi primernosti.

(2) Če komisija v svojem mnenju poda oceno o neprimernosti izbranega kandidata, minister izbiro kandidata lahko dodatno pisno obrazloži ali izbere drugega kandidata in njegovo izbiro predloži v mnenje komisiji, ki tudi z novim predlaganim kandidatom opravi razgovor in poda oceno o njegovi primernosti.

(3) Če komisija niti po dodatni obrazložitvi ne poda ocene o primernosti izbranega kandidata, se razpis šteje za neuspešen.

(4) Minister kandidata, za katerega komisija v svojem mnenju poda oceno o primernosti, predlaga vladi v imenovanje.

(5) Če vlada na razpisano mesto ne imenuje predlaganega kandidata, minister lahko po postopku, določenem v tem zakonu, opravi ponovno izbiro med prijavljenimi kandidati ali pa odloči, da se razpis ponovi.

48. člen **(prisega)**

Generalni državni odvetnik pred nastopom funkcije pred predsednikom vlade izreče naslednjo prisego: "Prisegam, da bom svoje delo opravljal/-a vestno in v skladu z ustavo in zakoni ter pri tem varoval/-a premoženjske in ustavne interese Republike Slovenije, javni interes ter ugled državnega odvetništva."

3. oddelek

Prenehanje funkcije in razrešitev generalnega državnega odvetnika

49. člen **(prenehanje funkcije generalnega državnega odvetnika)**

(1) Generalnemu državnemu odvetniku funkcija preneha:

1. če se odpove funkciji generalnega državnega odvetnika,
2. če izgubi državljanstvo Republike Slovenije,
3. če izgubi poslovno sposobnost ali zdravstveno zmožnost za opravljanje službe,
4. po poteku obdobja, za katerega je bil imenovan.

(2) Funkcija generalnega državnega odvetnika iz razloga po 1. točki prejšnjega odstavka preneha 60. dan po prispetju odpovedi na vlado.

(3) Šteje se, da je razlog iz 2. in 3. točke prejšnjega odstavka nastopil z dnem pravnomočnosti odločbe pristojnega organa, razlog iz 4. točke prejšnjega odstavka pa z dnem, ko poteče obdobje, za katerega je bil imenovan.

(4) O prenehanju funkcije iz prejšnjega odstavka vlada na obrazložen predlog ministra izda ugotovitveno odločbo.

50. člen

(razrešitev generalnega državnega odvetnika iz razloga nesposobnosti)

(1) V primeru ugotovljene nesposobnosti za opravljanje funkcije se generalni državni odvetnik razreši.

(2) Generalni državni odvetnik je nesposoben za opravljanje funkcije, če državno odvetništvo ne dosega pričakovanih delovnih rezultatov, ki bi zagotavljali kakovostno in učinkovito delovanje v skladu s programom dela, ali če na delovnem področju državnega odvetništva prihaja do ponavljajočih napak pri poslovanju oziroma če pride do težje napake pri poslovanju.

(3) Generalnega državnega odvetnika se ne razreši s funkcije, če dokaže, da je s skrbnostjo dobrega strokovnjaka storil vse, kar je bilo v njegovi pristojnosti, da bi preprečil, odpravil oziroma odvrnil slabo delovanje oziroma napake.

(4) Šteje se, da državno odvetništvo ne dosega pričakovanih delovnih rezultatov, če ne opravlja dela v določenih ali dogovorjenih rokih oziroma naloženega dela ne opravlja strokovno in kakovostno.

51. člen

(razrešitev generalnega državnega odvetnika iz krivdnega razloga)

(1) Generalni državni odvetnik se razreši, če je pravnomočno obsojen:

- za kaznivo dejanje, storjeno z zlorabo funkcije, ali
- za naklepno kaznivo dejanje na kazen zapora, daljšo od šestih mesecev.

(2) Generalni državni odvetnik se lahko razreši, če je pravnomočno obsojen:

- za naklepno ali nenaklepno kaznivo dejanje na kazen zapora do šestih mesecev ali na drugo kazen ali mu je bila izrečena pogojna obsodba, ali
- za nenaklepno kaznivo dejanje na kazen zapora, daljšo od šestih mesecev.

(3) Sodišče mora v primerih iz prejšnjih odstavkov pravnomočno sodbo nemudoma poslati ministrstvu.

52. člen

(odločba o razrešitvi in prepoved razrešitve)

(1) O razrešitvi generalnega državnega odvetnika na predlog ministra odloči vlada po predhodnem mnenju komisije, ki opravi razgovor z generalnim državnim odvetnikom in pridobi mnenje ministra.

(2) Ne glede na določbe zakona, ki ureja sistem javnih uslužbencev, vlada v enem letu od nastopa mandata lahko razreši generalnega državnega odvetnika le ob pogojih, ki jih določa ta zakon.

V. poglavje

VIŠJI DRŽAVNI ODVETNIKI, DRŽAVNI ODVETNIKI, KANDIDATI ZA DRŽAVNE ODVETNIKE IN PRIPRAVNIKI

1. oddelek Splošne določbe

53. člen **(splošno)**

(1) Pri državnem odvetništvu delujejo višji državni odvetniki, državni odvetniki in kandidati za državne odvetnike, ki sklenejo delovno razmerje skladno z zakonom, ki ureja sistem javnih uslužbencev.

(2) Za višje državne odvetnike veljajo določbe tega zakona, ki veljajo za državne odvetnike, če ta zakon ne določa drugače.

(3) Za delovna razmerja uslužbencev državnega odvetništva ter za njihove pravice in dolžnosti iz delovnega razmerja veljajo predpisi, ki urejajo delovna razmerja in sistem javnih uslužbencev, in kolektivne pogodbe, če ta zakon ne določa drugače.

54. člen **(državni odvetniki in višji državni odvetniki)**

(1) Državni odvetniki zastopajo subjekte po določbah tega zakona v zadevah, ki sodijo v pristojnost okrožnih sodišč in njihovih organizacijskih enot, delovnih in socialnih sodišč ter upravnih organov.

(2) V drugih zadevah državni odvetniki zastopajo subjekte po določbah tega zakona le v okviru pooblastila generalnega državnega odvetnika ali višjega državnega odvetnika.

(3) Višji državni odvetniki zastopajo subjekte tudi pred višjimi sodišči, Vrhovnim sodiščem Republike Slovenije in Ustavnim sodiščem Republike Slovenije.

55. člen **(kandidati za državne odvetnike)**

Kandidati za državne odvetnike pripravljajo strokovne podlage za delo državnih odvetnikov, pripravljajo predloge vlog, nadomeščajo državne odvetnike pri zastopanju pred okrožnimi sodišči in njihovimi organizacijskimi enotami, delovnimi in socialnimi sodišči ter upravnimi organi, spremljajo in proučujejo prakso tujih in mednarodnih sodišč in arbitraž ter opravljajo druge strokovne naloge po navodilu državnih odvetnikov.

56. člen **(pripravniki)**

(1) Pri državnem odvetništvu se določi ustrezno število pripravniških mest za univerzitetne diplomirane pravnike oziroma magistre prava po končanem petletnem pravniškem študiju, ki se v skladu z zakonom, ki ureja pripravništvo in pravniški državni izpit, usposablja za opravljanje pravniškega državnega izpita.

(2) Število pripravniških mest iz prejšnjega odstavka določi minister na predlog generalnega državnega odvetnika.

(3) V času pripravništva se pripravnik usposablja po določenem programu pod mentorstvom mentorja, ki ga določi generalni državni odvetnik.

(4) Po opravljenem pripravništvu se lahko s pripravnikom brez javnega natečaja sklene delovno razmerje za mesto kandidata za državnega odvetnika, če je bil pripravnik izbran na javnem natečaju ali če gre za pripravnika štipendista, ki je bil izbran na javnem natečaju.

2. oddelek

Pogoji za sklenitev delovnega razmerja

57. člen (splošni pogoji)

(1) Delovno razmerje za opravljanje nalog višjega državnega odvetnika, državnega odvetnika in kandidata za državnega odvetnika lahko sklene oseba, ki poleg splošnih pogojev za sklenitev delovnega razmerja v javnem sektorju izpolnjuje tudi naslednja pogoja:

- da ima v Republiki Sloveniji pridobljen strokovni naslov univerzitetni diplomirani pravnik ali strokovna naslova diplomirani pravnik (UN) in magister prava oziroma je v tujini končal primerljivo izobraževanje s področja prava, ki se dokazuje s tujo listino o izobraževanju in priloženim mnenjem o izobraževanju ali z odločbo o priznavanju izobraževanja za namen zaposlitve ali z odločbo o nostrifikaciji, ter
- da je opravil pravniški državni izpit.

(2) Delo v mednarodnem oddelku lahko opravlja oseba, ki poleg pogojev za sklenitev delovnega razmerja iz prejšnjega odstavka, izpolnjuje naslednje pogoje:

- da aktivno obvlada angleški ali francoski jezik, ter
- da ima pridobljeno specializacijo ali delovne izkušnje s področja mednarodnega prava, evropskega prava človekovih pravic ali prava Evropske unije.

58. člen (delovne izkušnje)

(1) Kandidat, ki izpolnjuje navedene splošne pogoje, lahko sklene delovno razmerje za opravljanje nalog višjega državnega odvetnika, če ima najmanj devet let delovnih izkušenj na pravniških delih po opravljenem pravniškem državnem izpitu ali je najmanj tri leta opravljal naloge državnega odvetnika.

(2) Kandidat, ki izpolnjuje navedene splošne pogoje, lahko sklene delovno razmerje za opravljanje nalog državnega odvetnika, če ima najmanj tri leta delovnih izkušenj na pravniških delih po opravljenem pravniškem državnem izpitu.

3. oddelek

Sklenitev in prenehanje delovnega razmerja

59. člen
(smiselna uporaba določb)

Glede sklenitve in prenehanja delovnega razmerja državnega odvetnika in drugih javnih uslužbencev državnega odvetništva se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja sistem javnih uslužbencev, če ta zakon ne določa drugače.

60. člen
(razpis prostega mesta)

Prosto mesto višjega državnega odvetnika, državnega odvetnika ali kandidata za državnega odvetnika razpiše ministrstvo najkasneje v enem mesecu po prejemu obrazloženega predloga generalnega državnega odvetnika.

61. člen
(izbira kandidata in mnenje komisije)

(1) Po obravnavanju vseh kandidatur in po opravljenem razgovoru s kandidati generalni državni odvetnik izbere najustreznejšega kandidata in njegovo izbiro posreduje v mnenje komisiji za presojo ustreznosti kandidatov, ki s predlaganim kandidatom opravi razgovor.

(2) Komisija v svojem mnenju poda oceno o primernosti kandidata, ki ga je izbral generalni državni odvetnik.

(3) Če komisija v svojem mnenju poda oceno o neprimernosti izbranega kandidata, generalni državni odvetnik izbere kandidata lahko dodatno obrazloži ali pa izbere drugega kandidata, s katerim komisija opravi razgovor in poda oceno o njegovi primernosti.

(4) Če komisija niti po dodatni obrazložitvi v svojem mnenju ne poda ocene o primernosti izbranega kandidata, se šteje razpis za neuspešen.

62. člen
(sklenitev delovnega razmerja)

Kandidat, za katerega komisija v svojem mnenju poda oceno o primernosti, sklene delovno razmerje pri državnem odvetništvu v skladu z določbami zakona, ki ureja sistem javnih uslužbencev.

63. člen
(prisega)

Pred nastopom dela državni odvetniki pred ministrom izrečejo to prisego: "Prisegam, da bom spoštoval/-a pravni red Republike Slovenije, svoje delo opravljal/-a vestno, pošteno in odgovorno ter pri tem varoval/a premoženjske in ustavne interese Republike Slovenije ter javni interes."

4. oddelek
Začasna premestitev v drug državni organ

64. člen
(začasna premostitev v drug državni organ)

(1) Državni odvetnik je za opravljanje zahtevnejših strokovnih nalog lahko premeščen na delo v drugo ministrstvo, drug državni organ ali na diplomatsko-konzularno predstavništvo Republike Slovenije.

(2) Premestitev iz prejšnjega odstavka se lahko opravi samo na podlagi pisnega soglasja državnega odvetnika in traja največ dve leti z možnostjo sporazumnega podaljšanja za največ dve leti.

(3) Državni odvetnik, ki je premeščen na podlagi prvega odstavka tega člena, je za svoje delo odgovoren predstojniku organa, v katerega je premeščen. V času začasne premostitve ima pravice in obveznosti, ki izhajajo iz tega zakona, v obsegu, določenem v sporazumu med državnim organom, kamor je državni odvetnik začasno premeščen, in državnim odvetništvom.

(4) Po izteku začasne premostitve po tem členu ima državni odvetnik pravico vrniti se na delo v državno odvetništvo na delovno mesto, ki ustreza njegovemu nazivu in za katero izpolnjuje pogoje.

5. oddelek
Pravice in obveznosti državnih odvetnikov

65. člen
(dostop do tajnih podatkov)

Državni odvetniki lahko v zvezi z opravljanjem pristojnosti državnega odvetništva dostopajo do tajnih podatkov brez posebnega dovoljenja, ne glede na določbe zakona, ki ureja dostop do tajnih podatkih.

66. člen
(strokovnost in zakonitost delovanja)

Pri izvrševanju pristojnosti državnega odvetništva državni odvetniki delujejo strokovno, vestno in pravočasno. Pri svojem delu so vezani na ustavo, zakon, splošna načela mednarodnega prava, ratificirane in objavljene mednarodne pogodbe ter ravnajo v skladu s pravnim izročilom in z utrjenimi spoznanji pravne vede.

67. člen
(opravljanje drugih dejavnosti in nasprotje interesov)

(1) Državni odvetniki ne smejo opravljati dejavnosti, ki niso združljive z nalogami državnega odvetništva, ter dejavnosti, ki pomenijo nasprotje interesov po zakonu, ki ureja sistem javnih uslužbencev, ali drugem zakonu.

(2) Dejavnosti, ki niso združljive z nalogami državnega odvetništva, predpiše minister po predhodnem mnenju generalnega državnega odvetnika.

68. člen
(omejitev uporabe informacij)

(1) Državnim odvetnikom ni dovoljeno v neslužbene namene uporabljati informacij, podatkov ali spoznanj, do katerih imajo dostop pri opravljanju nalog državnega odvetništva, razen v raziskovalne ali izobraževalne namene s soglasjem generalnega državnega odvetnika, pri čemer ne smejo razkriti osebnih podatkov, podatkov, ki so davčna tajnost, poslovnih skrivnosti in drugih varovanih podatkov.

(2) Državnim odvetnikom ni dovoljeno uporabljati in dajati informacij, podatkov in spoznanj za doseganje kakršne koli premoženjske ali druge koristi zase ali drugo osebo.

(3) Državni odvetniki, ki jim preneha delovno razmerje, morajo podatke iz prvega in drugega odstavka tega člena varovati tudi po prenehanju delovnega razmerja.

69. člen **(opravljanje nalog med stavko)**

(1) Državno odvetništvo zaradi posebnega pomena nemotenega delovanja tudi med stavko zagotavlja opravljanje nujnih del in nalog iz svoje pristojnosti.

(2) O podrobnem obsegu delovnih nalog in načinu njihovega opravljanja se pred nastopom stavke dogovorita generalni državni odvetnik in stavkovni odbor s pisnim sporazumom. Če dogovora ni, predstojnik z upoštevanjem pravice do stavke s splošnim aktom določi, katere nujne naloge in dela mora državno odvetništvo opravljati med stavko, da se ne ogrozijo premoženjske in druge pravice in interesi države.

70. člen **(službeno oblačilo)**

(1) Državnim odvetnikom pripada službeno oblačilo (toga).

(2) Obliko in način nošenja službenega oblačila določi minister s podzakonskim predpisom.

71. člen **(službena izkaznica)**

(1) Državni odvetniki in kandidati za državne odvetnike imajo uradno izkaznico, s katero se izkažejo pri izvrševanju svojih pristojnosti.

(2) Obrazec, postopek izdajanja in uničevanja ter evidentiranja uradne izkaznice državnega odvetnika ter kandidatov za državnega odvetnika, določi minister s podzakonskim predpisom.

6. oddelek

Disciplinska odgovornost državnih odvetnikov

72. člen **(splošna določba)**

(1) Državnemu odvetniku ni mogoče izreči disciplinske sankcije, razen ob pogojih in po postopku, ki so predpisani v tem zakonu.

(2) Kazenska odgovornost in odgovornost za prekršek ne izključujeta disciplinske odgovornosti državnega odvetnika.

(3) Državnega odvetnika ni mogoče klicati na disciplinsko odgovornost za mnenje, ki ga je dal pri delu v zadevi, ki jo je obravnaval.

(4) Določbe tega zakona o disciplinski odgovornosti se ne uporabljajo za generalnega državnega odvetnika in njegova namestnika.

(5) Disciplinski postopek je hiter.

73. člen **(uvedba disciplinskega postopka)**

(1) Disciplinski tožilec mora uvesti disciplinski postopek zoper državnega odvetnika, ko prejme pisno zahtevo generalnega državnega odvetnika ali ministra.

(2) Disciplinski tožilec lahko uvede disciplinski postopek, če je na kakršenkoli način izvedel za dejstva ali dokaze, na podlagi katerih je mogoče utemeljeno sklepati, da je državni odvetnik kršil službene dolžnosti.

(3) Sklep o uvedbi disciplinskega postopka se vroči državnemu odvetniku.

74. člen **(disciplinske kršitve)**

(1) Državnemu odvetniku, ki je z naklepom ali iz malomarnosti kršil službene dolžnosti, predpisane z zakonom ali podzakonskim predpisom, se lahko izreče disciplinska sankcija.

(2) Dejanja, ki pomenijo kršitev službenih dolžnosti državnih odvetnikov, so:

1. dejanje, ki ima zakonske znake kaznivega dejanja, storjenega pri izvrševanju pristojnosti državnega odvetništva;
2. neizpolnitev ali odklonitev izpolnitve službenih dolžnosti brez zakonitega razloga;
3. nevestno, nepravočasno, neustrezno ali malomarno izvrševanje pristojnosti državnega odvetništva;
4. ravnanje v nasprotju s splošnimi navodili generalnega državnega odvetnika;
5. nezakonito ali nesmotrno razpolaganje s finančnimi ali materialnimi sredstvi državnega odvetništva;
6. izdajanje uradne ali druge tajnosti, določene z zakonom ali podzakonskim predpisom, ki ureja poslovanje državnega odvetništva;
7. zloraba položaja ali prekoračitev uradnih pooblastil;
8. zloraba pravice do odsotnosti z dela;
9. nedoseganje pričakovanih delovnih dosežkov po obsegu, kakovosti ali uspešnosti več kakor tri mesece zaporedoma iz neopravičenih razlogov;
10. kršitev z zakonom ali podzakonskim predpisom, ki ureja poslovanje državnega odvetništva, določenega vrstnega reda oziroma prednostnega obravnavanja zadev;
11. opravljanje funkcij, dela ali dejavnosti, ki so nezdržljive z nalogami državnega odvetništva ali pomenijo nasprotje interesov;
12. kršitev določb o omejitvi pravice do stavke;
13. vedenje ali ravnanje državnega odvetnika, s katerim se krši ugled državnega odvetništva;
14. neprimerno, nedostojno ali žaljivo obnašanje ali izražanje do posameznikov, državnih organov in pravnih oseb v zvezi z opravljanjem službe državnega odvetnika ali zunaj nje;

15. oviranje delovanja državnega odvetništva zaradi uveljavljanja lastnih pravic;
16. sprejemanje daril ali drugih koristi v zvezi s službo državnega odvetnika oziroma izraba položaja ali ugleda državnega odvetništva zaradi uveljavljanja pravic ali koristi;
17. zanemarjanje ali opustitev mentorskih nalog;
18. nespoštovanje izdanih odločb o premestitvi ali dodelitvi državnega odvetnika;
19. poslovanje z drugimi organi, strankami, njihovimi pooblaščenici in drugimi osebami v nasprotju z določbami zakona ali podzakonskega predpisa;
20. neupoštevanje ukrepov za redno in učinkovito opravljanje nalog državnega odvetništva oziroma kršitev ali opustitev ukrepov po posebnih programih reševanja zadev;
21. neizpolnjevanje dolžnosti strokovnega izobraževanja;
22. kršitev predpisov o varstvu in zdravju pri delu ter o varstvu pred požarom in eksplozijo ali ukrepov za zagotavljanje varnosti v skladu s podzakonskim predpisom, ki ureja poslovanje državnega odvetništva in drugimi podzakonskimi predpisi;
23. kršitev določb podzakonskega akta o uporabi službenega oblačila.

(3) Hujše disciplinske kršitve po tem zakonu so dejanja po 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 9., 11., 12., 16., 18. in 20. točki prejšnjega odstavka, dejanje po 5. točki prejšnjega odstavka le, če gre za nezakonito razpolaganje s finančnimi ali materialnimi sredstvi.

75. člen (disciplinske sankcije)

(1) Disciplinski sankciji za lažje disciplinske kršitve sta:

- pisni opomin
- denarna kazen, ki se sme izreči v višini največ 50 % plače za polni delovni čas, izplačane za mesec, v katerem je bila storjena lažja kršitev.

(2) Disciplinske sankcije za težje disciplinske kršitve so:

- denarna kazen, ki se sme izreči v višini 80 % plače za polni delovni čas, izplačane za mesec, v katerem je bila storjena težja kršitev;
- odvzem položaja oziroma razrešitev s položaja;
- razrešitev naziva in imenovanje v eno stopnjo nižji naziv;
- odpoved pogodbe o zaposlitvi.

(3) Disciplinske sankcije se izrekajo kot glavne sankcije, denarna kazen pa se lahko izreče kot glavna ali kot stranska sankcija.

(4) Disciplinska sankcija odpovedi pogodbe o zaposlitvi se lahko izreče le v primeru, da je bila kršitev storjena naklepno ali iz hude malomarnosti.

(5) Disciplinska sankcija se izreče sorazmerno teži storjene disciplinske kršitve.

(6) Pravnomočni sklep o izrečenih disciplinskih sankcijah se pošlje ministrstvu in generalnemu državnemu odvetniku, ki disciplinsko sankcijo izvrši.

76. člen (disciplinski organi)

(1) V disciplinskih postopkih zoper državne odvetnike delujejo disciplinski tožilec in njegov namestnik, disciplinska komisija prve stopnje in disciplinska komisija druge stopnje.

(2) Disciplinski organi se imenujejo za dve leti z možnostjo ponovnega imenovanja.

77. člen **(disciplinski tožilec)**

(1) Disciplinski postopek uvede in predlog zastopa disciplinski tožilec, ki ga v njegovi odsotnosti nadomešča njegov namestnik.

(2) Disciplinski tožilec in njegov namestnik sta višja državna odvetnika, ki ju z njunim soglasjem imenuje generalni državni odvetnik.

78. člen **(disciplinska komisija prve stopnje)**

(1) Disciplinska komisija prve stopnje ima devet članov:

- tri višje državne odvetnike, ki jih z njihovim soglasjem imenuje generalni državni odvetnik,
- tri sodnike, ki jih na predlog predsednika disciplinskega sodišča prve stopnje za sodnike izmed članov tega sodišča z njihovim soglasjem imenuje generalni državni odvetnik in
- tri uslužbenke ministrstva, ki jih izmed univerzitetnih diplomiranih pravnikov z najmanj tremi leti praktičnih izkušenj pri pravniških delih po opravljenem pravniškem državnem izpitu imenuje minister.

(2) Generalni državni odvetnik izmed višjih državnih odvetnikov določi predsednika disciplinske komisije in dva namestnika ter vrstni red, po katerem namestnika nadomeščata predsednika v njegovi odsotnosti.

(3) Sestavo senata v posameznem primeru določi predsednik disciplinske komisije prve stopnje.

(4) Disciplinska komisija prve stopnje v posameznem primeru odloča v senatu treh članov. Predsednik senata v posamezni zadevi je višji državni odvetnik ali njegov namestnik, drugi in tretji član senata pa sta sodnik in uslužbenec ministrstva.

79. člen **(disciplinski postopek)**

(1) V disciplinskem postopku na prvi stopnji se opravi obravnava, na kateri ima državni odvetnik pravico do zagovora.

(2) Za vabljenje, vročanje, izvedbo obravnave in zapisnik se v disciplinskem postopku smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja kazenski postopek.

(3) Če se v disciplinskem postopku ugotovi, da so podani razlogi za sum, da je državni odvetnik storil kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti, mora oseba, ki odloča o disciplinski odgovornosti, nemudoma podati ovadbo pristojnemu državnemu tožilcu.

(4) Zoper odločbo disciplinske komisije prve stopnje je dovoljena pritožba v roku 15 dni, ki jo lahko vložijo državni odvetnik, zoper katerega disciplinski postopek teče, generalni državni odvetnik ali minister.

(5) O pritožbi na seji brez obravnave odloči disciplinska komisija druge stopnje, ki jo sestavljajo člani komisije za presojo ustreznosti kandidatov iz 48. člena tega zakona.

80. člen
(zastaralni roki)

- (1) Disciplinskega postopka zoper državnega odvetnika ni mogoče uvesti, ko pretečeta dve leti od dneva kršitve. Zastaralni rok začne teči s prenehanjem ravnanja ali opustitve, ki pomenita disciplinsko kršitev.
- (2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka se lahko uvede disciplinski postopek zoper državnega odvetnika, ki je bil pravnomočno obsojen, najpozneje v treh mesecih od dneva pravnomočnosti kazenske obsodilne odločbe.
- (3) Zastaranje pretrga vsako procesno dejanje pristojnega organa za pregon državnega odvetnika zaradi storjene disciplinske kršitve. Zastaranje se pretrga tudi, če državni odvetnik v času, ko teče zastaralni rok, stori novo disciplinsko kršitev.
- (4) Disciplinski pregon zastara v vsakem primeru, ko pretečejo štiri leta od storitve disciplinske kršitve.
- (5) Izrečena disciplinska sankcija se ne sme začeti izvrševati, če preteče eno leto od dneva, ko je disciplinska odločba postala pravnomočna.

7. oddelek
Začasna odstranitev z dela

81. člen
(suspenz)

- (1) Če je zoper državnega odvetnika uveden kazenski postopek po uradni dolžnosti zaradi storitve kaznivega dejanja, storjenega pri izvrševanju pristojnosti državnega odvetništva, mora generalni državni odvetnik državnemu odvetniku izreči začasno odstranitev z dela (v nadaljnjem besedilu: suspenz).
- (2) Če je zoper državnega odvetnika uveden kazenski postopek zaradi kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti in za katero je mogoče izreči kazen zapora več kot dve leti, generalni državni odvetnik lahko izreče suspenz po predhodnem mnenju komisije za presojo ustreznosti kandidatov iz 48. člena tega zakona.
- (3) O suspenzu generalnega državnega odvetnika v primerih iz prejšnjih odstavkov odloči vlada na obrazložen predlog ministra po predhodnem mnenju komisije za presojo ustreznosti kandidatov iz 48. člena tega zakona.
- (4) Odločitev o suspenzu mora biti obrazložena.
- (5) Državno tožilstvo nemudoma obvesti pristojne organe po prvem in drugem odstavku tega zakona o uvedbi kazenskega postopka zoper državnega odvetnika.

82. člen
(pritožba zoper suspenz)

- (1) Zoper odločitev o suspenzu se državni odvetnik oziroma generalni državni odvetnik lahko v 15 dneh od prejema odločbe pritožita na vlado.

(2) Pritožba ne zadrži izvršitve odločbe.

VI. poglavje
NADZOR NAD DELOM DRŽAVNEGA ODVETNIŠTVA

83. člen
(strokovni nadzor ministrstva)

(1) Ministrstvo opravlja strokovni nadzor nad izvajanjem pristojnosti državnega odvetništva, s katerim se ugotavlja zakonitost in strokovnost dela ter izvajanje usmeritev ministrstva

(2) Nadzor z odredbo odredi minister. Pri tem minister določi vodjo nadzora in druge uslužbence ministrstva, ki sodelujejo pri nadzoru.

(3) Nadzor ministrstva se lahko opravlja neposredno z vpogledom v listinsko ali drugo gradivo državnega odvetništva ter pogovorom z višjimi državnimi odvetniki, državnimi odvetniki in drugimi uslužbenci državnega odvetništva.

(4) Po končanem nadzoru se izdela poročilo o ugotovitvah, ki lahko vsebuje tudi predloge za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti in rok za njihovo izvedbo.

(5) Po preteku roka iz prejšnjega odstavka vodja nadzora opravi kontrolni pregled izvršitve ukrepov in preveri njihov učinek.

84. člen
(notranji strokovni nadzor)

(1) Notranji strokovni nadzor nad delom višjih državnih odvetnikov in državnih odvetnikov izvaja generalni državni odvetnik s splošnim, delnim ali posamičnim strokovnim pregledom njihovega dela ter dela drugih javnih uslužbencev s pregledovanjem spisov, vpisnikov in druge dokumentacije ter na drug primeren način.

(2) Spise pregledujejo državni odvetniki, vpisnike in drugo dokumentacijo pa tudi drugi javni uslužbenci, po pisnem pooblastilu generalnega državnega odvetnika, ki je sestavni del odredbe o nadzoru.

(3) V okviru notranjega strokovnega nadzora se pregleduje in ocenjuje zakonitost in pravočasnost dela, smotnost uporabe procesnih pooblastil in možnosti ter pravilnost strokovnih odločitev glede na izdana splošna navodila. Ugotovljene pomanjkljivosti ali napake se obrazložijo z navedbo konkretnih primerov.

(4) Višji državni odvetniki, državni odvetniki in drugi javni uslužbenci, katerih delo oziroma poslovanje je bilo pregledano, morajo biti seznanjeni z ugotovitvami pregleda in imajo pravico posredovati pojasnila ali vložiti ugovor pri generalnem državnem odvetniku v 15 dneh od prejema poročila o pregledu.

(5) O ugovoru iz prejšnjega odstavka odloča višji državni odvetnik, ki ni opravljal pregleda, in ki ga za vsak primer posebej določi generalni državni odvetnik. Odločitev o ugovoru mora biti obrazložena in je dokončna.

85. člen
(vrste notranjih strokovnih pregledov)

- (1) Najmanj enkrat na tri leta generalni državni odvetnik opravi splošni strokovni pregled dela posameznega oddelka na sedežu ter zunanjega oddelka z neposrednim pregledom spisov, vpisnikov in druge dokumentacije.
- (2) Dokončno poročilo o splošnem strokovnem pregledu se izdela po obravnavanju ugotovitev pregleda in morebitnih pojasnil na skupnem sestanku državnih odvetnikov, ki so opravili pregled, z državnimi odvetniki oddelka na sedežu ali zunanjega oddelka, na katerem je bil pregled opravljen.
- (3) Poročila o splošnih strokovnih pregledih oddelkov na sedežu in zunanjih oddelkov se pošljejo ministrstvu.
- (4) Delni strokovni pregled se opravi za oceno kakovosti dela v posameznih vrstah zadev ali za analizo izvajanja oziroma pripravo zakonov in drugih predpisov.
- (5) Obseg in način opravljanja delnega strokovnega pregleda odredi generalni državni odvetnik.
- (6) Strokovni pregled v posamezni zadevi se opravi, če je to potrebno za poročanje in obveščanje oziroma za izvrševanje drugih pristojnosti po tem zakonu.

86. člen
(odprava pomanjkljivosti in napak)

- (1) Če se pri strokovnem pregledu ugotovijo pomanjkljivosti ali večji obseg nepravilnosti, je v dokončnem poročilu o strokovnem pregledu treba predlagati ustrezne ukrepe in določiti rok za njihovo izvedbo.
- (2) Po preteku roka iz prejšnjega odstavka se opravi kontrolni pregled izvršitve ukrepov in preveri njihov učinek.
- (3) Na podlagi ugotovitev strokovnih pregledov o pomanjkljivostih in napakah pri delu državnih odvetnikov Center za izobraževanje v pravosodju ter državno odvetništvo izvajata ustrezne izobraževalne oblike.

VII. poglavje
PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

87. člen
(ustanovitev državnega odvetništva, premestitev funkcionarjev in osebja)

- (1) Državno odvetništvo začne z delovanjem v prostorih, kjer deluje državno pravobranilstvo.
- (2) Državni pravobranilci do poteka mandata nadaljujejo delo kot višji državni odvetniki, pri čemer doseženi plačni razred in položaj, pridobljen v nazivu državnega pravobranilca, velja do poteka mandata kot plačni razred in položaj višjega državnega odvetnika.

(3) Državni pravobranilci, pomočniki državnih pravobranilcev in javni uslužbenci, ki delujejo v Oddelku za evropske zadeve Državnega pravobranilstva, nadaljujejo delo v mednarodnem oddelku,

(4) Pomočniki državnih pravobranilcev do poteka mandata nadaljujejo delo kot državni odvetniki, pri čemer doseženi plačni razred in položaj, pridobljen v nazivu pomočnika državnega pravobranilca, velja do poteka mandata kot plačni razred in položaj državnega odvetnika.

(5) Javni uslužbenci državnega pravobranilstva nadaljujejo delo pri državnem odvetništvu, kamor se premestijo po določbah, ki veljajo za trajne premestitve javnih uslužbencev v okviru istega delodajalca zaradi delovnih potreb.

88. člen

(uredba o notranji organizaciji, sistemizaciji, delovnih mestih in nazivih v organih javne uprave in v pravosodnih organih)

Uredba o notranji organizaciji, sistemizaciji, delovnih mestih in nazivih v organih javne uprave in v pravosodnih organih se z določbami tega zakona uskladi v šestih mesecih od njegove uveljavitve.

89. člen

(sprejem akta o notranji organizaciji in sistemizaciji)

Minister na predlog generalnega državnega odvetnika najpozneje do uveljavitve tega zakona sprejme Akt o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest državnega odvetništva.

90. člen

(vštetje)

Čas opravljanja funkcije državnega pravobranilca ali pomočnika državnega pravobranilca se glede pravic in dolžnosti po zakonu šteje za čas opravljanja dela javnega uslužbenca višjega državnega odvetnika ali državnega odvetnika.

91. člen

(izrazi v drugih zakonih)

Kjer drug zakon ali podzakonski predpis uporablja izraz »državni pravobranilec« oziroma »pravobranilec«, pomenita ta izraza višjega državnega odvetnika.

Kjer drug zakon ali podzakonski predpis uporablja izraz »pomočnik državnega pravobranilca«, pomeni ta izraz državnega odvetnika.

92. člen

(uradne izkaznice)

Uradne izkaznice, izdane na podlagi 22. člena Državnopravobranilskega reda (Uradni list RS, št. 8/15), se uporabljajo do izdaje novih izkaznic.

93. člen

(zastopanje javnega interesa)

Od dneva uveljavitve tega zakona se pristojnost za zastopanje javnega interesa prenese na Vrhovno državno tožilstvo.

94. člen
(dokončanje že začelih kadrovskih postopkov)

Dokončanje že začelih kadrovskih postopkov (postopki za imenovanje, napredovanje, razrešitev, premestitev, dodelitev, prenehanje dodelitve, prenehanje funkcije), ki so se začeli pred začetkom uporabe tega zakona, se nadaljujejo in dokončajo po dosedanjih predpisih.

95. člen
(disciplinski organi)

Disciplinski organi, imenovani pred uveljavitvijo tega zakona, nadaljujejo z delom do izteka mandata članov.

96. člen
(dokončanje že začelih disciplinskih postopkov)

Disciplinski postopki in postopki začasno odstranitev z opravljanja funkcije za kršitve oziroma dejanja, ki so bila storjena pred začetkom uporabe tega zakona, se nadaljujejo in dokončajo po dosedanjih predpisih.

97. člen
(nadzori)

Nadzorstveni pregledi, odrejeni pred začetkom uporabe tega zakona, se dokončajo po dosedanjih predpisih.

98. člen
(uskladitev razporejanja dela in dodeljevanja zadev)

Razporedi dela, organizacija oddelkov in notranjih organizacijskih enot ter dodeljevanje zadev pri državnem pravobranilstvu se uskladijo z določbami tega zakona do začetka uporabe tega zakona.

99. člen
(izdaja podzakonskih aktov)

Kolikor ni v drugih določbah tega zakona drugače določeno, se podzakonski akti, ki so določeni s tem zakonom, izdajo v šestih mesecih po uveljavitvi tega zakona. Do izdaje podzakonskih aktov po tem zakonu se smiselno uporabljajo določbe podzakonskih aktov, izdanih na podlagi Zakona o državnem pravobranilstvu.

100. člen
(razveljavitev predpisov)

Z dnem, ko začne veljati ta zakon, preneha veljati Zakon o državnem pravobranilstvu (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 77/09, 46/13 in 95/14-ZUPPJS15).

101. člen
(uveljavitev in začetek uporabe)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne šest mesecev po njegovi uveljavitvi.

OBRAZLOŽITVE:

I. poglavje **Splošne določbe**

K 1. členu (vsebina zakona):

Gre za napovedni člen, ki kratko in jasno opredeli posamezna področja, ki so predmet urejanja v tem zakonu. Ustava Republike Slovenije ne vsebuje posebnih določb glede organa, ki zastopa Republiko Slovenijo pred sodišči in drugimi organi. S tem je zakonodajalcu prepuščena odločitev, kako bo področje uredil oziroma kako bo tak organ poimenoval in kakšne bodo njegove pristojnosti.

Glede na navedeno se določa, da ta zakon ureja položaj, pristojnosti in organizacijo državnega odvetništva, pristojnosti ter posebnosti delovno-pravnih razmerij državnih odvetnikov in druga vprašanja, povezana z delovanjem državnega odvetništva.

Predlagatelj v obravnavanem členu uporablja izraz »državno odvetništvo«, pri čemer gre za nov pojem v slovenskem pravnem redu, ki predstavlja osnovno izhodišče predloga zakona, zato je primerno, da se pojem navaja že na začetku predpisa kot bistvena in napovedna opredelitev vsebine predloga zakona.

K 2. členu (Državno odvetništvo Republike Slovenije):

Po veljavni ureditvi v ZDPra je Državno pravobranilstvo samostojen pravosodni državni organ, katerega pristojnost je uresničevanje določenega dela izvršilne funkcije države, ki pomeni uresničevanje in varstvo premoženjskih pravic in interesov države prek pravnega zastopanja v sodnih ali upravnih postopkih ter pravno svetovanje državi oziroma njenim organom in organizacijam.

Drugače kakor doslej bo s tem zakonom državno odvetništvo pridobilo nov položaj in sicer bo poseben organ v sestavi Ministrstva za pravosodje. Predlagana rešitev zasleduje cilj zagotovitve čim bolj optimalnih možnosti delovanja državnega odvetništva, da bo lahko kljub povečanju števila zadev še naprej opravljalo svoje delo skladno z načeli strokovnosti in kakovosti.

ZDU-1 v 14. členu določa, da se organ v sestavi ministrstva med drugim lahko ustanovi za opravljanje specializiranih strokovnih nalog, če se s tem zagotovi večja učinkovitost in kakovost pri opravljanju nalog oziroma če je zaradi narave nalog ali delovnega področja potrebno zagotoviti večjo stopnjo strokovne samostojnosti pri opravljanju nalog. S tem v zvezi predlagatelj zakona meni, da Državno pravobranilstvo opravlja specializirane strokovne naloge in ni nobene ovire, da ne bi bilo organizirano kot organ v sestavi ministrstva. Tudi sicer ni dvoma, da se v sistemu delitve oblasti na zakonodajno, sodno in izvršilno oblast državno pravobranilstvo uvršča v izvršilno vejo oblasti. Podobno npr. kot Državno pravobranilstvo na področju zastopanja države, specializirane strokovne naloge glede izvrševanja kazenskih sankcij opravlja tudi Uprava za izvrševanje kazenskih sankcij kot organ v sestavi Ministrstva za pravosodje.

Kot izhaja iz uvodnih obrazložitvev h gradivu, smo v zadnjem letu pripravili podroben primerjalnopravni pregled ureditev pravobranilstva v evropskih državah ter ugotovili, da so v Evropi pravobranilstva praviloma del finančnih ali pravosodnih ministrstev, marsikje pa je naloga zastopanja države pred sodišči zaupana kar zasebnim odvetniškim družbam. Iz zgodovinskega pregleda izhaja, da ideja o umestitvi državnega pravobranilstva v okvir določenega ministrstva na naših tleh ni nova. Institucija pravobranilstva je bila na območju Republike Slovenije v preteklosti že organizirana v različnih

organizacijskih oblikah in z različnim poimenovanjem nosilcev pravobranilske funkcije - finančna prokuratura, ki jo je Avstro-Ogrska monarhija ustanovila na delu ozemlja sedanje Slovenije je bila neposredno podrejena finančnemu ministrstvu, Državno pravobranilstvo v Kraljevini Jugoslaviji pa je delovalo kot organ ministra za finance. Na različnost zgodovinske ureditve kažejo tudi navedbe o tem, da je zakonodaja po drugi svetovni vojni državno pravobranilstvo odpravila, zastopanje družbenopolitičnih skupnosti, ustanov ali državnih podjetij pa zaupala predstavnikom njihovih organov. Leta 1952 je bilo pravobranilstvo zoper uvedeno, vendar pod imenom javno pravobranilstvo.

S predlagano ureditvijo se predvideva, da bo državno odvetništvo pri izvajanju svojih strokovnih nalog s področja varstva premoženjskih in drugih pravic in interesov države prek pravnega zastopanja pred sodišči in drugimi organi v Republiki Sloveniji, pred tujimi sodišči in arbitražami, ter pred mednarodnimi sodišči in mednarodnimi arbitražami avtonomno, Ministrstvo za pravosodje pa bo zanj opravljalo strokovne naloge s področja upravljanja s kadrovskimi, finančnimi, informacijskimi in drugimi viri.

Predlog zakona predvideva, da bodo pri državnem odvetništvu delovali generalni državni odvetnik, namestniki generalnega državnega odvetnika, višji državni odvetniki, državni odvetniki, kandidati za državne odvetnike, pripravniki in strokovno tehnično osebje. S takim predlogom se želi jasno poudariti, da zakon predmetne izraze uporablja kot slovnično nevtralne izraze, ki pomenijo npr. tako državnega odvetnika kot državno odvetnico. Uporabo obeh oblik (moške in ženske) v celotnem besedilu zakona predlagatelj ocenjuje kot neustrezno zaradi potrebne kratkosti in preglednosti zakonskega besedila.

K 3. členu (načela delovanja državnega odvetništva):

S predlogom zakona se kot temeljno načelo delovanja državnega odvetništva predvideva, da ta s svojim delom krepi delovanje pravne države. Kot vsa pravna načela tudi to predstavlja pomemben vrednostni temelj in ni neposredno pravno uporabljivo. Je predmet razlage in normativne interpretacije, ki pa vpliva na vsakodnevno delovanje državnega odvetništva. Konkreten primer, kako načelo predstavlja usmeritev za delovanje državnega odvetništva je npr. v primeru očitne kršitve pravne norme, ko je državno odvetništvo dolžno o tem obvestiti pristojno ministrstvo ali vlado in predlagati poravnavo. Ni torej naloga državnega odvetništva samo avtomatično zastopanje države v vseh sodnih postopkih, temveč mora s svojim delovanjem krepiti delovanje pravne države.

Pravna država je moderna država v kateri je delovanje državnih organov pravno vezano, delovanje organov ni arbitrarno in v kateri so zagotovljene temeljne pravice posameznikov. Opredelitev delovanja državnega odvetništva, kot je zamišljena s predlogom zakona, po mnenju predlagatelja zakona pomeni krepitev pravne države.

V drugem odstavku predlagane določbe se predvideva, da mora državni odvetnik delovati strokovno, nepristransko, po pravilih pravne stroke ter ob upoštevanju interesov stranke, ki jo zastopa, v skladu z načelom medsebojnega zaupanja. Gre za temeljne dolžnosti državnega odvetnika, ki so v posameznih poglavjih na določenih mestih tega zakona še dodatno omenjene, vse pa so se uveljavile kot načela demokratičnih ureditev.

V tretjem odstavku predlagane določbe je med načeli delovanja državnega odvetništva določeno, da ta z ustrezno teritorialno organizacijo zunanjih oddelkov zagotavlja enakomerno izvajanje njegovih pristojnosti na celotnem ozemlju države.

Načelo razpršene teritorialne organiziranosti dela državnega odvetništva se določa iz razloga, ker predvidena nova ureditev na področju državnega odvetništva zunanjih oddelkov ne določa več na

zakonski ravni, temveč bodo ustanovljeni s podzakonskim aktom ministra na predlog generalnega državnega odvetnika.

K 4. členu (vodenje državnega odvetništva):

Po veljavni ureditvi se predstojnik državnega pravobranilstva imenuje generalni državni pravobranilec, s predlogom obravnavanega zakona (po katerem se državno odvetništvo ustanovi kot poseben organ v sestavi Ministrstva za pravosodje) pa se predlaga preimenovanje v generalnega državnega odvetnika. Zakon o državni upravi v 22. členu sicer določa, da organ v sestavi vodi direktor, vendar se z zakonom lahko določi tudi drugačno poimenovanje predstojnika organa v sestavi.

Predlog določbe predvideva, da je generalni državni odvetnik za svoje delo in za delo državnega odvetništva odgovoren ministru za pravosodje. Gre za odraz splošnih določb zakonodaje s področja ureditve državne uprave glede razmerja med ministrstvom in njegovim organom v sestavi. Ministrstvo nadzoruje delo organa v sestavi in minister lahko zahteva poročila, podatke in druge dokumente v zvezi z opravljanjem dela organa v sestavi.

Natančnejše določbe glede vodenja državnega odvetništva so vsebovane v drugem oddelku tretjega poglavja z naslovom Organiziranost, vodenje in sistemizacija delovnih mest državnega odvetništva.

K 5. členu (poslovanje državnega odvetništva):

Predlagani zakon uvršča določbo o podzakonskem aktu, ki bo urejal poslovanje državnega odvetništva, med splošne določbe. Pravilnik poslovanja državnega odvetništva bo sprejemal minister za pravosodje na predlog generalnega državnega odvetnika. Po mnenju predlagatelja se s to določbo vzpostavlja primerno ravnovesje med ministrstvom in državnim odvetništvom kot organom v sestavi. Poleg tega generalni državni odvetnik kot predstojnik organa najbolje pozna njegovo poslovanje v praksi.

K 6. členu (javnost dela):

V prvem odstavku predlaganega člena se določa, da državno odvetništvo obvešča javnost o svojem delu. Gre za že uveljavljeno ureditev, saj javnost dela državnega pravobranilstva ureja II. poglavje Državnopravobranilskega reda. Tudi po predlagani ureditvi se natančnejše določbe glede javnosti dela državnega odvetništva prenašajo na podzakonski predpis (predlagani tretji odstavek).

Po mnenju predlagatelja je ustrezneje, da se pravilo iz predloga prvega odstavka, po katerem morajo biti obvestila javnosti sestavljena tako, da varujejo ugled, zasebnost, tajnost in druge zakonite interese strank ter drugih udeležencev v postopku oziroma da ne škodujejo interesom postopka, dvigne na zakonsko raven. Po veljavni ureditvi namreč tako določa četrti odstavek 6. člena Državnopravobranilskega reda.

Predlagatelj zakona meni, da drugi odstavek predlaganega člena predstavlja bistveni doprinos k večji transparentnosti izvajanja pristojnosti. Določa namreč, da državno odvetništvo vodi in na svoji spletni strani javno objavlja in redno posodablja podatke o številu zadev v delu, številu rešenih zadev in načinu njihove rešitve, sklenjenih poravnava ter odločitvah pristojnih organov, brez objave osebnih in drugih varovanih podatkov.

K 7. členu (nasprotje interesov):

Vsebina predlaganega člena ustreza veljavnemu 13. členu ZDPra, le da velja širše za vse pristojnosti, ki je državni odvetniki opravljajo na podlagi tega zakona, ne le v primerih zastopanja.

K 8. členu (jezik poslovanja):

Določba o jeziku poslovanja državnega odvetništva je uvrščena med splošne določbe in odraža jezik, ki ga govori večinsko prebivalstvo v Republiki Sloveniji. Gre za ustavno varovano pravico iz 11. člena Ustave RS, podobno določbo glede jezika poslovanja (v poglavju med temeljnimi določbami) pa vsebuje tudi veljavni ZDPra v 6. členu. Slovenščina se kot uradni jezik uporablja na vsem teritoriju države, medtem ko na območju občin, v katerih živita italijanska oziroma madžarska narodna skupnost, poleg slovenščine uradni jezik tudi italijanščina ali madžarščina.

Četrty odstavek, ki izrecno določa, da se stroški, povezani z uporabo jezika pripadnikov italijanske in madžarske narodne skupnosti, izplačajo iz sredstev za delo državnega odvetništva, predstavlja novost glede na veljavno ureditev. V izognitev morebitnemu dvomu glede nosilca finančnega bremena v takšnih primerih (npr. stroški tolmačenja, prevodov ipd.) se zdi predlagatelju pomembno, da to uvrsti med splošne določbe.

Določba se v praksi že izvaja, saj po podatkih sistema MFERAC na dan 21.3.2016 prejema dodatek za dvojezičnost en pravobranilski funkcionar (za italijanski jezik) ter dva javna uslužbenca (prav tako za italijanski jezik), zato se s predlogom določbe ne pričakuje dodatnih finančnih obremenitev.

K 9. členu (stroški zastopanja):

Predlagatelj zakona glede višine in plačila stroškov zastopanja predlaga enako določbo, kot jo vsebuje 16. člen veljavnega ZDPra in ki je bila v zakon vključena že pri njegovem prvem sprejemu leta 1997.

Določba se uporablja v primeru, ko stranka v postopku pred sodiščem ne uspe in mora državi, kot nasprotni stranki, v navedeni višini povrniti stroške odvetniških storitev. Nobenega razloga namreč ni, da bi bila stranka kakorkoli privilegirana, če nasproti njej namesto fizične osebe nastopa država, ki jo zastopa državni odvetnik.

K 10. členu (sredstva za delo):

Določba sledi predlaganemu novemu konceptu na področju državnega odvetništva v Republiki Sloveniji, po katerem državno odvetništvo ne bo imelo statusa samostojnega proračunskega uporabnika, kot doslej državno pravobranilstvo, temveč bo organ v sestavi Ministrstva za pravosodje. Zaradi navedenega se predlaga, da se sredstva za njegovo delo zagotavljajo v proračunu ministrstva.

II. poglavje

Pristojnosti državnega odvetništva

1. oddelek – Zastopanje pred sodišči in drugimi organi v Republiki Sloveniji

K 11. členu (zastopanje pred sodišči v Republiki Sloveniji):

Predlagatelj ocenjuje, da je veljavna določba ZDPra glede določitve subjektov zastopanja zastarela. Pojem »upravne organizacije v sestavi, ki so pravne osebe«, je leta 1994 definirala Zakon o upravi v 21. členu (upravne organizacije v sestavi so direkcije in agencije), vendar je z dnem uveljavitve ZDU-1 navedena zakonska določba prenehala veljati.

Poleg tega v teoriji ni enotne zakonske opredelitve javnega sektorja. Zato je pri določitvi subjektov zastopanja predlagatelj zakona izhajal iz varstva premoženjskih pravic in koristi tistih subjektov, ki se financirajo iz proračuna Republike Slovenije.

S prvim odstavkom predlaganega člena se določa, da državno odvetništvo pred sodišči v Republiki Sloveniji zastopa državo in državne organe. Gre za zastopanje na podlagi zakona (*ex lege*). Z drugim odstavkom pa se določa, da bo javna agencija, javni sklad, javni zavod, javni gospodarski zavod, samoupravna lokalna skupnost, javno podjetje ali gospodarska družba, v kateri ima država ali lokalna skupnost večinski delež ali prevladujoč vpliv, lahko predlagala, da jo v posameznem postopku pred sodišči v Republiki Sloveniji, ki je zanjo ali za Republiko Slovenijo izjemnega pomena, izjemoma zastopa državno odvetništvo. Ta zastopanje lahko odkloni z obrazloženim mnenjem generalnega državnega odvetnika.

Predlagatelj ob tem poudarja, da bo do zastopanja navedenih subjektov s strani državnega odvetništva lahko prišlo le ob izpolnitvi dveh kumulativno izpolnjenih pogojev in sicer da gre za zastopanje v posameznem primeru in da gre za postopek, ki je za navedene subjekte ali za Republiko Slovenijo izjemnega pomena.

K 12. členu (zastopanje pred upravnimi in drugimi organi v Republiki Sloveniji):

Po vzoru 7. člena veljavnega ZDPra se določa, da pred upravnimi organi, v postopkih mediacije in arbitraže in v drugih postopkih pred organi v Republiki Sloveniji državno odvetništvo zastopa subjekte na podlagi pooblastila za zastopanje. V primeru pooblastila za zastopanje države in državnih organov državno odvetništvo pooblastilo mora sprejeti. V primeru ostalih subjektov, ki jih državno odvetništvo po določbah predlaganega zakona lahko zastopa, pa sprejem pooblastila za zastopanje lahko odkloni z obrazloženim mnenjem generalnega državnega odvetnika.

K 13. členu (spor o prevzemu zastopanja):

Predlog člena jasno določa, da v primeru spora o prevzemu zastopanja posameznega pravnega subjekta odloči Vlada RS. Predlog Vladi za odločanje o pristojnosti državnega odvetništva lahko podata generalni državni odvetnik ali predstojnik organa, ki predlaga zastopanje državnega odvetništva.

K 14. členu (prenos pooblastila za zastopanje):

Možnost prenosa pooblastila za zastopanje je v predlaganem zakonu urejena bolj podrobno in po mnenju predlagatelja bolj transparentno kot v veljavni zakonodaji.

Kot se določa s predlaganim zakonom bo državno odvetništvo državo in državne organe *ex lege* zastopalo pred sodišči v Republiki Sloveniji. Država in državni organi pa lahko iz razlogov smotnosti, učinkovitosti, ekonomičnosti ali specialnih pravnih znanj obrazloženo predlagajo, da jih v posameznem sodnem ali drugem postopku zastopa odvetnik ali odvetniška družba. Prenos pooblastila za zastopanje

bo lahko predlagal tudi državni odvetnik, ki mu je bila zadeva dodeljena v delo, o prenosu pa bo odločil generalni državni odvetnik.

Po mnenju predlagatelja je ustrezno, da bo prenos pooblastila v premoženjskih zadevah z vrednostjo nad 100.000 eurov možen le ob soglasju Vlade RS.

V zvezi s tem institutom se predvideva tudi, da bo kljub prenosu zastopanja na zasebni subjekt, državni odvetnik, ki mu je bila zadeva dodeljena z letnim razporedom dela, še naprej redno obveščen o njenem poteku. Z namenom večje transparentnosti pa se določa, da državno odvetništvo vodi in na svoji spletni strani redno objavlja evidenco prenosov pooblastila za zastopanje.

K 15. členu (dostop do zbirk osebnih podatkov, evidenc in registrov):

Vsebina predlagane določbe ustreza veljavnemu 12. členu ZDPra. Ta določa, da so državni organi, organi lokalnih skupnosti in nosilci javnih pooblastil dolžni dajati državnemu pravobranilstvu na njegovo zahtevo uradne podatke in obvestila, potrebna za zastopanje v posamezni zadevi. V ta namen lahko državno pravobranilstvo zahteva od pristojnega organa na vpogled spis o posamezni zadevi. Ta določba je bila z novelo ZDPra-B leta 2007 dopolnjena tako, da je bil državnemu pravobranilstvu omogočen učinkovitejši neposreden elektronski dostop do podatkov v informatiziranih vpisnikih sodišč, do registrov in drugih uradnih evidenc državnih organov.

S to dopolnitvijo se je državnemu pravobranilstvu omogočilo, da v posamezni zadevi, ki jo obravnava v okviru svojih zakonskih nalog in pristojnosti (npr. po Zakonu o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja²⁰ ali po Zakonu o brezplačni pravni pomoči²¹) pridobi podatke, ki se vodijo v informatiziranih zbirkah državnih organov, organov lokalnih skupnosti in nosilcev javnih pooblastil, pridobiva na podlagi neposrednega elektronskega dostopa.

Zahteva za posredovanje podatkov se posreduje z uporabo aplikacije v obliki neposrednega elektronskega dostopa. Na ta način se na eni strani državnemu odvetništvu omogoča učinkovitejše poslovanje in hitrejše postopanje v posameznih zadevah, na drugi strani pa se državne organe, s tem pa tudi sodišča, razbremenjuje vodenja posamičnih postopkov posredovanja podatkov, ki jih bo namesto osebja opravila aplikativna oprema oziroma informacijski sistem v skladu z zakonom.

S tem ko se določa, da bo državno odvetništvo dostopalo do informatiziranih vpisnikov sodišč z navedbo opravilne številke zadeve sodišča (le-to ji predhodno posreduje stranka v postopku pred državnim pravobranilstvom) se hkrati v skladu z Zakonom o varstvu osebnih podatkov omogoča, da bo za vsak dostop razvidno, kateri podatki so bili vpogledani, kdaj, kakšna je pravna podlaga za vpogled in kakšen je namen njihove obdelave. Navedeno se pri dostopu do podatkov v drugih informatiziranih registrih in uradnih evidencah dosega z navedbo osebnega imena in naslova prebivališča stranke, ki jih državno odvetništvo prav tako pridobi od stranke, ter opravilno številko zadeve.

Predlagatelj določbo ohranja tudi v predlaganem zakonu, saj meni da bo tudi v prihodnje pomenila pomemben doprinos pri delu državnega odvetništva.

K 16. členu (posredovanje podatkov o zadevi in splošne usmeritve zastopane stranke):

²⁰ Uradni list RS, št. 67/12 – UPB.

²¹ Uradni list RS, št. 96/04 – UPB, 23/08, 15/14 – odl. US in 19/15.

Predlagatelj zakona izhaja iz okrepljene vloge državnega odvetnika, zato se predlaga odmik od uveljavljenih usmeritvenih navodil, na podlagi katerih zastopajo državni pravobranilci po veljavni ureditvi (glej 7. člen ZDPra).

Zaradi navedenega se s prvim odstavkom predloga določa, da je državni odvetnik pri opravljanju nalog pravnega zastopanja v posamezni zadevi samostojen in vezan na pravila pravne stroke.

Subjekti, ki jih državno odvetništvo zastopa, državnemu odvetniku nemudoma posredujejo informacije o zadevi, s katerimi razpolagajo, zlasti poročila, pojasnila in ostale podatke po kronološkem vrsten redu nastanka. Navedeno pomeni, da bodo državni odvetniki od zastopanih strank predvidoma prejeli vse razpoložljive podatke o zadevi, vendar zastopani subjekti ne bodo več dolžni podati usmeritvenih navodil.

Ker pa bo državni odvetnik vseeno do določene mere vezan na zastopani subjekt, se ustrežneje kot doslej določa, da bo potrebno njuno soglasje glede posameznih ključnih procesnih dejanja, kot je npr. začetek postopka ali umik tožbe. S tem se po mnenju predlagatelja ustrezno zagotavlja strokovna samostojnost državnega odvetnika in njegovo varstvo v primeru prevlade morebitnih interesnih razlogov.

K 17. členu (poročanje v zadevah zastopanja):

Poročanje v zadevah zastopanja je bilo doslej neustrezno urejeno v 8. členu ZDPRa, ki določa da državno pravobranilstvo subjektom v zadevah njihovega zastopanja poroča le na njihovo zahtevo.

S predlogom določbe se po mnenju predlagatelja ustrežneje in bolj natančno določa, da državno odvetništvo zastopanim subjektom v zadevah njihovega zastopanja poroča redno in na njihovo zadevo ustno ali pisno.

K 18. členu (vročanje):

Vročanje je urejeno v 15. členu veljavnega ZDPRa, ki določa, da morajo sodišča in upravni organi v zadevah, v katerih državno pravobranilstvo zastopa subjekte, vročati vsa pisanja državnemu pravobranilstvu, ki je po 19. členu tega zakona pristojno za zastopanje. Vročitev, ki ni opravljena po prejšnjem odstavku, nima pravnega učinka.

Z novo ureditvijo se iz razloga večje fleksibilnosti sicer predlaga določitev zunanjih oddelkov državnega odvetništva s podzakonskim aktom, vendar to po mnenju predlagatelja ne bo vplivalo na prihodnji način vročanja (podobno npr. pri drugih državnih organih z razvejano teritorialno organizacijo).

2. oddelek – Zastopanje pred mednarodnimi in tujimi sodišči ter mednarodnimi in tujimi arbitražami

K 19. členu (zastopanje pred mednarodnimi in tujimi sodišči ter mednarodnimi in tujimi arbitražami)

S predlogom zakona se natančneje kot doslej ureja pristojnost za zastopanje pred mednarodnimi in tujimi sodišči ter mednarodnimi in tujimi arbitražami. Določa se, da državni odvetnik zastopa Republiko Slovenijo pred tujimi in mednarodnimi sodišči ter tujimi in mednarodnimi arbitražami. Narava zastopanja

pred mednarodnimi in tujimi sodišči ter mednarodnimi in tujimi arbitražami namreč terja jasno dodelitev pristojnosti in odgovornosti za opravljanje procesnih dejanj. Vsa procesna dejanja v navedenih postopkih bo predvidoma opravljal državni odvetnik v zadevah, ki mu bodo dodeljene v delo po naravnem vrsten redu pripada zadev, upošteva organizacijo in naravo dela ter poslovniške mednarodnih sodišč in arbitraž.

S predlaganim drugim odstavkom se določa, da vodja mednarodnega oddelka kot strokovni vodja skrbi za strokovnost dela mednarodnega oddelka, pravočasnost procesnih dejanj in za enotnost zastopanja. Navedena pristojnost npr. vključuje tudi enotno prakso poravnavanja ter spodbujanje strokovnega usposabljanja državnih odvetnikov, ki delujejo v tem oddelku. Z navedenim določilom se po mnenju predlagatelja daje položaju vodje mednarodnega oddelka večji poudarek in pomen.

S predlogom tretjega odstavka se določa, da lahko Vlada Republike Slovenije v posamezni zadevi po predhodnem mnenju generalnega državnega odvetnika za zastopanje pooblasti drugo strokovno usposobljeno osebo. Pred mednarodnimi sodišči in mednarodnimi arbitražami bo to lahko le državljan Republike Slovenije, pred tujimi sodišči in tujimi arbitražami pa tudi tuj državljan ter domača ali tuja pravna oseba. To bo bodisi potrebno zaradi specialističnih strokovnih znanj bodisi zaradi morebitnih dejanskih ali pravnih ovir v postopku. S predlogom zakona se določa, da ta oseba državnega odvetnika redno obvešča o poteku postopka, kar zagotavlja, da bodo na enem mestu (tj. pri državnem odvetništvu) zbrane informacije o vseh odprtih postopkih. Po mnenju predlagatelja takšna določba zagotavlja zadostno stopnjo fleksibilnosti, da se v posameznih primerih, če je to potrebno, poveri zastopanje osebi zunaj sistema zakonitih zastopnikov.

S predlogom četrtega odstavka se določa, da lahko Vlada Republike Slovenije po predhodnem mnenju zastopnika države v posamezni zadevi na predlog ministra oziroma drugega področno pristojnega ministra za pomoč pri zastopanju pred mednarodnimi sodišči ali mednarodnimi arbitražami imenuje domače ali tuje odvetnike ali odvetniške družbe. Takšna določba je potrebna zaradi kompleksnosti nekaterih mednarodnih postopkov in potrebnih specializiranih znanj in izkušenj.

K 20. členu (sodelovanje v postopku izvrševanja sodb Evropskega sodišča za človekove pravice)

Izvrševanje sodb mednarodnih sodišč je temelj vladavine prava na državni in mednarodni ravni. Pozitiven odnos do izvrševanja sodb Evropskega sodišča za človekove pravice pa poleg tega še dodatno izkazuje privrženost države h krepitvi spoštovanja standardov človekovih pravic in temeljnih svoboščin v Republiki Sloveniji in torej ne pomeni zgolj izpolnjevanja pravne obveznosti države iz 46. člena Evropske konvencije za človekove pravice.

S predlagano določbo se ureja pristojnost za sodelovanje v postopku izvrševanja sodb Evropskega sodišča za človekove pravice. V drugem odstavku predlagane določbe se primeroma navajajo oblike tovrstnega sodelovanja. Gre npr. za pripravo analize sodbe sodišča, svetovanje glede sprejema posamičnih ali splošnih ukrepov, ki jih je treba sprejeti, npr. državni odvetnik bo predlagal spremembo zakonodaje ali sodne prakse in podobno. Ker vseh oblik sodelovanja pri izvrševanju sodb ni mogoče vnaprej predvideti, predlog zakona najbolj tipične oblike navaja zgolj primeroma.

K 21. členu (sodelovanje pri zastopanju in izvrševanju sodb Evropskega sodišča za človekove pravice)

Predlagana določba ureja sodelovanje zakonitega zastopnika s pravnim svetovalcem na stalnem predstavništvu Republike Slovenije, akreditiranem pri Svetu Evrope kot sozastopnikom pri zastopanju

pred Evropskim sodiščem za človekove pravice ter pri izvrševanju sodb tega sodišča. Takšno ureditev pozna več držav Sveta Evrope. V drugem odstavku predlagane določbe so primeroma našteje oblike tovrstnega sodelovanja, npr. pomoč pri izmenjavi informacij z Evropskim sodiščem za človekove pravice, z diplomatskimi predstavniki drugih držav, Svetom Evrope in Evropskim sodiščem za človekove pravice ter druga pomoč pri izvrševanju sodb Evropskega sodišča za človekove pravice.

3. oddelek – Pravno svetovanje

K 22., 23. in 24. členu (splošno, oblikovanje pravnega mnenja na zahtevo vlade, oblikovanje pravnega mnenja na predlog drugih subjektov):

Pripravljalec zakona je izhajal iz predloga Državnega pravobranilstva, da bi z večjim poudarkom na svetovalni funkciji državnega pravobranilstva oziroma po novi ureditvi državnega odvetništva lahko bistveno prispevali k razjasnitvi pravno konfliktnih situacij še pred začetkom sodnih postopkov. Vendar pa podatki iz prakse kažejo, da je pravnih mnenj le nekaj deset na mesec, kljub temu da bi lahko pomembno pripomogla k utrjevanju pravne države.

S predlogom nove ureditve zato splošna določba glede svetovanja praktično ostaja nespremenjena (glej 8. člen ZDPra). Pomembno nadgraditev pa predstavljata določbi glede oblikovanja pravnega mnenja na zahtevo Vlade RS ter glede oblikovanja pravnega mnenja na predlog drugih subjektov. Predvidena je proaktivnost Vlade RS, s tem ko se določa, da bo Vlada RS morala pridobiti predhodno mnenje državnega odvetništva v vseh zadevah, ki so povezane z varstvom premoženjskih pravic in interesov Republike Slovenije z vrednostjo predmeta nad 100.000 eurov in v zadevah, ki vsebujejo zahtevnejša pravna vprašanja, pomembna za sodno prakso, razen če bi bilo nevarno odlašati.

Drugi subjekti, ki jih državno odvetništvo lahko zastopa po določbah tega zakona, pa bodo lahko predlagali, da državno odvetništvo oblikuje posamezno pravno mnenje, povezano z varstvom njihovih premoženjskih in drugih pravic in interesov. Generalni državni odvetnik bo oblikovanje pravnega mnenja v takem primeru lahko zavrnil, če bo ocenil, da bi bilo to nepotrebno ali neekonomično.

4. oddelek – Predhodni postopek poskusa mirne rešitve spora

K 25. členu (uvodna določba):

Predlagatelj zakona je seznanjen z vsakoletnim porastom števila sporov z državo, ki je razviden iz letnih poročil državnega pravobranilstva Republike Slovenije. V veljavni ureditvi je predhodni postopek (nezadostno) urejen v 14. členu ZDPra, zato je z razlogom razbremenitve državnih odvetnikov pomemben poudarek v predlagani ureditvi namenjen iskanju rešitev spornih razmerij pred uvedbo pravnega ali drugega postopka. Analiza podatkov za obdobje zadnjih let kaže, da se je število zadev, prejetih v predhodnem postopku po 14. členu ZDPra, v zadnjih treh letih ustalilo na okoli 300 prejetih zadev letno.²² Po oceni predlagatelja so mehanizmi predhodnega reševanja spornih razmerij izredno koristni, saj veliko zahtevkov zaradi predhodne sklenitve poravnave ali umika zahtevka po prejemu odgovora državnega pravobranilstva ne pride v sodne dvorane. Njihov namen je tako v razbremenitvi sodišč, predvsem pa v razbremenitvi države kot potencialnega dolžnika.

²² Npr. Državno pravobranilstvo je leta 2015 v predhodnem postopku po 14. členu ZDPra prejelo 397 zadev.

Državno pravobranilstvo je v svojih predlogih za spremembo zakonodaje že večkrat predlagalo, naj se 14. člen ZDPRa spremeni na način, da bi predhodni postopek jasno predstavljal procesno predpostavko za vložitev tožbe proti subjektu, ki ga zastopa Državno pravobranilstvo, podobno rešitev pa predlagajo tudi številni drugi strokovni avtorji.²³ Glede na navedena izhodišča se s predlogom zakona določa, da je poskus mirne rešitve spora v predhodnem postopku pogoj za uvedbo pravnega ali drugega postopka, sicer se tožba, predlog oziroma vloga s sklepom zavrže.

Po predlogu zakona bo predhodni postopek mirne rešitve spora pri državnem odvetništvu omejen le na določene vrste postopkov.

Z namenom nadgradnje določb glede predhodnega postopka se predlaga, da minister po predhodnem mnenju generalnega državnega odvetnika sprejme podzakonski predpis o osnovnih izhodiščih, enotnih usmeritvah in postopku poskusa mirne rešitve spora v predhodnem postopku v zadevah iz pristojnosti državnega odvetništva.

K 26. členu (predhodni postopek):

Z namenom ustvarjanja polja zaupanja v postopku se določa, da v posamezni zadevi predhodni postopek vodi državni odvetnik, ki je določen z letnim razporedom dela, ki pa v isti zadevi ne more opravljati drugih nalog iz pristojnosti državnega odvetništva.

Kot izhodiščno načelo predhodnega postopka poskusa mirne rešitve spora se določa, da so se stranke predhodnega postopka dolžne vestno in pošteno udeleževati postopka - dolžnost dobrovernega sodelovanja v postopku je predpisana zato, da bi vse stranke predhodnega postopka vložile napor v iskanje sporazumne rešitve spora.

Zaradi ustrezne časovne zamejitve predhodnega postopka se šteje, da je bil predhodni postopek poskusa mirne rešitve spora neuspešno zaključen, če mirna rešitev spora ni bila dosežena v roku šestih mesecev od začetka postopka.

K 27. členu (učinek predhodnega postopka na zastaralne in prekluzivne roke)

Sprožitev sodnega ali arbitražnega postopka stranke varuje pred izgubo pravic zaradi poteka časa, saj se s tem pretrga zastaranje terjatev (365. člen Obligacijskega zakonika)²⁴ oziroma se realizira časovno omejena pravica do vložitve tožbe. Postopki alternativnega reševanja sporov takega učinka praviloma nimajo (podobno ureja tudi npr. Zakon o mediaciji v civilnih in gospodarskih zadevah²⁵).

S prvima dvema odstavkoma predlagane določbe se določa, da je med trajanjem predhodnega postopka tek zastaranja zadržan, nadaljuje pa se, če se predhodni postopek konča brez sporazuma o rešitvi spora. Začetek predhodnega postopka torej glede učinka na tek zastaralnih rokov ni izenačen z vložitvijo tožbe pred sodiščem ali arbitražo, saj ima tožba za posledico pretrganje zastaranja, po katerem zastaralni roki ponovno tečejo od začetka, predhodni postopek pa bo tek zastaranja samo zadržal.

²³ Npr. D. Bizjak, Predhodni postopki kot procesna predpostavka za reševanje civilnih sporov z državo, Pravna praksa, 2007, št. 23, str. 20.

²⁴ Uradni list RS, št. 97/07 – UPB.

²⁵ Uradni list RS, št. 56/08.

Vpliv neuspešnega predhodnega postopka na zastaranje je v drugem odstavku predlagan smiselno enako kot splošna ureditev vpliva vzroka zadržanja na zastaranje po 361. členu Obligacijskega zakonika.

Glede vpliva na roke za vložitev tožbe predlagatelj v tretjem odstavku določa njihovo pogojno podaljšanje – če je s posebnim predpisom določen rok za vložitev tožbe, se ta rok v zvezi z zahtevkom, ki je predmet predhodnega postopka, ne izteče prej kot 15 dni po koncu predhodnega postopka. Prekluzivni rok se torej podaljša samo v primeru, kadar bi bila stranka zaradi njegovega izteka med trajanjem predhodnega postopka sicer prikrajšana za možnost uveljavljanja sodnega varstva. Če se predhodni postopek začne in neuspešno konča znotraj prekluzivnega roka, tako da po njegovem zaključku stranki ostane še več kot 15 dni za pripravo tožbe, potem do prekluzije pride na isti dan, kot če predhodnega postopka ne bi bilo. Če pa bi se prekluzivni rok iztekel med trajanjem predhodnega postopka ali prej kot 15 dni po njegovem koncu, potem se ta rok podaljša tako, da se izteče šele 15 dni po koncu predhodnega postopka. Ocenjuje se, da je to zadosten čas, v katerem lahko stranka pripravi tožbo, ki je potrebna za varstvo njenih pravic zaradi neuspešnega predhodnega postopka.

Določba tretjega odstavka predlaganega člena velja le za roke za vložitev tožbe, ne podaljšuje pa drugih materialnih ali procesnih prekluzivnih rokov (npr. roka za grajanje napak ali roka za vložitev odgovora na tožbo).

K 28. členu (spor o sklenitvi sporazuma):

S predlogom zakona se uvaja *sui generis* organ (Svet vlade za poravnave), ki bo odločal v primeru spora o sklenitvi sporazuma v predhodnem postopku med državnim odvetništvom in zastopanim subjektom. Predvideva se, da bo svet ustanovljen z odločbo vlade za dobo petih let in sicer bo sestavljen iz predstavnika državnega odvetništva, predstavnika Ministrstva za pravosodje in predstavnika Ministrstva za finance.

Predvideno liho število članov bo omogočilo odločanje z dvotretjinsko večino glasov.

Za posebej pomembne zadeve ali zadeve z visoko vrednostjo predmeta (nad 100.000 eurov) se predvideva, da bo o odločitvi sveta naknadno odločila tudi Vlada RS, če bosta tako zahtevala generalni državni odvetnik ali predstojnik zastopanega subjekta.

K 29. členu (izvršilni naslov):

S predlogom zakona se določa, da je sporazum, sklenjen v predhodnem postopku, izvršilni naslov, če je terjatev iz sporazuma zapadla. Navedena ureditev sledi veljavnemu 14. členu ZDPra in pomeni, da če dolžnik prostovoljno ne izpolni obveznosti iz sporazuma, upniku ni treba začeti predhodnega (pravdnega) postopka za ugotovitev obstoja terjatve, temveč lahko neposredno na podlagi sporazuma predlaga izvršbo.

III. poglavje

Organiziranost, sistemizacija delovnih mest in zagotavljanje javnosti dela

1. oddelek – Organiziranost državnega odvetništva

K 30. členu (zagotavljanje splošnih pogojev):

Predlagani člen določa, da Ministrstvo za pravosodje zagotavlja splošne pogoje za uspešno izvajanje pristojnosti državnega odvetništva. Gre za naloge, kot so zlasti priprava zakonodaje s področja organizacije in pristojnosti državnega odvetništva, določanje razvojnih usmeritev za delo državnega odvetništva, izvajanje strokovnih nalog s področja upravljanja kadrovskih, finančno-računovodskih in logistično-podpornih virov in podobno. Predlagana ureditev glede zagotavljanja splošnih pogojev za delovanje državnega odvetništva po mnenju predlagatelja ustreza rešitvi, po kateri je državno odvetništvo organ v sestavi Ministrstva za pravosodje.

Vprašanje zagotavljanja splošnih pogojev za delovanje državnega pravobranilstva je v veljavni zakonodaji urejeno drugače. ZDPRa v 5. členu določa, da so zadeve pravobranilske uprave (gre za odločanje in druga opravila, s katerimi se zagotavljajo pogoji za redno opravljanje nalog državnega pravobranilstva) v pristojnosti generalnega državnega pravobranilca, Ministrstvo za pravosodje pa nadzoruje njihovo opravljanje.

ZDPRa glede načina izvajanja zadev pravobranilske uprave napotuje na Državnopravobranilski red, ki določa, da ima za izvrševanje zadev pravobranilske uprave po veljavni ureditvi državno pravobranilstvo generalnega sekretarja, ki pripravlja splošne akte, posamezne odločbe, okrožnice in organizacijska navodila, sestavlja poročila in analize, pripravlja strokovna gradiva in pravne podlage za delo, spremlja izvajanje sklepov kolegija generalnega državnega pravobranilca, vodi generalni sekretariat in opravlja tudi druge naloge, ki jih nanj prenese generalni državni pravobranilec (tako 31. člen Državnopravobranilskega reda).

Konkretno pa ZDPRa določa, da Ministrstvo za pravosodje zagotavlja in izplačuje sredstva najemnin za najete prostore državnega pravobranilstva.

Z namenom možnosti odzivanja glede na različne situacije v praksi se z drugim odstavkom predloga člena določa, da se posamezne naloge s posebnim sporazumom med državnim odvetništvom in ministrstvom lahko prenesejo na državno odvetništvo ali nazaj na ministrstvo. Navedeno v praksi pomeni, da ministrstvo lahko določene naloge iz prvega odstavka prepusti v opravljanje državnemu odvetništvu in jih pozneje po prosti presoji ponovno prevzame.

K 31. členu (generalni sekretar državnega odvetništva):

Predlog tega člena določa delovno mesto generalnega sekretarja državnega odvetništva. Po veljavni ureditvi ima državno pravobranilstvo generalnega sekretarja, ki izvršuje zadeve pravobranilske uprave in je položajno uradniško delovno mesto (tako 39. člen ZDPRa). Drugih določb glede generalnega sekretarja ZDPra ne vsebuje.

V predlagani določbi so po novem zajete naloge, ki jih bo generalni sekretar državnega odvetništva na podlagi pooblastila generalnega državnega odvetnika samostojno opravljal. Gre za naloge glede organizacije poslovanja državnega odvetništva, pripravo strokovnih gradiv, statistično spremljanje zadev, pisarniško in tehnično poslovanje ter druge naloge, ki jih nanj prenese minister. Predlagatelj se zaveda, da predlog zakona skopo določa pristojnosti generalnega sekretarja. Zaradi navedenega je bila dodana zadnja alineja v drugem odstavku, po kateri minister lahko nanj prenese tudi druge naloge. S tem se omogoča, da minister na generalnega sekretarja državnega odvetništva (organa v sestavi ministrstva) prenese ustrezen del nalog glede na razmere in potrebe v praksi.

Po zgledu poklicnih menedžerjev v zasebnem sektorju bo generalni sekretar nosil samostojno odgovornost za svoje delovne obveznosti. S predlagano določbo se razbremenjuje generalnega državnega odvetnika, ki se bo lahko popolnoma posvetil osnovnim pristojnostim državnega odvetništva, katerih uspešna izvedba bo porok za kar najboljše in kakovostno delo.

Mesto generalnega sekretarja bo tako kot doslej položajno uradniško delovno mesto. Generalnega sekretarja bo imenoval in razreševal minister za pravosodje na predlog generalnega državnega odvetnika. Generalni sekretar bo pridobil svoj položaj z odločbo o imenovanju za petletno obdobje z možnostjo ponovnega imenovanja.

K 32. členu (organiziranost državnega odvetništva):

Predlog določbe opredeljuje organiziranost državnega odvetništva, ki bo naloge iz svoje pristojnosti opravljalo na sedežu v Ljubljani in zunanjih oddelkih.

V drugem odstavku tega člena se določa, da se delo na sedežu organizira v oddelkih, ki so notranje organizacijske enote, mednarodni oddelek pa je stalni specializirani oddelek državnega odvetništva. Tudi že doslej je bilo delo na sedežu Državnega pravobranilstva organizirano v oddelkih (oddelki na sedežu Državnega pravobranilstva so vzpostavljeni z letnim razporedom dela in sicer civilnopravni in gospodarski oddelek, delovnopravni in socialnopravni oddelek, nepravdni oddelek in oddelek za evropske zadeve), vendar veljavni ZDPRa ne vsebuje zakonske podlage za njihovo ustanovitev. Mednarodni oddelek je edini, ki ga kot stalnega določa predlog zakona, s čimer se opravljanju pristojnosti mednarodnega oddelka namenja poseben pomen.

V tretjem odstavku se enako kot doslej določa, da so zunanji oddelki zunanje organizacijske enote državnega odvetništva. Veljavni 17. člen ZDPRa določa, da so zunanji oddelki državnega pravobranilstva v Mariboru, Celju, Kopru, Kranju, Murski Soboti, Novi Gorici, Novem mestu in na Ptuj. Novost pa predstavlja rešitev, po kateri bodo zunanji oddelki po novem ustanovljeni s podzakonskim predpisom, ki ga izda minister za pravosodje na predlog generalnega državnega odvetnika ter v njem določi tudi stvarno in krajevno pristojnost sedeža in zunanjih oddelkov državnega odvetništva. Predlagatelj je ustanovitev zunanjih oddelkov s podzakonskim aktom predvidel iz razloga večje fleksibilnosti v primeru neenakomerne obremenjenosti posameznih zunanjih oddelkov.

K 33. členu (izključna pristojnost sedeža):

S predlogom zakona se po vzoru 18. člena ZDPra določa izključna pristojnost sedeža državnega odvetništva v Ljubljani. Zadnja alineja, po kateri se izključna pristojnost sedeža določa za opravljanje nalog, ki jih iz razlogov smotrnosti ali boljše usposobljenosti sedeža določi generalni državni odvetnik po predhodnem soglasju ministra, je dodana zaradi večje fleksibilnosti pri odzivanju na potrebe delovanja državnega odvetništva v praksi.

K 34. členu (zastopanje pred upravnimi organi):

Vsebina predlaganega člena ustreza veljavnemu 20. členu ZDPra.

2. oddelek – Sistemizacija delovnih mest pri državnem odvetništvu

K 35. členu (akt o notranji organizaciji in sistemizaciji):

Predlagana določba sledi 40. členu ZJU, po katerem sistemizacijo v organu v sestavi ministrstva določi minister na predlog predstojnika organa v sestavi.

Akt o notranji organizaciji in sistemizaciji se splošno opredeljuje kot akt, ki določa delovna mesta, potrebna za izvajanje nalog, s čimer postane ta akt podlaga za vodenje in organizacijo dela v organu. Prav tako pa je to akt, ki vsebuje opis nalog na delovnem področju posamezne organizacijske enote in opis nalog na posameznem delovnem mestu s pogoji za zasedbo tega delovnega mesta. Glede na to, da gre torej pri sistemizaciji delovnih mest za določanje organizacijske strukture in delitve dela ter nalog po posameznih organizacijskih enotah in posameznih delovnih mestih, kar je nedvomno pomemben element za učinkovito in kakovostno izvajanje nalog, je pristojnost za njegov sprejem prepuščena ministru, vendar na predlog generalnega državnega odvetnika, ki kot predstojnik organa v sestavi odgovarja za njegovo delo, torej mora imeti tudi možnost vplivanja na organizacijo dela v organu ter na upravljanje s kadri.

K 36. členu (letni raspored):

Predlog zakona določila o letnem rasporedu dela zaradi njegove pomembnosti iz razloga večje preglednosti in jasnosti delovanja državnega odvetništva povzdiguje z dosedanje podzakonske na zakonsko raven (glej veljavne določbe 39. do 43. člen Državnopravobranilskega reda).

Generalni državni odvetnik bo z letnim rasporedom dela določil rasporeditev višjih državnih odvetnikov, državnih odvetnikov in kandidatov za državne odvetnike v oddelke oziroma notranje organizacijske enote, njihovo pravno področje dela, vodje oddelkov oziroma notranjih organizacijskih enot, nadomeščanje in čas izrabe letnih dopustov.

Predlog zakona določa tudi ustrezno varstvo državnega odvetnika, ki bi bil zaradi letnega rasporeda lahko prizadet, prav tako pa zaradi zagotavljanja preglednosti opredeljuje obvezno objavo najpoznejše do 15. decembra za naslednje koledarsko leto.

K 37. členu (spremembe letnega rasporeda):

Predlog zakona dopušča možnost sprememb letnega rasporeda med letom. Podobno možnost sprememb ureja 43. členu Državnopravobranilskega reda, s to razliko, da se po novem v drugem odstavku določbe jasneje določa, da spremembe letnega rasporeda ne morejo začeti veljati prej kakor v petih dneh po njihovi objavi.

3. oddelek – Zagotavljanje javnosti dela

K 38. členu (letno poročilo):

Ena pomembnejših novosti predlaganega zakona je uvajanje natančnejših določb glede letnih poročil, saj veljavni 24. člen ZDPRa le skopo določa, da generalni državni pravobranilec na podlagi letnih poročil sedeža in zunanjih oddelkov državnega pravobranilstva pripravi skupno letno poročilo za preteklo leto do 31. maja tekočega leta in ga pošlje Ministrstvu za pravosodje in Državnemu zboru Republike Slovenije. Letno poročilo s takšno določbo kljub pomembnosti in uporabnosti svojih podatkov po ocenah predlagatelja ni imelo prave teže.

Odslej bo letno poročilo vsebovalo vsaj podatke o številu višjih državnih odvetnikov, državnih odvetnikov in drugih uslužbencev državnega odvetništva, ki so v preteklem letu dejansko opravljali delo, o številu prenesenih nerešenih zadev iz prejšnjih let, o številu zadev, ki predstavljajo letni pripad, o skupnem številu zadev v delu, o številu rešenih zadev in načinu rešitve, o številu nerešenih zadev, o udeležbi višjih državnih odvetnikov in državnih odvetnikov na narokih, o opravljenih procesnih dejanjih in vloženi predlogih, ki niso zajeti med rešenimi zadevami, o številu zadev, v katerih je bilo vloženo pravno sredstvo in odločitev o pravnem sredstvu. Poleg tega bodo v letnem poročilu po novem navedene tudi analize in ocene zahtevnejših primerov ter strateške usmeritve za nadaljnje delo državnega odvetništva. Podrobnejšo obliko letnega poročila o poslovanju državnega odvetništva bo po predhodnem mnenju generalnega državnega odvetnika določil minister s podzakonskim predpisom.

Glede postopka sprejema in obravnavanja letnega poročila predlog zakona določa, da državno odvetništvo Ministrstvu za pravosodje predloži predlog letnega poročila do konca februarja tekočega koledarskega leta. Minister lahko po prejemu predloga letnega poročila zahteva, da državno odvetništvo najkasneje v 15 dneh v letno poročilo navede dodatne podatke, pojasnila ali oceno stanja. Vlada Republike Slovenije bo poročilo predvidoma obravnavala najpozneje do konca maja tekočega koledarskega leta, nato pa se bo letno poročilo objavilo na spletni strani državnega odvetništva, s čimer bo zagotovljen dostop javnosti do navedenih podatkov in s tem večja transparentnost dela.

K 39. členu (obveščanje ministrstva):

Obravnavani člen ureja obveščanje Ministrstva za pravosodje in izhaja iz splošnega razmerja med ministrstvom in njegovim organom v sestavi, po katerem ima minister pomembne in odgovorne naloge glede delovanja državnega odvetništva.

S predlogom zakona se določa, da državno odvetništvo z navedbo izvršenih in načrtovanih ukrepov redno obvešča ministrstvo o zadevah, v katerih opravlja naloge zastopanja pred mednarodnimi sodišči ter v zadevah pred domačimi ali tujimi sodišči, katerih vrednost presega 100.000 eurov.

V drugem odstavku predlaganega člena je natančno določeno v katerih primerih državno odvetništvo nemudoma obvesti ministrstvo.

Podrobnejša pravila glede obveščanja bodo predpisana s splošnimi navodili, ki jih bo izdal generalni državni odvetnik, ter s Pravilnikom o poslovanju državnega odvetništva.

K 40. členu (posvetovanja s posameznimi ministrstvi):

Predlagana določba predstavlja eno pomembnejših rešitev novega zakona in sicer daje možnost generalnemu državnemu odvetniku, da ob zaznavi kakršnegakoli problema v zvezi z opravljanjem pristojnosti in nalog državnega odvetništva na posameznem ministrstvu ali ministrstvih izvede področno predstavitev dela državnega odvetništva in predstavi predloge glede možnih ukrepov na predmetnem delovnem področju.

Poleg tega je določeno, da resorni minister ali resorni ministri najpozneje v enem mesecu od izvedbe tovrstne predstavitve Vladi in generalnemu državnemu odvetniku posreduje povzetek poročila o izvedbi posvetovanja. S tem je posvetovanjem po tej določbi dana posebna teža.

IV. poglavje

Generalni državni odvetnik

1. oddelek - generalni državni odvetnik in namestnika generalnega državnega odvetnika

K 41. in 42. členu (generalni državni odvetnik, namestnika generalnega državnega odvetnika):

S predlogom zakona se glede generalnega državnega odvetnika določa, da je funkcionar, ki vodi in predstavlja državno odvetništvo, organizira in usklajuje delo državnih odvetnikov ter odgovarja za zakonitost, kakovost in učinkovitost dela državnega odvetništva.

Državno pravobranilstvo je zakoniti zastopnik Republike Slovenije v sodnih in upravnih zadevah, za razliko od Vlade RS, ki je splošni oziroma generalni zakoniti zastopnik Republike Slovenije. Iz navedenega izhaja poseben odnos med Vlado RS kot predstavnico izvršilne veje oblasti in državnim pravobranilstvom kot zastopnikom Republike Slovenije (in s tem tudi Vlade RS) v sodnih in upravnih postopkih. Z namenom približanja državnega odvetništva delu vlade predlog zakona določa, da generalni državni odvetnik lahko sodeluje na sejah vlade in njenih delovnih teles ter da o obravnavanih zadevah lahko poda svoje stališče.

S predlagano ureditvijo se spreminja veljavna ureditev glede namestnikov generalnega državnega pravobranilca. Predlaga se namreč ureditev, po kateri ima generalni državni odvetnik dva namestnika, ki ju na njegov predlog s soglasjem ministra imenuje vlada. Prvega namestnika se imenuje izmed višjih državnih odvetnikov, drugega namestnika pa izmed pravnih strokovnjakov, ki izpolnjujejo pogoje za višjega državnega odvetnika. Glede na pričakovano dobro sodelovanje med generalnim državnim odvetnikom in njegovima namestnikoma se zdi predlagatelju ustrezno, da ima vsakokratni generalni državni odvetnik možnost ministru predlagati namestnika po svoji izbiri zaradi njihovega čim boljšega sodelovanja.

S predlogom zakona se ureja tudi nadomeščanje generalnega državnega odvetnika v primeru njegove odsotnosti. V takem primeru naloge iz njegove pristojnosti opravlja prvi namestnik. Če pa je odsoten tudi ta, opravlja naloge iz pristojnosti generalnega državnega odvetnika njegov drugi namestnik. Dodaja se možnost izdaje pooblastila namestnikoma za obravnavanje posameznih zadev tudi v drugih primerih, ko generalni državni odvetnik ni odsoten ali zadržan. V teh primerih namestnika opravljata naloge iz njegove pristojnosti na podlagi in v okviru pooblastila.

2. oddelek – pogoji za imenovanje in postopek imenovanja

K 43., 44., 45., 46., 47. in 48. členu (pogoji za imenovanje, razpis, prijava na razpis, komisija za presojo ustreznosti kandidatov, postopek izbire kandidata, prisega):

S predlogom zakona se določa, da bo na mesto generalnega državnega odvetnika lahko imenovana oseba, ki izpolnjuje pogoje za izvolitev na sodniško mesto na višjem sodišču po Zakonu o sodniški službi.²⁶

S predlogom zakona se spreminja pristojni organ za imenovanje generalnega državnega odvetnika glede na pristojni organ za imenovanje generalnega državnega pravobranilca po ZDPra. Generalnega državnega pravobranilca po veljavni ureditvi na predlog Vlade Republike Slovenije imenuje Državni zbor

²⁶ Uradni list RS, št. 94/07 – UPB, 91/09, 33/11, 46/13, 63/13, 69/13 – popr., 95/14 – ZUPPJS15 in 17/15.

Republike Slovenije. Po predlogu zakona bo skladno s splošnimi razmerji v organu v sestavi ministrstva pristojni organ za imenovanje generalnega državnega odvetnika Vlada RS, toda na obrazložen predlog ministra za pravosodje in po pridobitvi mnenja komisije za presojo ustreznosti kandidatov. Gre za predhodno mnenje, ki ga pridobi minister pred predlaganjem v imenovanje na Vladi RS, in ne šele Vlada RS v postopku odločanja. Trajanje mandata bo predvidoma enako kot doslej za generalnega državnega pravobranilca in prav tako je ohranjena možnost ponovnega imenovanja po izteku mandata (glej 29. člen ZDPra).

Predlagani zakon v nasprotju z veljavnim ZDPra ne vsebuje več pogoja, da se generalni državni odvetnik imenuje izmed državnih odvetnikov. Po mnenju predlagatelja je taka ureditev ustrežnejša od ureditve v ZDPra, po kateri se generalni državni pravobranilec imenuje izmed državnih pravobranilcev, saj omogoča nov (objektiven) pogled na organizacijo in delo znotraj institucije.

S predlogom zakona se ureja tudi prijava za razpis na mesto generalnega državnega odvetnika, kateri morajo kandidati predložiti dokazila o izpolnjevanju pogojev za to mesto, življenjepis z opisom svoje strokovne dejavnosti ter šestletni strateški program dela. V zvezi s pogojem predložitve strateškega programa dela predlagatelj meni, da tudi zunanji kandidati lahko izdelajo ustrezno oceno stanja, oceno tveganj in priložnosti za izboljšanje delovanja institucije, način zagotavljanja javnosti in preglednosti dela ter navedbo ukrepov in rokov za doseganje zastavljenih ciljev. Po mnenju predlagatelja strateški program dela predstavlja institut, ki bo izboljšal delo državnega odvetništva in hkrati okrepil položaj predstojnika organa.

Minister za pravosodje bo po obravnavanju vseh kandidatur s kandidati za imenovanje na mesto generalnega državnega odvetnika opravil ustni razgovor. Nato bo izbral kandidata, ki je po njegovi presoji najprimernejši in njegovo izbiro predložil v mnenje komisiji za presojo ustreznosti kandidatov. Ta bo izbranega kandidata povabila na razgovor, kjer bo predstavil svoj strateški program in dal morebitna dodatna pojasnila v zvezi s svojo prijavo, kar bo podlaga za oceno komisije o njegovi primernosti.

Predlagatelj se je po vzoru tujih ureditev odločil za ustanovitev *sui generis* komisije za presojo ustreznosti kandidatov, ki bo sodelovala v postopku izbire tako generalnega državnega odvetnika kot tudi višjih državnih odvetnikov in državnih odvetnikov (komisijo bodo sestavljali višji ali vrhovni sodnik, višji ali vrhovni državni tožilec, višji državni odvetnik ter pravni strokovnjak). Zaradi zagotavljanja izbire najustrežnejšega kandidata je predvideno, da v postopku sodeluje organ, ki ne deluje znotraj institucije. V primeru, ko bi komisija v svojem mnenju podala oceno o neprimernosti izbranega kandidata, ima minister dve možnosti: lahko vztraja pri izbranem kandidatu in njegovo izbiro dodatno obrazloži ali pa izbere drugega kandidata. Komisija mora opraviti razgovor in podati mnenje tudi glede kandidata, katerega minister naknadno predlaga.

Predlagatelj v predlogu zakona posebej opredeli, kdaj se bo razpis štel za neuspešen: v primeru, če komisija niti po dodatni obrazložitvi izbire kandidata ne poda ocene o njegovi primernosti, se bo štelo, da je razpis za mesto generalnega državnega odvetnika neuspešen.

Predlog zakona vsebuje tudi določila o prisegi generalnega državnega odvetnika ter pristojno osebo, pred katero se izreče prisega (predsednik Vlade RS). Veljavni ZDPra prisega sicer ne predvideva niti za državnega pravobranilca, niti za generalnega državnega pravobranilca. S predlagano ureditvijo pa se uvaja prisega tako za državne odvetnike, kot tudi za generalnega državnega odvetnika, iz razloga povečanja zavedanja glede prizadevanja za vestno in strokovno opravljanje nalog (npr. po vzoru policistov in zdravnikov ter sodnih izvedencev, sodnih cenilcev in sodnih tolmačev). Kljub temu, da je prisega generalnega državnega odvetnika predvidena relativno splošno (»Prisegam, da bom svoje delo

opravljaj/-a vestno in v skladu z ustavo in zakoni ter pri tem varoval/-a premoženjske in ustavne interese Republike Slovenije, javni interes ter ugled državnega odvetništva."), je po oceni predlagatelja izredno pomembna, saj daje težo tako pomembnemu delu, kot je vodenje državnega odvetništva, ter strokovnemu delu, kot je zastopanje premoženjskih pravic in drugih interesov države.

3. oddelek – prenehanje funkcije in razrešitev generalnega državnega odvetnika

K 49. členu (prenehanje funkcije generalnega državnega odvetnika):

Po oceni predlagatelja predlog zakona bolj jasno kot veljavna ureditev loči med prenehanjem funkcije in razrešitvijo generalnega državnega odvetnika. Generalnemu državnemu odvetniku bo funkcija prenehala če se ji odpove, če izgubi državljanstvo Republike Slovenije, če izgubi poslovno sposobnost ali zdravstveno zmožnost za opravljanje službe ter po poteku obdobja, za katerega je bil imenovan.

S predlogom zakona so natančno določeni roki nastopa razlogov za prenehanje, pri čemer velja omeniti, da je za razlog odpovedi funkciji določeno, da ta nastopi 60. dan po prispetju odpovedi na Vlado RS. Šestdeset dni se zdi predlagatelju primeren čas za zagotovitev nemotenega dela organa (enako je npr. v Zakonu o sodniški službi).

K 50. členu (razrešitev generalnega državnega odvetnika iz razloga nesposobnosti):

Ugotovitev nesposobnosti predstojnika organa v sestavi je razlog za poseg v funkcijo, saj je potrebno zagotoviti kar se da kvalitetno opravljanje nalog državnega odvetništva. Nesposobnost ni vezana na krivdno ravnanje generalnega državnega odvetnika, celo nasprotno, lahko je vložil veliko napora in se zavzeto trudil opravljati svoje naloge, vendar kljub temu ni uspel doseči pričakovanih delovnih rezultatov.

Kljub temu, da generalnemu državnemu odvetniku ni mogoče očitati krivde, pa je zaradi zahtevnih pristojnosti državnega odvetništva treba doseči spremembo, ki bo omogočila imenovanje druge osebe na mesto generalnega državnega odvetnika.

Generalni državni odvetnik kot predstojnik organa v sestavi opravlja naloge, povezane z vodenjem, usklajevanjem in organizacijo dela v organu. Zato je njegovo delo toliko bolj odgovorno in s tem podvrženo višjim standardom presoje. Kot določa drugi odstavek predlagane določbe je generalni državni odvetnik nesposoben za opravljanje funkcije generalnega državnega odvetnika, če državno odvetništvo ne dosega pričakovanih delovnih rezultatov, ki bi zagotavljali kakovostno in učinkovito delovanje v skladu s programom dela ali če na delovnem področju državnega odvetništva prihaja do ponavljajočih napak pri poslovanju oziroma če pride do težje napake pri poslovanju.

Kljub temu se generalnega državnega odvetnika ne razreši s funkcije, če dokaže, da je s skrbnostjo dobrega strokovnjaka storil vse, kar je bilo v njegovi pristojnosti, da bi preprečil, odpravil oziroma odvrnil slabo delovanje oziroma napake. Povedano drugače, če je ravnal, kot bi ravnal dober strokovnjak na njegovem delovnem mestu ob upoštevanju pravil, stroke in običajev (npr. 6. člen Obligacijskega zakonika) in mu torej ni mogoče očitati, da je zanemaril svojo dolžnost, potem je dokazal, da ni nesposoben za položaj, saj tudi drug strokovnjak na njegovem delovnem mestu ne bi mogel doseči boljših rezultatov.

K 51. členu (razrešitev generalnega državnega odvetnika iz krivdnega razloga):

Razrešitev iz krivdnega razloga pozna tudi veljavna ureditev (61. člen ZDPra), ko določa, da se državni pravobranilec razreši, če je obsojen za kaznivo dejanje, storjeno z zlorabo svoje funkcije ali za drugo kaznivo dejanje na zaporno kazen, daljšo od šestih mesecev, ali na krajšo zaporno ali neprostostno kazen, če gre za kaznivo dejanje, zaradi katerega je osebno neprimeren za opravljanje funkcije državnega pravobranilca.

S predlagano ureditvijo se določa, da se generalni državni odvetnik razreši, če je pravomočno obsojen za kaznivo dejanje, storjeno z zlorabo funkcije ali za naklepno kaznivo dejanje na kazen zapora, daljšo od šestih mesecev. V navedenih primerih je razrešitev obligatorna. Fakultativno pa lahko pride do razrešitve, če je generalni državni odvetnik pravomočno obsojen za naklepno ali nenaklepno kaznivo dejanje na kazen zapora do šestih mesecev ali na drugo kazen ali mu je bila izrečena pogojna obsodba ali za nenaklepno kaznivo dejanje na kazen zapora, daljšo od šestih mesecev.

Določa se obveznost sodišča, da v navedenih primerih pravomočno sodbo nemudoma posreduje Ministrstvu za pravosodje.

K 52. členu (odločba o razrešitvi in prepoved razrešitve):

Določba sledi predlaganemu načinu imenovanja generalnega državnega odvetnika, po katerem generalnega državnega odvetnika imenuje Vlada RS na predlog ministra za pravosodje po predhodnem mnenju komisije za presojo ustreznosti kandidatov. Po enakem postopku bo generalni državni odvetnik ob izpolnjevanju zakonsko določenih pogojev iz prejšnjih dveh členov tudi razrešen.

Predlagani drugi odstavek predstavlja izjemo od petega odstavka 83. člena ZJU, po katerem organ, pristojen za imenovanje, lahko na predlog funkcionarja, pristojnega za predlaganje imenovanja, v enem letu od nastopa funkcije razreši predstojnika organa v sestavi ministrstva, ne glede na razloge iz drugega odstavka tega člena.

V. poglavje (Višji državni odvetniki, državni odvetniki, kandidati za državne odvetnike in pripravniki)

1. oddelek - Splošne določbe

K 53., 54., 55. in 56. členu (splošno, državni odvetniki in višji državni odvetniki, kandidati za državne odvetnike, pripravniki):

Predlog Zakona o državnem odvetništvu ni matična podlaga, ki bi urejala položaj, pravice, obveznosti in druga vprašanja, povezana z javnimi uslužbenci, ki so zaposleni pri državnem odvetništvu. Njihov status in ostala delovnopravna vprašanja primarno ureja ZJU. Predlog zakona pa zaradi svojega izvajanja opredeljuje nazive javnih uslužbencev, zaposlenih pri državnem odvetništvu in sicer: višji državni odvetniki, državni odvetniki, kandidati za državne odvetnike, pripravniki in strokovno-tehnično osebje. Število in vrste teh delovnih mest bodo določeni v skladu s predpisi, ki urejajo kadrovske načrte upravnih organov.

Predlagatelj zakona se je s preimenovanjem dosedanjih strokovnih sodelavcev in višjih strokovnih sodelavcev v kandidate za državne odvetnike odločil približati organizacijo državnega odvetništva odvetniški pisarni, v kateri delujejo odvetniški kandidati. Kandidati za državne odvetnike bodo v posameznih zadevah pripravljali strokovne podlage za delo državnih odvetnikov, predloge vlog, nadomeščali državne odvetnike pri zastopanju pred okrožnimi sodišči in njihovimi organizacijskimi

enotami, delovnimi in socialnimi sodišči ter upravnimi organi, spremljali in proučevali prakso tujih sodišč ter opravljali druge strokovne naloge po navodilu državnih odvetnikov. Glede pogojev za zasedbo, napredovanja in ocenjevanja kandidatov za državne odvetnike se uporabljata zakona, ki ureja položaj javnih uslužbencev, in sistem plač v javnem sektorju.

Glede pripravništva predlagatelj meni, da veljavna ureditev v ZDPra ne zadošča za ustrezno izvajanje tega instituta na Državnem pravobranilstvu. Veljavni tretji odstavek 39.a člena ZDPra namreč določa le, da ima državno pravobranilstvo potrebno število pripravniških mest za pripravnike, ki se v skladu z zakonom, ki ureja pravniški državni izpit, usposablja za delo v državnem pravobranilstvu. Iz podatkov sistema MFERAC izhaja, da se na Državnem pravobranilstvu v času priprave predloga tega zakona ne usposablja noben pripravnik.

S predlogom zakona se sicer podobno kot doslej določa, da se opredelijo pripravniška mesta za univerzitetne diplomirane pravnike oziroma magistre prava po končanem petletnem pravniškem študiju, ki se v skladu z zakonom, ki ureja pripravništvo in pravniški državni izpit, usposablja za opravljanje pravniškega državnega izpita. Natančneje kot doslej pa se določa, da bo število teh mest določil minister na predlog generalnega državnega odvetnika, da se v času pripravništva pripravnik usposablja po določenem programu pod mentorstvom mentorja, ki ga določi generalni državni odvetnik. Mentor pripravnika sicer ves čas spremlja in usmerja in skrbi, da strokovno usposabljanje pripravnika poteka po programu. Druga vprašanja glede mentorstva in podrobnejše določbe glede programa usposabljanja pa so urejena v področni zakonodaji.

Po opravljenem pripravništvu se s pripravnikom brez javnega natečaja sklene delovno razmerje za mesto kandidata za državnega odvetnika, če je bil pripravnik izbran na javnem natečaju ali če gre za pripravnika štipendista, ki je bil izbran na javnem natečaju. Podrobnejša določba glede pripravništva pri državnem odvetništvu po mnenju predlagatelja namenja večjo pozornost mladim ambicioznim kadrom, ki bodo imeli predvidoma širše pristojnosti pri svojem delu ter jim bo omogočen karierni sistem zaposlitve.

2. oddelek – Pogoji za sklenitev delovnega razmerja

K 57. in 58. členu (splošni pogoji, delovne izkušnje):

Drugi oddelek poglavja ureja pogoje za sklenitev delovnega razmerja pri državnem odvetništvu za opravljanje nalog višjega državnega odvetnika, državnega odvetnika in kandidata za državnega odvetnika. Določeno je, da sta splošna pogoja za opravljanje navedenih delovnih mest dva in sicer, da ima kandidat v Republiki Sloveniji pridobljen strokovni naslov univerzitetni diplomirani pravnik ali strokovna naslova diplomirani pravnik in magister prava oziroma je v tujini končal primerljivo izobraževanje s področja prava, ki se dokazuje s tujo listino o izobraževanju in priloženim mnenjem o izobraževanju ali z odločbo o priznavanju izobraževanja za namen zaposlitve ali z odločbo o nostrifikaciji, ter da je opravil pravniški državni izpit.

Za opravljanje dela v mednarodnem oddelku so predvideni posebni pogoji in sicer da kandidat aktivno obvlada angleški ali francoski jezik ter da ima pridobljeno specializacijo ali delovne izkušnje s področja mednarodnega prava, evropskega prava človekovih pravic ali prava Evropske unije.

Ureditev glede delovnih izkušenj vsebinsko bistveno ne posega v veljavno ureditev (26. in 27. člen ZDPra). Določa se, da kandidat, ki izpolnjuje navedene splošne pogoje, lahko sklene delovno razmerje za opravljanje nalog višjega državnega odvetnika, če ima najmanj devet let delovnih izkušenj na

pravniških delih po opravljenem pravniškem državnem izpitu ali je najmanj tri leta opravljal naloge državnega odvetnika. Kandidat, ki izpolnjuje navedene splošne pogoje, pa lahko sklene delovno razmerje za opravljanje nalog državnega odvetnika, če ima najmanj tri leta delovnih izkušenj na pravniških delih po opravljenem pravniškem državnem izpitu.

3. oddelek - Sklenitev in prenehanje delovnega razmerja

K 59., 60., 61., 62. in 63. členu (smiselna uporaba določb, razpis prostega mesta, izbira kandidata in mnenje komisije, sklenitev delovnega razmerja, prisega):

Zaradi vnaprejšnje izključitve možnosti nezadostnega predpisa je določeno, da se glede sklenitve in prenehanja delovnega razmerja smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja sistem javnih uslužbencev, če s tem zakonom ni določeno drugače.

Prosta mesta višjih državnih odvetnikov, državnih odvetnikov ter kandidatov za državne odvetnike bo razpisalo Ministrstvo za pravosodje na predlog generalnega državnega odvetnika. Podobno določa veljavni 30. člen ZDPra, da prosto mesto državnega pravobranilca in pomočnika državnega pravobranilca razpiše Ministrstvo za pravosodje najkasneje v enem mesecu po prejemu obrazloženega predloga generalnega državnega pravobranilca. S predlogom zakona se tako ohranja vloga generalnega državnega odvetnika oziroma predstojnika organa kot predlagatelja razpisa.

V postopku izbire najustreznejših kandidatov za mesta državnih odvetnikov smo predvideli pridobitev mnenja komisije iz vrste neodvisnih strokovnjakov (komisija bo sestavljena iz višjega ali vrhovnega sodnika, višjega ali vrhovnega državnega tožilca, višjega državnega odvetnika ter pravnega strokovnjaka), saj je bil predlagatelj zakona v preteklosti večkrat pozvan k vnosu varovalk pred zlorabami politične oblasti, ki so se dogajale v preteklosti pri imenovanju državnih pravobranilcev. Zato se je predlagatelj (tudi po vzoru nekaterih tujih ureditev) odločil za ustanovitev *sui generis* komisije za presojo ustreznosti kandidatov, ki bo sodelovala v postopku izbire tako generalnega državnega odvetnika, kot tudi višjih državnih odvetnikov in državnih odvetnikov.

Izbrani kandidat bo delovno razmerje sklenil v skladu z določbami ZJU, pred nastopom dela pa se predvideva tudi prisega, kar je novost v primerjavi z veljavnim ZDPRa, ki ne predvideva prisega za državne pravobranilce ("Prisegam, da bom spoštoval/-a pravni red Republike Slovenije, svoje delo opravljal/-a vestno, pošteno in odgovorno ter pri tem varoval/a premoženjske in ustavne interese Republike Slovenije ter javni interes.").

4. oddelek - Začasna premestitev v drug državni organ

K 64. členu (začasna premestitev v drug državni organ):

Predlagana ureditev z namenom učinkovitejšega zastopanja koristi države predvideva možnost začasne premestitve državnega odvetnika v drug organ (npr. na določeno ministrstvo), kjer bo v daljšem časovnem obdobju opravljal zahtevnejše strokovne naloge. Predlagatelj zakona je bil ravno s strani Državnega pravobranilstva obveščen, da imajo določeni organi (npr. Ministrstvo za notranje zadeve, Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije) nesorazmerno veliko število sodnih sporov. Z začasno premestitvijo bi omogočili učinkovitejše zasledovanje skupnega cilja zmanjšanja števila sporov pri določenem organu ali učinkovitejše obravnavanje manjšega števila zahtevnejših sporov.

Premestitev se bo lahko opravila le na podlagi pisnega soglasja državnega odvetnika in bo lahko, glede na potrebe, trajala največ dve leti z možnostjo sporazumnega podaljšanja za dve leti.

5. oddelek – Pravice in obveznosti državnih odvetnikov

K 65. členu (dostop do tajnih podatkov):

Zakon o tajnih podatkih (ZTP)²⁷ v 3. členu taksativno našteva, kdo lahko v zvezi z opravljanjem svoje funkcije brez dovoljenja za dostop do tajnih podatkov dostopa do tajnih podatkov. Med upravičenci iz Državnega pravobranilstva je le generalni državni pravobranilec. Posamezni državni pravobranilci pa do tajnih podatkov ne dostopajo avtomatsko, temveč je pridobitev dovoljenja vezana na soglasje državnega pravobranilca in izpeljavo postopka, ki ga predpisuje ZTP.

Po mnenju predlagatelja državni pravobranilci oziroma po novem državni odvetniki v številnih zadevah prihajajo v stik s tajnimi podatki. Po mnenju predlagatelja bodo državni odvetniki kot zastopniki države osebe, za katere se šteje da so zaupanja vredne osebe, zato se predlaga ureditev, po kateri bodo v zvezi z opravljanjem pristojnosti državnega odvetništva lahko dostopali do tajnih podatkov brez posebnega dovoljenja.

K 66. členu (strokovnost in zakonitost delovanja):

Predlog zakona določa, da višji državni odvetniki in državni odvetniki delujejo strokovno, vestno in pravočasno. Gre za temeljne dolžnosti državnih odvetnikov, ki so v posameznih poglavjih na določenih mestih še dodatno omenjene, vse pa so se uveljavile kot načela demokratičnih ureditev, znana tudi iz tujih demokracij. Pri svojem delu so vezani na ustavo, zakon, splošna načela mednarodnega prava, ratificirane in objavljene mednarodne pogodbe ter ravnajo v skladu s pravnim izročilom in z utrjenimi spoznanji pravne vede.

K 67. členu (opravljanje drugih dejavnosti in nasprotje interesov):

Za zagotovitev zakonitega in nepristranskega opravljanja nalog državnega odvetništva se s predlogom zakona določa, da državni odvetniki ne smejo opravljati dejavnosti, ki niso združljive z nalogami državnega odvetništva ter dejavnosti, ki pomenijo nasprotje interesov po ZJU.

ZJU določa uradniku nekatere omejitve, ki bi jih lahko označili kot nezdržljivost uradniškega statusa z opravljanjem določenih dejavnosti. Omejitve vežejo samo uradnike (ne pa tudi drugih javnih uslužbencev), saj je zakonodajalec ocenil, da so omejitve svobode ravnanja za doseg navedenega cilja potrebne samo pri teh delovnih mestih – na njih se namreč izvajajo javne naloge. Nezdržljivost velja za dejavnosti, ki bi lahko vplivale na nepristransko opravljanje dela, dejavnosti, pri opravljanju katerih bi uradnik lahko zlorabil informacije do katerih ima dostop pri opravljanju nalog v službi in ki niso javno dostopne ter dejavnosti, ki škodijo ugledu organa. Glede nasprotja interesov po ZJU gre za položaj, ko zaradi okoliščin v konkretnem primeru nastane dvom o uradnikovem nepristranskem oziroma objektivnem ravnanju.

Posebne dejavnosti, ki niso združljive z nalogami državnega odvetništva, bo s podzakonskim aktom predpisal minister po predhodnem mnenju generalnega državnega odvetnika.

²⁷ Uradni list RS, št. 50/06 – UPB, 9/10 in 60/11.

K 68. členu (omejitev uporabe informacij):

Gre za novo določbo na področju državnega pravobranilstva oziroma po novem državnega odvetništva, po kateri državnim odvetnikom ni dovoljeno v neslužbene namene uporabljati informacij, podatkov ali spoznanj, do katerih imajo dostop pri opravljanju nalog državnega odvetništva. Uporaba navedenih informacij, podatkov ali spoznanj je izjemoma dopustna v raziskovalne ali izobraževalne namene, s soglasjem generalnega državnega odvetnika, pri čemer pa se ne sme razkriti osebnih podatkov, podatkov, ki so davčna tajnost in drugih varovanih podatkov.

Takšna obveznost bo skladno s tretjim odstavkom predloga veljala tudi po prenehanju delovnega razmerja.

K 69. členu (opravljanje nalog med stavko):

Pravica do stavke je ustavno zajamčena (77. člen Ustave RS). Ustava dopušča možnost omejitve te pravice z zakonom, če tako zahteva javna korist, upoštevajoč vrsto in naravo dejavnosti. Predlog zakona zato predpisuje takšno omejitev za uslužbence državnega odvetništva.

Višji državni odvetniki, državni odvetniki, kandidati za državne odvetnike, pripravniki in strokovno tehnično osebje bodo morali med stavko opravljati nujna dela in naloge iz svoje pristojnosti, kar bo zagotovilo nemoteno delovanje državnega odvetništva. Po mnenju predlagatelja je navedena določba v sorazmerju z javno koristjo, ki se zagotavlja z nemotenim opravljanjem nalog državnega odvetništva.

K 70. členu (službeno oblačilo):

Višjemu državnemu odvetniku in državnemu odvetniku (enako kakor doslej državnemu pravobranilcu in pomočniku državnega pravobranilca) pripada službeno oblačilo, to je državnoodvetniška toga.

Vrste službenih oblačil za državne odvetnike v posameznih nazivih ter nošenje pa bodo predpisani v podzakonskem aktu (zdaj Pravilnik o obliki in načinu nošenja službenega oblačila državnega pravobranilca in pomočnika državnega pravobranilca).²⁸

K 71. členu (službena izkaznica):

Predlog zakona določa, da imajo višji državni odvetniki, državni odvetniki in kandidati za državne odvetnike uradno izkaznico, s katero se izkažejo pri izvrševanju svojih pristojnosti. Predlagana ureditev sledi veljavni ureditvi v ZDPra, po kateri državni pravobranilci, pomočniki državnih pravobranilcev ter strokovni sodelavci izkazujejo svoj položaj z izkaznico, ko pred sodišči in drugimi organi nastopajo v imenu državnega pravobranilstva (tako drugi odstavek 56. člena ZDPra).

Podzakonski akt, ki bo podrobneje določil postopek izdajanja in uničevanja ter evidentiranja uradne izkaznice bo kot doslej izdajal minister za pravosodje (zdaj Pravilnik o uradni izkaznici državnega pravobranilca, pomočnika državnega pravobranilca ter višjih strokovnih sodelavcev in strokovnih sodelavcev).²⁹

²⁸ Uradni list RS, št. 5/09.

²⁹ Uradni list RS, št. 16/04.

6. oddelek – Disciplinska odgovornost državnih odvetnikov

K 72. členu (splošna določba):

Predlagani šesti oddelek V. poglavja ureja disciplinsko odgovornost državnih odvetnikov. Obravnavani člen je splošna določba, ki opredeljuje, kdaj je tožilcu mogoče izreči disciplinsko sankcijo, sledi načelo neizključevanja med vrstami odgovornosti, vsebuje tudi splošno pravilo, po katerem državnega odvetnika ni mogoče klicati na disciplinsko odgovornost za mnenje, ki ga je dal pri delu v zadevi, ki jo je obravnaval, izključuje uporabo določb tega oddelka za generalnega državnega odvetnika in njegova namestnika in izrecno določa, da je disciplinski postopek hiter.

K 73. členu (uvredba disciplinskega postopka):

Predlagani člen ureja način uvedbe disciplinskega postopka. Postopek uvede disciplinski tožilec, ko prejme pisno zahtevo generalnega državnega odvetnika ali ministra. Na takšni podlagi (zahteva) mora disciplinski tožilec zahtevati uvedbo disciplinskega postopka. Disciplinski tožilec pa lahko uvede postopek tudi, če je na kakršenkoli način izvedel za dejstva ali dokaze, na podlagi katerih je mogoče utemeljeno sklepati, da je državni odvetnik kršil službene dolžnosti. V navedenem primeru pa disciplinski tožilec ni dolžan zahtevati uvedbe postopka.

Predlagana določba poleg navedenega predvideva še, da se sklep o uvedbi postopka vroči državnemu odvetniku.

K 74. členu (disciplinske kršitve):

Predlog zakona, upošteva načelo zakonitosti, taksativno določa dejanja, ki pomenijo kršitev službenih dolžnosti državnega odvetnika. Gre za 23 vrst kršitev službenih dolžnosti, od katerih jih je 13 (+1 pogojno) vrst opredeljenih kot hujših. Veljavni ZDPra disciplinskih kršitev ne določa taksativno, saj v 63. členu le splošno določa, da državni pravobranilec disciplinsko odgovarja, če je kršil dolžnost državnega pravobranilca ali ugled in dostojanstvo funkcije državnega pravobranilca.

Hujše kršitve so predvidene zlasti glede ravnanja, ki ima znake kaznivega dejanja, glede nevestnega, nepravočasnega, malomarnega opravljanja službe, zlorabe položaja, nedoseganja pričakovanih delovnih dosežkov ipd., medtem ko se med lažje uvrščajo kršitve manjšega pomena (zloraba pravice do odsotnosti z dela, zanemarjanje ali opustitev mentorskih nalog ipd.).

Z obravnavanim predlogom zakona gre za celovito prenovo organa, ki zastopa premoženjske in druge koristi države, ki se kaže tudi na področju določanja disciplinskih kršitev državnih odvetnikov, kar je pomembno z vidika pomena vloge državnega odvetnika.

K 75. členu (disciplinske sankcije):

Predlog zakona loči med disciplinskimi sankcijami za lažje disciplinske kršitve (pisni opomin in denarna kazen v višini največ 50% plače za polni delovni čas) in disciplinskimi sankcijami za težje disciplinske kršitve (denarna kazen v višini največ 80% plače za polni delovni čas, odvzem položaja oziroma razrešitev s položaja, razrešitev naziva in imenovanje v eno stopnjo nižji naziv ali odpoved pogodbe o zaposlitvi).

Disciplinske sankcije se bodo izrekale kot glavne, zmanjšanje plače pa se lahko izreče tudi kot stranska sankcija. Pomembna določba, ki jo predlog zakona vsebuje, je, da se disciplinska sankcija izreče sorazmerno teži storjene disciplinske kršitve, kar izhaja iz sicer uveljavljenega načela kaznovalnega prava (načelo sorazmernosti).

S predlogom zakona se določa tudi, da se pravnomočni sklep o izrečeni disciplinski sankciji pošlje ministrstvu in generalnemu državnemu odvetniku, ki bo sankcijo izvršil.

K 76. členu (disciplinski organi):

Zakon v tem členu opredeli disciplinske organe (disciplinski tožilec in njegov namestnik, disciplinsko komisija prve stopnje in disciplinska komisija druge stopnje), ki se imenujejo za dve leti z možnostjo ponovnega imenovanja.

K 77. členu (disciplinski tožilec):

Eden izmed disciplinskih organov je tudi disciplinski tožilec, ki je pristojen za uvedbo postopka in za zastopanje predloga.

Obravnavani člen določa, da sta disciplinski tožilec in njegov namestnik višja državna odvetnika, ki ju z njunim soglasjem imenuje generalni državni odvetnik.

K 78. členu (disciplinska komisija prve stopnje):

S predlogom zakona se določa, da ima disciplinska komisija prve stopnje devet članov, kar omogoča sestavo treh (različnih) senatov. Predsednika in njegova dva namestnika bo določil generalni državni odvetnik izmed višjih državnih odvetnikov, člana senata pa bosta določena izmed sodnikov in uslužbencev ministrstva.

Sestavo senata v vsakokratnem primeru bo določil predsednik disciplinske komisije prve stopnje (enako določbo poznata Zakon o sodniški službi ter Zakon o državnem tožilstvu).

K 79. členu (disciplinski postopek):

S predlogom določbe se podrobno ureja disciplinski postopek. Za vprašanja glede vabljenja, vročanja, izvedbo obravnave na prvi stopnji in zapisnik se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja kazenski postopek.

Določa se, da je v roku 15 dni dovoljena pritožba zoper odločbo disciplinske komisije prve stopnje, ki jo lahko vložijo državni odvetnik, zoper katerega teče disciplinski postopek, generalni državni odvetnik ali minister. O pritožbi na seji brez obravnave odloči disciplinska komisija druge stopnje, ki jo sestavljajo člani komisije za presojo ustreznosti kandidatov, torej predsednik komisije je višji ali vrhovni sodnik, člani komisije pa so višji ali vrhovni državni tožilec, višji državni odvetnik ter pravni strokovnjak, ki ga imenuje minister.

K 80. členu (zastaralni roki):

V veljavnem ZDPra so zastaralni roki pomanjkljivo urejeni, zato predlog zakona v tem delu sledi ureditvi Zakona o sodniški službi in Zakona o državnem tožilstvu in analogno določa, da disciplinskega postopka zoper državnega odvetnika ni mogoče uvesti, ko pretečeta dve leti od dneva kršitve. Ne glede na to določbo se lahko uvede disciplinski postopek zoper državnega odvetnika, ki je bil pravnomočno obsojen, najpozneje v treh mesecih od dneva pravnomočnosti kazenske obsodilne odločbe.

Predlog zakona ureja tudi pretrganje zastaranja, določa absolutni zastaralni rok za disciplinski pregon (štiri leta od storitve disciplinske kršitve) in ustrežneje opredeljuje, da se izrečena disciplinska sankcija ne sme začeti izvrševati, če preteče eno leto od dneva, ko je odločba postala pravnomočna.

7. oddelek – Začasna odstranitev z dela

K 81. členu (suspenz):

Veljavni ZDPra v 68. členu določa, da mora v primeru, če je zoper državnega pravobranilca uveden kazenski postopek iz 61. člena tega zakona, generalni državni pravobranilec odločiti, da se državni pravobranilec začasno odstrani z opravljanja funkcije. Če pa je zoper državnega pravobranilca uveden disciplinski postopek zaradi disciplinske kršitve iz 65. člena tega zakona, generalni državni pravobranilec zoper državnega pravobranilca lahko odredi suspenz. Zoper odločbo o suspenzu ni pritožbe.

Po predlagani ureditvi bo v primeru, če bo zoper državnega odvetnika uveden kazenski postopek po uradni dolžnosti zaradi utemeljenega suma storitve kaznivega dejanja, storjenega pri izvrševanju pristojnosti državnega odvetništva, generalni državni odvetnik moral izreči suspenz.

Če pa bo zoper državnega odvetnika uveden kazenski postopek zaradi kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti in za katero je mogoče izreči kazen zapora, daljšo od dveh let, bo izrek suspenza fakultativen.

Posebej je določeno, da o suspenzu generalnega državnega odvetnika odloči Vlada RS na obrazložen predlog ministra po predhodnem mnenju komisije za presojo ustreznosti kandidatov in da mora državno odvetništvo obveščati pristojne organe o uvedbi kazenskih postopkov.

K 82. členu (pritožba zoper suspenz):

Odločitev o suspenzu bo morala biti obrazložena, da bo državni odvetnik lahko vložil pritožbo na Vlado RS. Pritožba ne bo zadržala izvršitve odločbe, kar je v sorazmerju s težo okoliščin, ki so omogočale izrek suspenza.

VI. poglavje

Nadzor nad delom državnega odvetništva

K 83. členu (strokovni nadzor ministrstva):

Področje strokovnega nadzora nad delom državnega pravobranilstva doslej zakonsko ni bilo posebej urejeno. V zvezi z nadzorom ministrstva veljavni ZDPra v drugem odstavku 5. člena določa le, da Ministrstvo za pravosodje nadzoruje opravljanje zadev pravobranilske uprave. Glede na navedeno torej

ministrstvo ne opravlja strokovnega (vsebinskega) nadzora, temveč le nadzor nad odločitvami in drugimi opravili, s katerimi se zagotavljajo pogoji za redno opravljanje nalog državnega pravobranilstva.

V nasprotju z dosedanjo ureditvijo pa predlagana določba uvaja strokovni nadzor ministrstva nad izvajanjem pristojnosti državnega odvetništva. Gre za praktično udejanjanje razmerja med ministrstvom in njegovim organom v sestavi (glej npr. 23. člen ZDU-1, ki med drugim določa, da minister daje organu v sestavi ministrstva usmeritve za delo, obvezna navodila za delo ter mu naloži, da v mejah svoje pristojnosti opravi določene naloge ali sprejme določene ukrepe ter mu o tem poroča. Ter 24. člen ZDU-1, po katerem ministrstvo nadzoruje delo organa v sestavi, ter minister lahko zahteva poročila, podatke in druge dokumente v zvezi z opravljanjem dela organa v sestavi).

Določa se, da nadzor z odredbo odredi minister, ki pri tem določi vodjo nadzora in druge uslužbence ministrstva, ki sodelujejo pri nadzoru. Po končanem nadzoru se bo izdelalo poročilo o ugotovitvah, ki bo v primeru ugotovljenih nepravilnosti vsebovalo tudi predloge za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti in rok za njihovo izvedbo. Z namenom učinkovitosti izvedenih nadzorov se v petem odstavku predlaganega člena določa, da po preteku tega roka vodja nadzora opravi kontrolni pregled izvršitve ukrepov in preveri njihov učinek.

K 84. členu (notranji strokovni nadzor):

S predlogom zakona se poleg strokovnega nadzora ministrstva nad delom državnega odvetništva uvaja tudi notranji nadzorni mehanizem nad delom državnih odvetnikov in višjih državnih odvetnikov, ki ga izvaja generalni državni odvetnik s splošnim, delnim ali posamičnim strokovnim pregledom njihovega dela ter nadzorom dela drugih javnih uslužbencev s pregledovanjem spisov, vpisnikov in druge dokumentacije ter na drug primeren način.

Predlog zakona v tretjem odstavku podrobno zapiše kaj je cilj in namen takšnega nadzora. Gre za pregled in oceno zakonitosti in pravočasnosti dela in oceno smotrnosti uporabe procesnih pooblastil in možnosti ter pravilnost strokovnih odločitev glede na izdana navodila, ki jih daje generalni državni odvetnik za zagotovitev enotne uporabe predpisov in enotnega opravljanja nalog državnega odvetništva.

Zadnja dva odstavka določata način vložitve in obravnavanje ugovora zoper poročilo o pregledu. Ugovor bo obravnaval višji državni odvetnik, ki ni opravljal pregleda, kar pripomore k objektivnosti.

K 85. členu (vrste notranjih strokovnih pregledov):

S predlaganim členom se natančneje določajo vrste notranjih strokovnih pregledov in sicer splošni strokovni pregled dela posameznega oddelka na sedežu državnega odvetništva in zunanje oddelka, delni strokovni pregled ter strokovni pregled v posamezni zadevi.

K 86. členu (odprava pomanjkljivosti in napak):

Predlagatelj zakona meni, da je navedena določba eden bistvenih doprinosov k večjemu učinku nadzorstvenih pregledov.

Gre za posledice ugotovljenih hujših pomanjkljivosti ali ugotovitve večjega obsega nepravilnosti, glede katerih je v dokončnem poročilu o strokovnem pregledu treba predlagati ustrezne ukrepe in določiti rok

za njihovo izvedbo. Dodatnega pomena je tudi določitev kontrolnega pregleda, s katerim se bo preveril učinek prej omenjenih ukrepov.

Ugotovitve strokovnih pregledov o pomanjkljivostih in napakah pri delu državnih odvetnikov bodo hkrati podlaga, na kateri bosta Center za izobraževanje v pravosodju ter državno odvetništvo izvajala ustrezne izobraževalne oblike.

VII. poglavje

Prehodne in končne določbe

K 87., 88., 89., 90., 91., 92., 93., 94., 95., 96., 97., 98., 99., 100. in 101. členu

Državno odvetništvo se ustanavlja z normativnim vsebinskim delom predloga tega zakona, torej z zakonom samim. Z uveljavitvijo oziroma začetkom uporabe zakona pa bodo nastopili pravni učinki te ustanovitve.

Zaradi nove organizacijske umestitve državnega odvetništva je treba v prehodnih določbah ustrezno urediti nadaljevanje dela in nemoten ter postopen prehod na novo ureditev.

S prehodno določbo se zato določa rok za sprejem akta o notranji organizaciji in sistemizaciji z določbami tega zakona in sicer najpozneje do uveljavitve tega zakona.

S prehodno določbo se ureja preimenovanje dosedanjih »državnih pravobranilcev, pomočnikov državnih pravobranilcev ter strokovnih sodelavcev državnega pravobranilstva« v drugih zakonih in podzakonskih aktih v višje državne odvetnike, državne odvetnike in kandidate za državne odvetnike.

Predlog zakona določa, da imajo višji državni odvetniki, državni odvetniki in kandidati za državne odvetnike uradno izkaznico, s katero se izkažejo pri izvrševanju svojih pristojnosti. Upoštevajoč, da zdaj izdane uradne izkaznice vsebujejo nazive »državni pravobranilec, pomočnik državnega pravobranilca in strokovni sodelavec«, predlog zakona pa navedene nazive preimenuje v »višje državne odvetnike, državne odvetnike in kandidate za državne odvetnike« je prehodna določba glede izkaznic potrebna. Višjim državnim odvetnikom, državnim odvetnikom in kandidatom za državne odvetnike bo treba izdati izkaznice, ki bodo prilagojene novostim, dotlej pa se bodo lahko uporabljale sedanje uradne izkaznice.

S prehodno določbo se z namenom čim bolj učinkovitega zastopanja javnega interesa določa, da se z dnem uveljavitve tega zakona pristojnost za zastopanje javnega interesa prenese na Vrhovno državno tožilstvo.

S prehodnimi določbami se zagotavlja nemoteno dokončanje že začelih kadrovskih postopkov po dosedanjih predpisih, nemoteno nadaljevanje dela disciplinskih organov in dokončanje že začelih disciplinskih postopkov, dokončanje nadzorstvenih pregledov, ki so bili odrejeni pred začetkom uporabe tega zakona, po dosedanjih predpisih.

Predvidena je uskladitev razporeda dela, organizacije oddelkov in dodeljevanja zadev z določbami tega zakona do začetka njegove uporabe.

Podzakonski akti po tem zakonu, ki bodo na izvedbeni ravni omogočili njegovo uveljavitev in uporabo, bodo izdani v šestih mesecih po začetku njegove veljavnosti, kolikor ni v drugih določbah tega zakona drugače določeno.

S predlogom zakona se državno pravobranilstvo nadomešča z državnim odvetništvom. Glede na novi zakon, ki bo celovito urejal državno odvetništvo, je določeno, da z dnem, ko začne veljati ta zakon, preneha veljati zdaj veljavni Zakon o državnem pravobranilstvu.

Določen je rok za uveljavitev in začetek uporabe zakona. Uveljavitev je določena na 15. dan po objavi akta v Uradnem listu, kajti od tega dne bo mogoče izdati potrebne podzakonske akte na njegovi podlagi in prilagoditi notranje akte (kadrovske načrti, akti o notranji organizaciji in sistemizaciji, potrebne odločbe, ki izhajajo iz prehodnih določb, ipd.). Uporaba pa je določena na tri mesece pozneje, kar je po presoji predlagatelja zakona primeren rok, do katerega je treba pripraviti vse potrebno za njegovo uporabo.